

„Nu credeam să-nvăț a muri vreodată / Pururi tânăr...” (Eminescu)

Numerele 294-295 (serie nouă: 3-4) 2-8 nov. 2000,
24 pagini, 3.000 lei. Apare joia.

Opinia

Săptămânal
de cultură
și atitudine,
editat de Fundația
România de Măine

natională

Director fondator:
Aurelian Bondrea

Director:
Adrian Păunescu

N-are rost să idolizăm epocile care ne-au premers. În nici una, valorile românești nu s-au putut afirma plenitudinar, în România. Mereu a existat un pretext activ și eficient, pentru asasinarea sau pentru eliminarea valorilor românești. Istoria noastră este, din nefericire, un sumar opulent de pretexte, care s-au substituit regulii jocului, rațiunii comunitare și interesului nostru național. Domnitorii ne-au fost hăcuți sau trimiși în exil, pentru că s-au comportat ca niște domnitori, adică autoritar. Scriitorii și artiștii au luat calea bejeniei, a singurătății sărace, ori au fost cazați în spitale de nebuni. Oameni de știință au fost jefuiți, creierile lor îmbogățindu-i pe străini, după ce, aici, nu găsiseră înțelegere și nici măcar milă. Țărani neputincioși s-au văzut expediți prin porturile lumii, odată cu produsele muncii lor, și le-au murit trupurile acasă. Muncitori calificați au trăit iluzia puterii lor recunoscute, ca să ajungă să înțeleagă disperarea de a fi străini, în propria țară.

Cuza și Bălcescu, Caragiale și Eliade, Cioran și Brâncuși, Enescu și Ionescu, au murit departe de țară. Eminescu a fost lăsat, pe seama nebunilor, într-un spital, în care avea să și moară, de piatra aruncată de unul dintre ei. Blaga a murit bibliotecar, cu un palton ros în jurul trupului firav, în 1961, ca să fie înmormântat, în ilegalitate, la Lancrăm. Odobleja, inventatorul ciberneticii, s-a stins pe un pat aspru, ai cărui țărșuși se fixaseră direct pe pământ, într-o odaie lugubră, la Tumu Severin. Basgan nu și-a putut vedea împlinită dorința, ca statul american și companiile care erau datoare să plătească statului român și inventatorului însuși, miliardele de dolari, cu care se obligaseră, folosind invenția lui de extragere a țiteiului, de la mari adâncimi. Ioan Alexandru a murit în Germania, pentru că România e prea săracă spre a-i oferi îngrijirea medicală meritată.

VALORI în DERIVĂ

Niciodată, n-a fost suficient loc pentru valori românești în România, indiferent cât de limpede era mesajul acelor valori și cât de mare era nevoia comunității românești de ele. Este, probabil, un blestem, pe care, ca să-l putem înfrânge, ar trebui, mai întâi, să-l conștientizăm. Nimeni nu poate face rău unui om sau unei nații, mai mult decât propria voință și neputință de a dezvolta și respecta competiția valorilor. Nici mila, față de cei aflați în suferință, n-are substanță, dacă nu produc valoare oamenii normali, oamenii dotați, oamenii norocoși, elitele cinstite, ale acelei comunități.

România în derivă resimte dureros și direct deriva tragică a valorilor ei. De la triburile care și-i alegeau pe cei mai buni, ca să le reprezinte și să le apere, până la națiunile numeroase, care-și trimit, la competițiile sportive, pe cei mai buni dintre cei buni, ca să concureze cu aleșii națiunilor mai puțin numeroase, ecuația valorii este aceeași: **exponențialitate, corectitudine și fidelitate**. Performanța nu se poate obține la grămadă. Competența celor calificați le dă dreptul la mai multă pâine și celor necalificați. Liniștea și stabilitatea României ar putea veni din politica ei față de propriile valori. Asta, și în cultură, și în știință, și în sport, și în agricultură, și în industrie, și în atitudinea față de copiii săraci.

Este cinic, dar adevărat: în jocul de cărți cel mai obișnuit, am numit șpeicul, la socoteala finală nu se pun cărțile de rând, nici măcar șeptarul, care taie tot, în lupta lui de fiecare moment, ci numai elitele. Nu există, pentru un popor, beneficiu mai mare, decât acela de a-și alege, de a-și apăra și de a-și folosi cât mai inspirat și productiv valorile.

ADRIAN PĂUNESCU

Un mare poet român
de la Cernăuți, Vasile Târâțeanu,
ne-a încredințat aceste versuri
ale sale

Răul care rupe inimi

Peste el – naive iluzii –
poduri de flori.

Cum să treci pe ele
cu toată averea.
Sclipuiță-n sudori
când slăbită-i puterea
visând trei culori?

Și-apoi cum să calc nerăbdător
în picioare
spre celălalt mal strivind
Floare de floare
când albia lui
se învolbură-ades
și-o viitură de lacrimi
într-una-i dă ghes?

Doamne, răul acesta
curgând parcă-n gol
spre o mare furată
rostogolind doar nămol

Aș putea ca să-l trec
Și prin vad de astă dată
dar – vai! – pe el curge
numai sârmă ghimpată.

VASILE
TĂRĂȚEANU

(Un dialog cu V.T., în pag. 24)

VIZITA LA UNIVERSITATEA SPIRU HARET A PROF.UNIV.DR. TOMIO SATO, PREȘEDINTELE ASOCIAȚIEI JAPONIA-ROMÂNIA

Vineri, 27 octombrie a.c., conducerea Fundației România de Măine și a Universității Spiru Haret a primit o numeroasă și reprezentativă delegație japoneză, alcătuită din universitari, cercetători științifici, specialiști în domeniile culturii și sănătății, importanți oameni de afaceri care, dorind să investească în țara noastră, se interesează îndeaproape de realitățile românești. Această importantă delegație japoneză a fost condusă de prof. univ. dr. TOMIO SATO, președintele Asociației Japonia – România, eminentă personalitate a vieții științifice, culturale și economico-sociale din Țara soarelui răsare și unul dintre cei mai apropiați prieteni ai României.

Din primele clipe ale sosirii, distinșii oaspeți japonezi au fost întâmpinați, pe platforma modernului local propriu, din Șoseaua Berceni, al Universității Spiru Haret, de către prof. univ. dr. AURELIAN BONDREA, președintele Fundației România de Măine, rectorul Universității Spiru Haret, împreună cu prof. univ. dr. Domnica Șerban, decanul Facultății de limbi și literaturi străine. Oaspeții erau însoțiți de Marin Vâlcea, ministru-consilier la ambasada României la Tokio. Prof. univ. dr. AURELIAN BONDREA, în numele Senatului universitar, le-a urat oaspeților: „Bun venit în Universitatea Spiru Haret, după care delegația a asistat, în Aula Facultății de drept, la un curs al profesorului Corneliu Turianu. Oaspeții au fost invitați apoi în Cabinetul Rectorului, unde s-a desfășurat un amplu și fructuos dialog între universitarii români și specialiștii japonezi. Dialogul a fost deschis prin succinta, dar substanțială expunere a prof. univ. dr. AURELIAN BONDREA, președintele Fundației România de Măine, rectorul Universității Spiru Haret:

Stimate domnule prof.univ.dr. TOMIO SATO,
președinte al Asociației Japonia-România,

Onorați oaspeți,

Suntem bucuroși să salutăm prezența Dvs., a delegației japoneze la Fundația România de Măine și Universitatea Spiru Haret.

Fundația noastră a fost creată în 1991, ca o instituție de cultură, știință și învățământ, non-profit și fără afiliere politică, iar în cadrul ei a luat ființă Universitatea Spiru Haret. Suntem o parte a societății civile din România și ne străduim să contribuim, cu mijloacele noastre, la păstrarea și promovarea valorilor naționale ale poporului român și la înnoirea României, pe calea democrației și modernizării.

Universitatea Spiru Haret are în prezent 22 facultăți și 4 colegii universitare cu 8 specializări. Ele sunt frecventate de aproximativ 30.000 studenți. Pregătirea acestora este asigurată de peste 1200 de cadre didactice, între care se află membri ai Academiei Române și numeroase alte personalități de prestigiu ale științei și culturii românești.

Toate formele de învățământ din Universitate funcționează cu autorizarea guvernului român. Patru facultăți sunt deja acreditate, iar Senatul României a hotărât acreditarea Universității în întregul ei. Celelalte facultăți sunt în proces de îndeplinire a condițiilor pentru a fi acreditate.

Fundația și Universitatea fac mari eforturi în vederea creării și dezvoltării unei baze materiale moderne a învățământului. Dispunem de localuri proprii, ca acesta în care vă aflați, atât în București, cât și în alte centre din țară, pentru toate facultățile și colegiile. Suntem în pregătire pentru începerea construirii, în primăvara anului viitor, a unui campus universitar propriu, care va dispune de tot ceea ce este necesar, ca spații și dotări, pentru desfășurarea unui învățământ de înaltă calitate.

Fundația și Universitatea beneficiază de o bază materială puternică – bibliotecă, laboratoare înzestrate cu tehnică modernă pentru învățământ asistat de calculator, (Continuare în pag. 12)

În acest număr: Eugen Simion, Mihai Drăgănescu, Radu Voinea, Leonida Lari, D.R.Popescu, Dinu Săraru, Romulus Vulpescu, Hajdu Győző, Dan Zamfirescu, Marius Tucă, George Pruteanu, Nichita Stănescu, Mihai Pânzaru PIM, Sorin Postolache, Mihai Ungheanu, Gabriel Năstase, Ana Ifrim, Adela Deac, Mihai Iordănescu, Andrei Păunescu

100 de idei pentru România Școala complementară

Evit introducerea, intru pe-repede-înainte în subiect și lansez eu – o fac cu mari speranțe – un set de posibile amendamente în Legea Învățământului, efectiv revoluționare, dar și – important! – realmente aplicabile, imediat după 1 ianuarie 2001 sau din anul școlar 2001-2002. Iată-le:

a) Școala asigură masa de prânz tuturor elevilor țării: s-a mai întâmplat în 1946-1947, în perioada ajutorului american, este cazul să se întâmple și acum; Fostul senator Augustin Botiș a făcut testul în Baia Mare, cu succes, timp de doi ani; motivația este evidentă: alimentația precară a copiilor și adolescenților afectează viitorul somatic al națiunii române; se va folosi subvenția de la bugetul MEN + fonduri din bugetul primăriilor + sponsorizări + fonduri obținute din activități extrașcolare ale Inspectoratului Școlar Județean – școala, deși unitate socială, are posibilități uriașe de a forma mici societăți comerciale în jurul ei – dacă funcționează și dincolo de programul luni-vineri, 8:00-19:00 – de pildă;

agenții pentru turism școlar și vacanțe, clasă deschisă (vecinilor școlii) de învățare a PC-ului, contabilitatea primară, limbi străine, meditații (contra cost) la diverse obiecte de învățământ, activități de educație fizică, aerobic, fitting (pe terenurile sportive și în sala de sport a școlii) etc., introducerea și susținerea legală a sistemului de unități comerciale școlare ar fi, în sine, educație pentru economia de piață, ar induce nevoia mesei de prânz și ar duce la dezvoltarea unei rețele care să creeze peste un sfert de milion de locuri de muncă – pentru 400.000 de elevi ai unei generații, dar și, de ce nu, pentru familiile lor; în economia Franței, masa de prânz națională (la ora 13:00 tot francezul țipă de foame!), indusă prin obiceiuri, tradiții, dar și prin lege, ține în viață peste 2.000.000 de restaurante, cantine, birturi etc. (continuare în pag. 19)

AL. MIRONOV

RECUNOAȘTEREA LUI ȘTEFAN ODOBLEJA

bătălia pentru România

priorități românești

Ștefan Odobleja a fost ales membru (post-mortem) al Academiei Române la 13 noiembrie 1990. A fost un moment înălțător, la nivel național, dar cu o anumită tristețe, al recunoașterii sale și valorii operei fundamentale „La psihologie consonantistă” (Psihologia consonantistă), pe care a publicat-o la Paris, în două volume, totalizând peste 800 de pagini, în anii 1938-1939. A fost trist, deoarece viața sa a cunoscut frânări și întâzieri ireparabile, independente de voința lui. Cartea sa nu a cunoscut difuzarea firească, din cauza celui de al doilea război mondial. Apoi, regimul totalitar instalat în țară, l-a marginalizat prin pensionare, înainte de a implini 50 de ani, retrăgându-se în satul său de origine, Izvorul Aneștilor din județul Mehedinți. Aici a ținut volumele publicate, fără a putea să le mai pună în circulație, fie și în țară, datorită ideilor care contraziceau ideologia dominantă, și mai ales datorită înverșunării cu care era privită negativ cibernetica în acei ani. O dată cu dezghețul atitudinii potrivnice ciberneticii, după anul 1970, Odobleja reapare în lumea științifică românească, plin de speranță pentru recunoașterea priorității sale privind concepția cibernetică generalizată, pe care o elaborase și dezvoltase în Psihologia consonantistă. Acum avea să se lovească de neîncrederea, poate firească, în fața surprizei pe care a produs-o, dar mai ales de reaua voință a unor personalități care se considerau părinții unor domenii ale ciberneticii în România. Nu mai era de vină ideologia, ci factorul uman al invidiei.

Greutățile întâlnite l-au marcat profund, iar atunci când speranța recunoașterii a început să încolțească era prea târziu pentru el. În anul 1978 avea să se stingă din viață. În acel an, am luat

atitudine față de opera sa, printr-o conferință publică, pe care am ținut-o la Drobeta Turnu-Severin, la care Ștefan Odobleja a participat și în care am recunoscut valoarea operei și prioritățile care i se cuveneau. În același an, am publicat primul meu articol despre opera lui Odobleja și m-am grăbit, el fiind foarte bolnav și internat în spital, să îi ofer corectura dinainte de tipar, pentru a citi concluziile la care am ajuns. A fost foarte mulțumit, cu rezerva sa cunoscută față de faptul că nu afirmam că ideile sale au fost însușite de alții. Și-a dat însă seama că recunoașterea sa urma să fie împlinită. Nu pot uita zâmbetul său din acele momente și despărțirea care avea să fie pentru totdeauna.

Ștefan Odobleja

A urmat apoi o efervescentă de acțiuni odoblejiene, desfășurate de două grupuri importante, unul constituit de mine la Academia Română, altul de Iosif Constantin Drăgan și ing. Stelian Bajureanu, la care se adaugă o parte a presei, în special prin Adrian Păunescu la revista **Flacăra**. Nu încerc să

evaluez aici activitatea acestor grupuri, pe care o consider ca foarte importantă. O prezentare a acestora a avut loc, nu cu mult timp în urmă, la o emisiune TV a lui Adrian Păunescu.

Voi relua, în continuare, o parte din considerațiile pe care le-am prezentat în ultima mea lucrare despre Ștefan Odobleja, publicată în volumul Comitetului Român pentru Istoria și Filosofia Științei, NOESIS, vol. XX, 1994 (Odobleja's Law of Reversibility, p. 107-114), la care voi adăuga și o propunere. În acest mod voi răspunde și la întrebarea: pentru ce a fost ales Ștefan Odobleja la Academia Română?

În opera sa, Odobleja a formulat nouă legi generale ale întregii realități, referindu-se la procese fizice, biologice, psihologice, economice și sociale. Aceste legi au în centrul lor legea reversibilității, care este de fapt legitatea generală a buclor cibernetice. *Nimeni nu a avut înaintea de Odobleja o înțelegere atât de generală asupra rolului conexiunilor cu reacție inversă (feedback) în natură și societate.* Prezentări ale Psihologiei consonantiste, după apariția celor două volume, prin recenzii publicate în România (1939) și în SUA (1941) sunt totuși o dovadă a faptului că anumite cercuri au cunoscut opera sa. Lucrarea publicată de A. Rosenbluth, Norbert Wiener și J. Bigelow în anul 1943 (Behaviour, Purpose and Teleology, Philosophy of Science, 10, 1943, p.18-24) face legătura între procesele cibernetice tehnice și cele din organismele animale. Odobleja nu pornește de la structura cibernetică a sistemelor tehnice de reglaj și control, ci, în mod contrar, de la procesele biologice și psihologice ale organismelor către tehnică, dar și către economie și societate. Tocmai acest mod de abordare a dus la generalitatea concepției cibernetice a lui Odobleja. În mod surprinzător, Odobleja postulează existența conexiunilor complexe între conexiuni (bucle) cu reacție, rolul acestora în menținerea și restaurarea echilibrului sistemelor fizice, organismelor și psihicului, de asemenea pentru adaptarea la mediu (numind asemenea conexiuni cibernetice drept

reacții favorabile). Prevede posibilitatea inteligenței artificiale. Toate acestea aveau să se dovedească a fi nu ficțiuni, ci realități dovedite de știință sau create de tehnică.

Pentru Odobleja, energia era factorul comun care putea să completeze o buclă cibernetică cuprinzând structuri de natură diferită (fizic, biologic, psihic într-o singură conexiune circulară). Trecerea între aceste diferite naturi de structuri a numit-o reversibilitate energetică și de aici denumirea de lege a reversibilității. Descifrarea transformărilor de energie în lungul unui circuit cu reversibilitate era singurul lucru posibil în vremea sa, în absența noțiunii științifice de informație. Dar Odobleja a observat ceea ce este esențial la o buclă cibernetică de control și anume că energia pusă în joc în această buclă este cu mult mai mică decât energia din circuitul principal și pe care prima o controlează.

Față de opera cibernetică a lui Norbert Wiener (1948), lui Odobleja i s-a reproșat că nu a folosit formalismul matematic și astfel nu a putut constitui domeniul cu adevărat științific al ciberneticii. O asemenea afirmație nu este corectă și nu ține seama de dezvoltarea firească a științei. Înainte de orice formalism este necesar să se clarifice procesele esențiale la care să se aplice tratata matematică (vezi cazul Faraday-Maxwell în privința undelor electromagnetice). Odobleja este cel care a făcut primul pas, dar foarte important, pas deplin, iar odată acest lucru cunoscut s-a născut cazul Odobleja-Wiener. Nu ar fi mai bine ca în loc de cazul Odobleja-Wiener să se vorbească de teoria cibernetică Odobleja-Wiener?

Recunoașterea națională a lui Ștefan Odobleja a fost conștințată de Academia Română. El rămâne pentru cultura, știința și filosofia noastră (Psihologia consonantistă este și o operă grandioasă de filosofie a științei) o mare personalitate, cu scânteieri de geniu, care ne îmbogățește viața și istoria. O recunoaștere internațională a teoriei Odobleja-Wiener ar putea marca intrarea românului Odobleja în galeria marilor oameni de știință ai omenirii, ceea ce credem că i se cuvine.

MIHAI DRĂGĂNESCU

Cui îi e frică de BASGAN, omul pentru care România are de primit 160.000.000.000 dolari?

De-a lungul istoriei numeroși oameni de știință și tehnică români (Paulescu, Odobleja, Basgan ș.a.), rareori au fost recunoscuți ca mari personalități, de cele mai multe ori efortul depus în planul creativității a fost zadarnic. Rodul creației lor, în special invenții fundamentale, a fost furat fără scrupule, încălcându-se de către „agresori” cele mai elementare norme juridice și morale. În astfel de împrejurări dramatice prin care treceau acești creatori, cea mai mare parte dintre contemporanii lor a preferat să asiste cu indiferență la tot ce se întâmpla, fără a întreprinde inițiative de susținere a acestor creatori. Nu am reușit nici până în prezent să învățăm din aceste lecții dure ale istoriei și nici nu am încercat, noi între noi, românii, să ne însușim valorile omenești, ale fair-play-ului și ale respectării proprietății, inclusiv a proprietății intelectuale, fără de care nu poate exista solidaritate.

De exemplu, dacă ar fi existat această solidaritate, *Ion Șt. Basgan* n-ar mai fi intrat pe mâna escrocilor, care s-a-i rețină în băncile americane banii care-i aparțineau ca urmare a dreptului de proprietate, obținut prin folosirea invenției sale de către marile corporații petroliere americane.

Din păcate, românii știu extrem de puține lucruri despre nedreptatea care i s-a făcut inventatorului român *Ion Basgan*. Timp de peste 60 de ani, acesta a fost umilit și marginalizat. De aceea, am considerat că este necesară declanșarea unei campanii naționale pentru recuperarea de la statul american a fabuloasei sume, mai sus menționate.

În acest sens, am editat în 1997 monografia inventatorului român, am inaugurat împreună cu directorii Muzeului Național al Petrolului din Ploiești și Muzeului Tehnic „Dimitrie Leonida” din București, un stand de documente care îl omagiază pe *Ion Basgan* și îl readuce în panteonul marilor creatori români. Totodată, cu ajutorul oficialităților din Focșani, Școala nr. 2 (unde a urmat cursurile gimnaziale *Ion Basgan*) și una din străzile acestui oraș poartă numele inventatorului român. În spiritul acestei campanii naționale, au fost organizate sesiuni științifice și emisiuni la radio și televiziune (respectiv la Tele 7abc – „O noapte cu poetul Adrian Păunescu”), s-au realizat interviuri și s-au scris numeroase articole despre marele inventator român, *Ion Basgan*.

Ultima acțiune în sprijinul acestei personalități a științei și tehnicii românești, s-a editat în limba engleză o monografie a lui *Ion Basgan* („*Ion Basgan, a Romanian Inventor*”) de către Editura AGIR și Editura RAPANA. Lucrarea urmează să fie prezentată la Expoziția de carte de la Hanovra și Frankfurt și transmisă tuturor ambasadelor din lume, pentru a face cunoscut faptul că statul american este incorect atunci când este vorba de a restitui proprietățile altor cetățeni. În astfel de situații nu mai funcționează principiile democrației și ale reciprocității în materie de respectare a drepturilor de proprietate. Alte state, de exemplu America și Suedia, se implică uneori agresiv în recuperarea unor proprietăți pe care le-au deținut cetățenii lor. Nu cu mult timp în urmă, ambasadorul SUA în România, James Rosapepe, a lansat pe Internet un ghid practic pentru recăpătarea proprietăților cetățenilor americani. Ghidul a fost creat pentru a sprijini demersurile cetățenilor americani în recuperarea proprietăților con-

fiscate de autoritățile comuniste sau fasciste din România. Însă, distinsul ambasador nu suflă nici o vorbă în legătură cu proprietățile confiscate cetățenilor români de către autoritățile americane. În speță, despre *Ion Basgan*.

De asemenea, nu cu mult timp în urmă,

Recurs pentru valorile noastre

„Chestiunea suedeză” a reținut – mai mult decât era necesar – atenția presei. După cum se cunoaște, suma totală ce trebuie rambursată de către statul român (incluzând toate obligațiile de plată) ar fi de 3,7 miliarde dolari S.U.A. În timpul „tratativelor” dintre reprezentanții celor două state

Fostul nostru student, Gabriel I. Năstase, acum om în toată puterea cuvântului și a responsabilității, mi-a adus varianta în limba engleză a ultimei sale cărți referitoare la viața și opera inventatorului român, ION BASGAN.

Am primit-o cu mare satisfacție, bucuros fiind că lupta pentru adevăr și dreptate continuă. Marele inventator a fost furat cu nerușinare și asta trebuie să se știe pe meridiane largi, poate va veni și momentul restituirii valorii.

Cartea convinge orice cititor că invenția lui Ion Basgan – forajul roto-percutant – a fost folosită ilegal în SUA fără avizul inventatorului. Cartea ne poartă prin culisele marii bătălii juridice după ce barierele politice au fost depășite. Ni se dezvăluie complicatul mecanism juridic pus în funcțiune spre a se anula dreptul inventatorului. Încât, la sfârșitul lecturii, stai și te întrebi: la ce bun?!

Răspunsul se găsește la pagina 8: „În fața marilor puteri care ne fură, noi, cei mici, avem datoria să ne apărăm și să consemnăm totul; nimic nu trebuie uitat. Vine un timp când istoria se rescrie în coordonatele realităților și ea nu iartă. Se află, în acest fel, cine a creat și cine a furat; cine a muncit și cine a prădat; cine a fost vectorul răului într-un timp dat, pe un anumit spațiu”.

În acest scop, cartea domnului Gabriel I. Năstase ne este ghid și o recomand cu căldură celor interesați în progresul României și în frumoasa ei istorie.

NICOLAE P. LEONĂCHESCU

(România și Suedia) a fost confirmată valoarea nominală a obligațiilor (emise de statul român în 1929), care stă la baza datoriei de 27,7 milioane dolari S.U.A. În 1997, părții române i s-a cerut de către partea suedeză să recunoască suma de minimum 800 milioane de dolari S.U.A. Datorită faptului că oficialii guvernamentali au respins această propunere și s-au arătat dispuși să plătească doar pentru 300 milioane de dolari, negocierile au eșuat. Ulterior, partea română a oferit părții suedeze o listă cu unități economice care erau în curs de privatizare. Țelul acestei acțiuni era ca pentru fiecare dolar recunoscut ca datorie de România, Suedia să investească un dolar și jumătate, achiziționând acțiuni la societățile comerciale respective.

Intrucât lista nu conținea întreprinderi profitabile, ci numai întreprinderi cu datorii, suedezii au refuzat și această propunere. Suedezii doreau să cumpere cele mai profitabile societăți comerciale.

La sfârșitul anului 1999, prin alte „inginerii financiare”, suedezii au avansat o altă sumă, respectiv de aproximativ 4 miliarde dolari!

Această sumă a fost obținută într-un mod neobișnuit pentru datoriile de stat, respectiv prin adăugarea dobânzii la dobândă. Pentru stingerea acestui litigiu, partea română intenționează să ofere suedezilor, în schimbul sumei aberante mai sus menționate, cele mai profitabile societăți comerciale de pe platforma brașoveană (inclusiv Roman S.A.).

Dacă statul român dorește să rezolve problema suedeză cu orice preț sau problema altor țări cu privire la anumite drepturi de proprietate, în primul rând, acesta trebuie să-și clarifice propriile sale probleme față de alte state și să acorde prioritate restabilirii morale și materiale a unor mari creatori de inteligență români.

Printre aceștia se numără și *Ion Basgan*, un aprig susținător al intereselor naționale și un simbol al luptei împotriva nedreptății inițiate atât de conaționalii săi, cât și de reprezentanții marilor puteri occidentale, care i-au folosit invențiile fără a i le recompensa ca atare. Din păcate, mass-media din România a „tăcut” și nu a popularizat pe măsură acest fenomen cu implicații mult mai mari decât „Chestiunea suedeză”. Efectul *Basgan* a revoluționat un domeniu și a creat prosperitate și progres la nivel mondial. Nu a fost o simplă speculație financiar-bancară ca urmare a unui act investițional realizat într-un context istoric favorabil unor astfel de practici.

Pentru invenția sa *Ion Basgan* trebuia să primească, conform prevederilor legilor internaționale 8,6 miliarde de dolari SUA. Nu i-a primit. De aceea, an de an dobânzile ce au fost aplicate sumei inițiale au ajuns să constituie, împreună cu cele 8,6 miliarde de dolari SUA, o sumă considerabilă. De ce guvernul României nu introduce în programul de negociere cu Banca Mondială și Fondul Monetar Internațional și această problemă? De exemplu, într-un interviu realizat în 1960, de scriitorul și ziaristul Petre Anghel, suma totală pe care trebuiau să o încaseze *Ion Basgan* și statul român, ajunsese la ... 22 miliarde de dolari SUA. Iar în acești ani ai deceniului 90, suma a crescut la aproximativ 160 de miliarde de dolari S.U.A. Într-adevăr, sume amețitoare, care, oricum, nu pot fi plătite integral. Parțial, însă, da!

În consecință, cui și de ce îi este frică de *Ion Basgan* și cine nu dorește recunoașterea meritelor sale?

GABRIEL I. NĂSTASE

Ce va să zică un titlu de rubrică propunând o asemenea formulare sibilină, „Lucarna dintre cărți”?

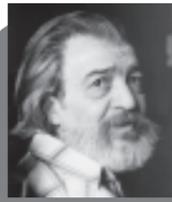
Că și într-o chilie consacrată scrisului și cititului – chilie ai cărei pereți sînt căptușiți, din tavan pînă-n podele, cu poliți în care stau rînduite cărți – se poate deschide o fereastră spre lume: lumea de-afară. Ficțiunea pare să-l însingureze pe cel retras din vuietul vremii, zidindu-se de viu în visurile proprii, păzite la rîndul lor de reveriile cărțurilor, altfel spus bucoavne și tomuri și terfeloage, opuri, compendii, praxii, infolii, broșuri, analecte, palii, spicilegii. Chiar și într-o astfel de claustrare (pavază fragilă cu zalele de file) se poate găsi o fisură: o îngustă ambrazură verticală, nu mai lată decît un cotor de volum scos din raft, îngăduind vederii o repede ochire, fie și limitată, către priveliștea care-nconjoară meterezele întăriturii de cărți, fortăreața bibliotecii.

În arhitectura Evului Mediu (civilă și militară), zice Trévoux (la 1740, în **Dicționarul** său), că ambrazura este numită și «canonieră, cînd deschiderile sînt destul de largi ca să treacă o țevă de tun; și meurtrieră (adică „ucigătoare”) sau **crenel**, cînd sînt mai înguste, așa fel încît nu lasă loc decît pentru țevă puștii. Ca tunul să poată să tragă, trebuie ca parapetul să aibă **ambrazuri**».

Prolegomene, adică preliminarii

«Ucigătoarea» se mai numea și «archere» sau «archiere» («arcașă»), pentru tirul cu arc sau cu arbaleta ori **barbacana** (ferestruică lungă și îngustă într-un zid sau în cripta unei biserici).

Cum la noi, în zilele noastre cărțile sînt (într-un fel) abolite și date uitării, se poate vorbi de cripta cărților. Prin barbacana chiliei cărțurilor se distinge un dezolant peisaj, mai teribil decît viziunile de coșmar ale **Apocalipsei** sfințului Ioan (97, la patmos). Sărăcie, mizerie, nenorociri, jale,

Lucarna
dintre
cărți

foamete, disperare, moarte. Oameni căutîndu-și prin gunoaie o îmbucătură de supraviețuire. Șomeri care-și pun ștreangul de gît, pentru că n-au cum își hrăni copiii. Școlari și studenți, lipsiți de banii trebuincioși ca să-și cumpere cărți și creioane și caiete; nu mai vorbim de-o gustare, de-o haină.

Pensionari care n-au cum să-și achite medicamentele și nu sînt în stare să facă rost de piinea de toate zilele, pentru care au plătit, în avans, o viață întreagă. Tineri și bătrîni, muncitori și ingineri, medici și țărani, dascăli și artiști cărora li s-au anulat speranțele. Lumea Patriei mele ajunsă la chere-mul unei lumi a fărădelegii, a jafului dezmațat, a crimei nepedepsite, a fraudei încurajate de autorități, devastînd și batjocorînd un popor cumsecade, lăsat pradă jegului moral, mușței și verminei ce s-au abătut, ca plăgile biblice, asupra Țării.

Am tras din raft **Apocalipsa**. Prin fanta de lumină tulbure (să-i spun fantei «ucigașă»?) am întrezărit un bătrîn cercetînd niște cărți aflate pe-o tarabă. Lua cite un volum în mîini, îl răsfoia, citea pe apucate un crîmpei de pagină, apoi îl închidea, mîngîind copertile, și-l pune la loc: fiindcă n-avea bani să-și cumpere inaccesibilă – pentru punga lui – **carte**. Poate ultima la care mai jinduia înainte de a-și cumpăra moartea. Carte – percepeți tragedia? Pentru o modestă broșură ar fi trebuit să-și cheltuiască o jumătate din pensie, căci o filă este mai scumpă decît o piinea.

Nu cumva bătrînul pe care-l zăresc bîntuind printre spectrele cărților sînt eu?

ROMULUS VULPESCU

Opinia
unui
alegător

Luceni de Sfântul Dumitru

Nu mai țin minte din „Lucean al bătrîn” decăt mustățile, două fuioare de cânepă suspendate în aer dincolo mult de obrajii peticiți rău de căte vîrfuri de brici bont intraseră în ei.

Mai țin minte glasul, parcă ar fi vorbit necontentit din burta unei putini de prune și mai țin minte damful care venea pe urma acestui glas și dacă erai mai slab de inger te îmbăta.

Asta văd și acum, cînd încerc să-mi amintesc Sfântul Dumitru la Luceni, cînd puneau mesele în mijlocul drumului și petreceau de la „amiază în desară”, cum ziceau ei, și pînă dincolo de miezul nopții, în scăpătatul lunii spre Cornul Caprei, la Vioarești.

Fuioarele mustăților lui și glasul cu care înjura vesel toți mesenii care, cum veneau, se și strecurau spășii dinaintea talerelor aburinde, pe băncile de lemn din cele două laturi ale mesei lungi, încăt încăpea, la ea, Slătioara întreagă.

Și glasul:

- Mă nemernicilor, am ajuns la Sfântul Dumitru, bem, mîncăm, ne săturăm bine, ne închinăm și punem capul pe pernă și nu-l mai ridicăm pînă la primăvară, cînd cîntă cucul întai. La Crăciun nițel, două, trei zile, deslîpim genele pînă tăiem porcul și ne culcăm iar la loc și cine are somnul mai ager iese în păsimesi cu muiera cu burta la gură.

Eu așa am făcut copiii, cînd a fost gerul mai tare și de Sfânta Măria mică făceam și botezul.

- Mărie, striga el la căte o muier pe care cădea cu ochii atunci, fiindcă pentru el toate muierile nu se puteau chema altfel decăt Mărie: Tu, cînd ai făcut puzderia aia de copiii? și biata femeie, care știa rostul dintotdeauna la Luceni, de Sfântul Dumitru, lăsa lingura jos și se ridica în picioare, se ștergea la gură și ce să zică?

- Nu-mi mai știu, se apăra ea de răspunsul cinstit, să mor eu dacă mai țin minte, fiindcă eu am făcut copii, un rînd pînă-n război, odată cu Măria dumitale și alt rînd pînă de curînd, fiindcă așa m-a pedepsit pe mine Dumnezeu, să trăiesc tot timpul cu burta la gură, nici nu mai știu bine cum e altfel...

- Alte bucurii n-ai avut? – întreba pezevenghi Dumitru Lucean, și nefericita se și grăbea să răspundă, gata să dea în plîns:

- Doamne ferește... și toată masa răbufnea într-un hohot care trecea Măgura la Obrocești, unde petreceau, de Sfântul Dumitru, Cotarii, și în capul mesei lor „Cotar al bătrîn” din care, de asemenea, nu mai țin minte decăt mustățile ca două fuioare de cânepă, plutînd în aer, dincolo de obrajii roșii de căpșunică, fiindcă la ei se făcea vinul și peste un timp se rostogolea peste Măgură, la Slătioara, hohotul obroceștilor.

Mai țin minte ceva, îmi dau seama acum, și de la unul și de la altul: cum stăteau ei în capul meselor lungi și satul întreg dinaintea lor, amîndoi țineau deasupra buzunarului de la vestă căte o decorație cu panglica verde, din primul război.

La petrecerea Lucenilor, pe care n-o pot uita, turna, în ceștile de pămînt, țuică de prună, Năița Lucean, abia întors din al doilea război mondial și el ținea deasupra buzunarului din stînga al vestei șase decorații: trei din partea întai a războiului și trei din partea a doua. El era mai tăcut și mai posomorât, nu se însurase încă, nu făcuse cei șase copii și nu știa că avea să ridice șase temelii de case, pe șase bucăți de pămînt, ca să scape de colectivizare partea lui de moștenire.

Anul trecut, tot pe vremea asta, un urmaș al căpităneștilor s-a ambiționat să învie povestea, însă lumea s-a desvătăat să se mai bucure cu atîta poftă.

Singuri francezii, au avut anul acesta curajul să sărbătorească ziua lor națională cu îndemnul adresat tuturor să redescopere „Franța rurală și eternă!”

Altfel, noi murim să ne integrăm într-o Europă a desnaționalizării.

P.S. Din nefericire, datorită corecturii, textul apărut la această rubrică, în numărul trecut, va trebui să fie reconstituit de autor, pentru viitorime, în acord cu originalul.

DINU SĂRARU

Nota redacției: Din nefericire, redacția noastră n-are atîta forță logistică, pe cât ar trebui, pentru modificările repetate pe care le fac dragii noștri colaboratori, față de prima variantă a textelor pe care ni le încredințază.

FRAȚI ROMÂNI DE PRETUTINDENI!

Stimate Domnule Adrian Păunescu,

În calitate pe care o aveți, de președinte ales al **Congresului Spiritualității Românești**, implicat direct în organizarea celui de-al IV-lea, care se va desfășura la **Băile Herculane la 10 – 12 noiembrie 2000**, vă rog să publicați și acest eseu necesar înțelegerii istoricului și menirii acestei acțiuni menite să contribuie la unitatea spirituală românească.

Iată, ne aflăm cu ajutorul Bunului Dumnezeu în fața celui de al IV-lea Congres al Spiritualității Românești. Cel dintâi a fost organizat de Liga Culturală, în 1993, după ce se înfăptuiseră două Poduri de Flori de la Prut, deschizând granița și trecerea liberă între românii care nu se văzuseră vreme de aproape o jumătate de secol. Congresul, ca și cele două care au urmat, în 1994 și 1995, au însemnat apropierea, mai buna cunoaștere și pregătire a legăturilor între românii de pretutindeni. Succesul lor a fost deplin de vreme ce s-a mișcat roata românismului, aducând la Băile Herculane, locul de întălnire, delegațiile a 64 de organizații din peste 30 de țări din multele în care se află românii.

Ne aflăm la încrucișarea de milenii și veacuri. Se împlinesc două mii de ani de la nașterea lui Iisus Hristos, de cînd și istoria i-a luat numele devenind epoca de după Hristos. Două mii de ani de grandoare, de urcuș, de civilizație, dar și decădere, istoria săpînd la temelia unor neamuri și născînd înapoi imperii după imperii, pentru a le prăbuși ca să le ia locul altele. În aceste condiții tragice, s-au desprins la toate neamurile ramuri care și-au căutat din varii motive alte sălașuri de viață. Așa s-a întîmplat cu evreii, așa s-a întîmplat cu grecii, așa au năvălit, în alte condiții, migratorii dinspre Soarele Răsare. Și așa s-a întîmplat și cu românii care, pe de o parte au

rămas în afara granițelor lor de drept, le-au fost smulse teritoriile sau au fost nevoiți să ia calea pribegiei, indiferent care au fost motivele sau cum s-a numit ea, formînd emigrația și diaspora.

Pentru unitatea de neam s-au bătut marii bărbați ai românilor. Îl vedeți pe Ștefan cel Mare sau Mircea cel Bătrîn să facă vreun congres? Ei au pus mîna pe sabie și arc și și-au apărat nevoile.

În schimb, o dată cu lumea modernă, apărarea drepturilor, și în primul rînd a celor spirituale, a devenit menirea unor întruniri în care au vorbit spiritele naționale. Așa s-a născut și la români, cel dintâi Congres, la temelia lui ideologică aflându-se Mihai Eminescu. Deși avea doar 20 de ani, cel care va deveni poetul nostru național, lansează ideea în articolul *Să facem un Congres și o materializează* organizatoric, în pregătirea **Serbărilor de la Putna**, marcînd personalitatea lui Ștefan cel Mare și scriind cu acel prilej limpede: „S-a născut conștiința că o întrunire a studenților români din toate părțile s-ar putea să constituie și altceva decăt o întrunire pentru clarificarea trecutului nostru și că, cu o ocaziune atît de favorabilă în felul său, ar putea să ne gîndim mai serios asupra problemelor ce viitorul ni le impune cu atîta necesitate. Viitorul e însă continuarea, în cel mai bun caz rectificarea trecutului (...) Trebuința cea mai mare ni s-a părut nouă că ar fi o singură direcțiune a spiritului pentru generațiunea ce crește”.

Era la 1870-1871 și conștiința românească de pretutindeni, prin participarea studenților din Principatele Unite împreună cu cei din

Basarabia, Bucovina, Austria, Ungaria, Franța și din alte locuri cu dărzenie *direcțiunea spiritului* național. Din această frămîntare s-a născut întreaga luptă împotriva deznăționalizării românilor din Austro-Ungaria, începută de oficialități. Și tot de aici și-a tras esența, istoricește vorbind, Liga culturală născută la 1890 dar care, în martie 1915, a organizat Congresul de la București care a transformat-o în Ligă Politică pentru a putea acționa direct în vederea idealului care s-a împlinit prin Marea Unire de la 1918.

În condițiile de după 1989, au fost organizate Congresele Spiritualității Românești cu participarea unor impresionante delegații din întreaga lume. Aceasta a și fost diferența față de congresele anterioare. Acum participă reprezentanții românilor din afara granițelor din dorința de a determina oficialitățile din țară să contribuie la o mai reală sprijinire a dezvoltării uniforme a învățămîntului, culturii, artei, relațiilor economice între toți românii.

Acum, la Băile Herculane se desfășoară un nou Congres. Al IV-lea. Am ținut să-l înfăptuim în anul în care Eminescu este mai aproape de noi, la 150 de ani de la naștere. În anul în care ne despărțim de un secol tragic pentru români, cu pierderi aproape ireparabile. În anul în care ne despărțim de un Mileniu trist, așteptînd un al treilea Mileniu mai bun și pentru toți românii.

Ce își dorește acest Congres?

Mai întai, un lucru elementar de simplu: cei 13 milioane de români din afara granițelor să se simtă și să devină solidari cu cei 23 de milioane din țară. Ca astfel, peste 35 milioane de români, aflați pe acest pămînt, să formeze o comunitate puternică, viețuind în pace și înțelegere cu toate popoarele lumii. Toți acești numeroși români, între care, desigur, se află mulți alipiți de alte etnii, să-și unească eforturile pentru a fi recunoscuți, pe drept, cetățeni ai Europei ca unul din neamurile cu obârșii stră-străvechi.

De a realiza prin noi înșine mai mult decăt prin alții. De a ne păstra demnitatea națională, a priveghea la înaintarea culturală, științifică, artistică, sportivă, educațională. De a ne regăsi forța morală împotriva crimei și potlogăriei.

S-ar putea spune, cu **vorbele** bătrînului Shakespeare, că toate acestea nu sunt decăt **cuvinte**. În spatele lor se ascund însă faptele trecutului și ale viitorului. Reluăm, ca să se rețină, dictonul lui Eminescu: „Viitorul însă e continuarea, în cazul cel mai bun rectificarea trecutului”.

Nu avem altă șansă: noi suntem aceia care **rectificăm** trecutul, dîndu-i amploarea viitorului.

Iată de ce nu poate fi o mai limpede dorință la începutul Mileniului III decăt aceasta: **unitatea spirituală a românilor de pretutindeni. Prin noi înșine și pentru toți prosperitate.**

VICTOR CRĂCIUN

Infinitul românesc lângă infinitul românesc.

Reprezentanți ai 64 de organizații ale românilor de pretutindeni, pe vremea cînd la Târgu Jiu se afla Coloana lui Brâncuși (1994)

Andrei Păunescu - Domnule profesor Eugen Simion, aş vrea să ne spuneți ce face Academia Română, sub președinția lui Eugen Simion, în ultimele săptămâni ale secolului 20 și ale mileniului 3?

Eugen Simion - Ce face? Face bine, ca să spun așa. Este prima dată când, după 11 ani, Academia Română a reușit să dubleze salariile cercetătorilor. Te rog să mă crezi că sunt foarte bucuros că am reușit să obțin de la Guvernul României cincizeci de miliarde pentru a spori acest salariu. Până acum, un tânăr cercetător, așa, cam de vârstă ta sau chiar mai mic, avea 700-800.000 de lei pe lună. Imaginează-ți un om eminent, un absolvent din provincie, dintr-un sat prahovean sau din Vaslui că vrea să realizeze o carieră științifică. Venea la Academia Română și îi dădeai în mână 700-850.000 de lei. Din acești bani, el trebuia să plătească și chiria, dacă mai era înșurat, trebuia să-și întrețină familia. Ei, am reușit această performanță și, încă o dată, sunt foarte bucuros.

În al doilea rând, mai sunt bucuros pentru că am reușit să echivalăm posturile din cercetare cu posturile din învățământ. Un cercetător principal I este, astăzi, echivalent cu postul de profesor universitar, și-așa mai departe. Asta ne permite, din nou, să putem să remunerăm pe oamenii eminenți din cercetare. Dar să zicem că mai am un moment de bucurie în aceste săptămâni: Senatul a acceptat să sporească puțin indemnizația membrilor Academiei Române. Membrii Academiei Române sunt, n-aș zice prin natura lor, dar prin fatalitățile biologiei și ale istoriei, sunt oameni foarte în vârstă. Media de vârstă în Academia Română este aproximativ 75 de ani. Acești oameni, care au creat școală, care au lăsat în urma lor o operă, care întâmpină beteșugurile vârstei, au nevoie de medicamente. Jumătate, dacă nu mai mult din jumătate din indemnizația lor se duce pe medicamente. Senatul a acceptat justificarea pe care am făcut-o și a sporit puțin această indemnizație. Nota bene! Toate aceste lucruri se petrec într-un regim de austeritate și într-o perioadă de mare dificultate pentru economia românească.

O onoare împovăraătoare

- Dar dumneavoastră, vorbind din punctul de vedere al criticului, al literaturii Eugen Simion, nu vă simțiți încorsetat să vă ocupați de probleme administrative, chiar dacă sunteți în fruntea instituției supreme a intelectualității românești? Cum se simte criticul Eugen Simion?

- Sigur că da. A fi președintele Academiei este o onoare, am spus de multe ori, o repet, o onoare împovăraătoare. A avea în spatele tău 4.000 de oameni și a încerca să faci ceva pentru destinul lor nu e de ici-de colo. Mi-am asumat, însă, această responsabilitate și, cum sunt un om încăpățânat, format la o morală foarte dură, aceea a lumii din care eu provin, încerc să duc lucrurile la capăt. Deci eu, om de literă, - până în 1994, n-am avut în viața mea nici un fel de funcție, am fost doar critic literar și profesor de literatură -, încerc să mă adaptez situației în care mă găsc. Am fost, patru ani, vicepreședintele Academiei și am zis că, dacă tot am acceptat să fiu, să nu stau degeaba și am pus la cale câteva proiecte fundamentale pe care, în momentul de față le urmăresc și cred că, în curând, aceste proiecte vor ajunge la capăt. Vreau să-ți fac o mărturisire. **Am convingerea că un intelectual care ține la cultura lui și se simte responsabil de națiunea lui, atât cât poate el, trebuie să dea, la un moment dat, ceva comunității care l-a format, l-a sprijinit, care a plătit pentru formarea lui. Eu cred că orice om e dator față de poporul lui cu ceva, să dea ceva din**

el și eu mă găsc în această situație. **Mă simt, fără vorbe mari, mă simt dator să fac ceva pentru cultura română și, în calitatea pe care o am, încerc să fac, coordonând aceste proiecte fundamentale, importante pentru cultura română, pentru națiunea română.** Să încep, de pildă, prin a numi dicționarul-tezaur al limbii române, început acum o sută și ceva de ani, de Hasdeu. Îl vom termina anul viitor. Deci, ultimele litere, Z, vor fi publicate. Și așa mai departe. **Dicționarul General al Literaturii Române, Tratatul de Istorie al Românilor**, în opt volume, care va fi gata. Dar mă întrebi ce face, în acest timp, criticul literar care sunt și profesorul de literatură. Profesorul continuă să-și fiină cursurile, în mod firesc, poate nu cu aceeași bucurie pe care o aveam când eram mai tânăr, dar cu același sentiment de devoțiune față de învățământul românesc. Problema este a criticului literar. Ei bine, aici, neliniștea mea este mai mare. N-am încetat să scriu. Scriu în fiecare zi. Mă culc devreme și mă scol de dimineață. Sunt bucuros că în prezent am

terminat o carte. O carte la care lucrez de foarte mulți ani și care se cheamă, titlul e provizoriu, **Poetica jurnalului intim**. Cred că are vreo șapte sute și ceva de pagini. Este o carte de sinteză asupra unui gen literar care nu este omologat de estetică și de teoria literaturii, o carte pe care am scris-o cu gândul să o public în străinătate, dar cred că o să o public întâi anul viitor în limba română. În momentul de față, scriu, de pildă, despre Arghezi, o prefață pentru ediția **Pleiade**, care va apărea sub îngrijirea Mitzurei Arghezi și a unui cercetător foarte cunoscut, domnul Traian Radu, va apărea la Univers Enciclopedic, în seria Pleiade, repet.

- Vă păstrați opțiunea și afirmația mai veche cum că Arghezi este unul din cei mai mari poeți ai secolului XX?

- Îmi păstrez, și nu numai că o păstrez, dar o și întăresc. Am citit, am recitat Arghezi acum, toată poezia lui Arghezi. Am recitat-o. Deși sunt poeme pe care le rețin, le știu pe dinafară, le țin minte de când eram tânăr, Arghezi este uluitor, un poet uriaș. Habar n-au românii ce poet au avut ei în secolul XX. Îi rog să citească **Flori de mucigai**, să recitească. Să citească volume așa-zis minore, **Buruieni** sau **Versuri de seară**. Formidabil poet! Este o lume nemaipomenită, pe care limba românească n-a mai întâlnit-o. Peste o săptămână, va apărea în aceeași ediție, Creangă, integral Creangă, inclusiv povestirile lui corosive. Am scris un nou studiu, cam de 80 de pagini, despre Creangă. Cu ce bucurie l-am recitat! Am avut câteva săptămâni, realmente, de euforie, încercând să interpretez **Amintirile, Moș Nichifor Coțcarul, Harap Alb** și toate celelalte. Această întoarcere la clasici este foarte bună, foarte sănătoasă, foarte întăritoare.

Mi-am pierdut aproape toți prietenii pentru că-i apăr pe Preda, pe Nichita, pe Sorescu, pe Eminescu

- Dar nu este și riscantă această acțiune, în contextul în care pseudointelectualitatea de azi, în momentul în care se vorbește de clasici consideră că este o chestiune învechită, terminată și îi atacă pe toți ce care trimit la marii scriitori clasici? Cum v-ați asumat acest risc? Pentru că este un risc.

- Este un risc. Riscul mi l-am asumat mai demult, în '90. Mi-am pierdut aproape toți prietenii, toți colegii de generație. Au început să mă înjure în dreapta și-n stânga, considerându-mă un critic nomenclaturist pentru că-i apăr pe Preda, pe Nichita sau pe Sorescu, sau că l-am apărat pe Eminescu. Însă acestea sunt, după părerea mea, niște fleacuri, niște incidente, nu sunt esențiale. Iată, zilele acestea, în nu mai mult de-o săptămână, au apărut încă două volume din Eminescu. Cu toată publicistica lui Eminescu, încât ai în față acum cinci volume, în care sunt adunate **toate scrierile lui Eminescu**. De la primele poezii din Familia, până la ultimele rânduri transcrise...

- Este prima integrală Eminescu, nu?

- Este integrală, prima a fost în Ediția Academică, aceea în 17 volume.

- Nu aduce completări această ediție din 2000?

- Ba da. Sunt lucruri pe care nu le puteam publica, nu le-am putut publica decât acum. Chiar dintre acelea care pot deranja. Pentru că Eminescu este un univers, un spirit uriaș și în anumite chestiuni politice, să zicem, el gândește altfel decât s-ar dori astăzi să se gândească. Dar noi le-am publicat. Sunt foarte bucuros că am reușit acest lucru. Este și o ediție cu valoare estetică, dacă vrei. Dar într-un spațiu mic, într-o librărie, românul intelectual poate avea, în cinci volume, tot ce a scris Eminescu. Și mă bucur, mai ales, pentru aceste două volume care însumează publicistica lui Eminescu - volumele 4 și 5. De ce mă bucur? Cine vrea să fie un om instruit și un om care vrea să știe ceva despre acest mit românesc, are ocazia să citească aceste articole. Toată românitatea, toată ideologia românească, toată spiritualitatea românească, toate se află aici, inclusiv, dacă îmi dai voie să-ți spun, am reprodus pe copertă, pe coperta unui volum, o idee a lui Eminescu despre rolul culturii române ca punte între Orient și Occident. Cum știi, asta formează, este teza de bază a teoriei antropologiei culturale a lui Eliade. Noi, românii, suntem aicea hărăziți să facem o legătură spirituală între Orient... Ei bine, această idee există la noi, exprimată, foarte clar, foarte limpede și-ntr-un mod miraculos, așa spune. Deci trăiesc în lumea clasicilor. O să mă întorc la Caragiale, pentru că o să vrem să publicăm această colecție Caragiale la Ion Barbu. Acestea sunt proiectele pentru acest an, după care vreau să mă întorc rapid la literatura contemporană, căci n-aș vrea să dispar de pe acest tărâm, înainte de a încheia seria mea de **scriitori români**, și, deci, o istorie a literaturii române contemporane.

- Vorbeați de părea lui Eminescu, de părerea lui Eliade, unde plasați poporul român într-o ierarhie, firește discutabilă, a harului cu care a fost înzestrat de Dumnezeu, pentru că, indiferent cât de egalitariști suntem, în principiu, sunt popoare care au dat mai mult culturii și sunt popoare care au dat mai puțin. Noi unde credeți că suntem? Sau de ce nu suntem atât de sus pe cât am vrea să fim?

- Nu suntem acolo unde am merita să fim din două motive, sau chiar din trei: din cauza istoriei pe care am avut-o, din cauza economiei pe care o avem, și, în al treilea rând, cred că și din cauza politicii pe care o facem. Cultural, românii stau bine. Părerea mea e că românii formează, hai să nu zic o mare putere culturală, dar românii propun Europei o cultură care nu poate fi neglijată. Nu numai prin faptul că am dat, să zicem, ceea ce am dat, Occidentului, în special Franței, începând cu Brâncuși, care e cel mai mare sculptor al acestui secol, sau cu Cioran, cu Ionescu, Eliade și așa mai departe, Enescu, dar prin ceea ce nu se cunoaște.

- De ce a existat în permanență, la noi, o diferență între un potențial mare și un rezultat mic?

- O să vă spun, dar n-am încheiat fraza dinainte. Spuneam că românii, din punct de vedere cultural, sunt puternici. Cultura română este o cultură fecundă, după părerea mea. O cultură care produce, tânără din acest punct de vedere, adică vitală, asta era sensul, nu numai prin oamenii care, plecând de aici, s-au impus, dar prin ceea ce a rămas aici. Arghezi, pentru că vorbeam despre Arghezi, nu este cunoscut, e aproape intraductibil, ceea ce este o tragedie. Dar este un poet uriaș, repet, este cel mai mare poet al acestui secol, nu numai pentru români. Nu cunosc un alt poet de forța lui. Deci, din acest punct de vedere, fără să ne batem prea mult în piept, cum se zice, România nu este o țară europeană de categoria a doua. Că nu ne iau alții în seamă, că nu am reușit noi să ne facem să fim luați în seamă, sunt probleme mai dificile. Am citit, zilele acestea, o știre în presă care m-a întristat formidabil, și anume că vecinii noștri bulgari cer comunității europene să nu mai fie pe listă cu noi. Se simt compromiși, se simt stingheriți că stau în același compartiment de tren cu românii. Ce tristețe pe noi! Ce tristețe, nu-i așa, să ne vedem în această situație! Acum întrebarea pe care mi-o puneai...

România dă genii, dar nu știe să-și creeze administratori buni

- De ce există mereu un contrast între potențialul nostru, care întotdeauna a fost mare și rezultatul, care a fost întotdeauna mai mic sau foarte mic?

- Eu am o teorie, că România dă genii și, din păcate, nu știe să-și creeze administratori buni. Asta e drama României. România, uluitor, dă oameni formidabili, nu numai în domeniul literaturii, artelor dar și-n domeniul științelor suntem nemaipomeniți. N-avem administratori, ne lipsesc gestionarii, asta este drama României. Ce înseamnă că ne lipsesc gestionarii? Înseamnă că ne lipsesc legi sigure și respectul față de legi. Trăind 400 de ani sub turci, noi, moldovlahii...

- ...Care și așa eram latini...

- ...Așa, transilvănenii sub austro-ungari, basarabienii sub ruși, legile au fost pentru noi semnele unei alte lumi, semnele străinătății, semnele unei puteri, vizibile sau oculte, dar defavorabile, primejdioase și atunci s-a format o mentalitate, că legea trebuie ocolită. Asta este mentalitatea noastră a românilor, ne-aranjăm noi, vedem noi. Ne trebuie administratori și în cultură. Începând cu domeniul culturii, ne trebuie gestionari și pe o urmă trebuie să formăm oameni de o anumită mentalitate, să-i educăm pe oameni. Cu geniul nostru latin, exploziv, fermecător, din păcate, nu vom putea merge prea departe.

- Într-o afirmație de la începutul dialogului nostru ați răspuns parțial la ceea ce voiam să vă întreb: cum își asumă acum un intelectual, un mare intelectual, atât neimplicarea în viața concretă, coborârea în cotidian, acolo unde poate face treabă, unde se poate dăruia spre a pune ordine în societate sau cum își asumă, dimpotrivă, rămânerea în domeniul sublim, într-un domeniu intelectual, acolo unde nu este atacat de chestiunile trecătoare, cotidiene? Dvs. mi-ați răspuns parțial în clipa în care ați spus că simțiți nevoia, așa cum ar trebui să facă fiecare intelectual, să dați poporului care v-a creat, să dați înapoi câte ceva.

- Nu este o întrebare nouă și nici o întrebare facilă. Este o întrebare care se pune de foarte mulți ani și a primit răspunsuri diferite. Eu însumi m-am gândit de foarte multă vreme la această întrebare, mai ales că, în ultimii zece ani, am fost deseori atacat, că sunt un fel de teoretician al apolitismului din societatea românească de astăzi. Eu am încercat să răspund, pe urmă am văzut că răspunsurile nu erau primite, nu erau acceptate, mulți voiau ca eu să fiu acest teoretician, aveau nevoie de o imagine, de o fantasmă, și anume de fantasma apoliticului.

E bine ca intelectualii să facă politică

- Se poate asta la noi?

- Răspund. Nu sunt apolitic, am și eu simpatii mele, am ideile mele, dar mi-am făcut o socoteală foarte simplă. În fond, nu toți trebuie să facem politică, nu-i obligatoriu. Îmi pot servi națiunea, îmi pot servi cultura acolo unde mă pricep. Eu cred următorul lucru: că, de fapt, e bine ca intelectualii să facă politică. Cei care știu s-o facă și au pasiune pentru asta s-o facă nu în folosul lor, s-o facă în folosul nației. Dacă sunt asemenea oameni, și sunt, după părerea mea, dacă au vocație pentru asta, s-o facă. Și, mare, atenție să nu devină servitorii unui partid, servitorii unui grup politic, și, mai ales, să nu devină servitorii unui grup de interese. Și-aș mai zice ceva, să se ferească de ciurma intoleranței. Mi se pare lucrul cel mai grav care se poate întâmpla unui om, unui intelectual, să devină intolerant. Inteligența în sine și creația în sine înseamnă toleranță, înseamnă respectul celorlalți, înseamnă dialog. Or, intelectualii români s-au grăbit, după '90, tocmai să se separe, să se grupeze în funcție de interese și să se urască între ei. Este boala cea mai urâtă care ne-a cuprins, este lucrul cel mai grav care s-a întâmplat cu societatea românească. Revin la întrebare. Se poate murdări un intelectual dacă se amestecă în politică? Nu este o regulă. Eu însumi sunt în serviciul administrativ al unei instituții și încerc să o respect și încerc să fac această muncă, s-o fac bine. Și, spre surprinderea mea și a altora care erau destul de sceptici vizavi de ce poate să facă un om de literă, am convingerea că o fac satisfăcător cel puțin. Deci nu este o regulă. În primul rând eu cred că oamenii mai tineri, care se pot implica, trebuie să se implice în viața societății dar să nu uite, totuși, că îi așteaptă acasă opera pe care trebuie s-o termine.

- Cum caracterizați climatul literar al anului 2000, în comparație cu alte momente pe care le-ați trăit și care au produs literatură de referință în România?

- El nu există, după părerea mea. În momentul de față, nu mai este o viață literară. Există grupuri de interese, există unele publicații care au colaboratorii lor, care au surse financiare, există altele care nu au

**Există
o Românie
profundă**

aceste surse... Nu este o viață intelectuală. Probabil că în viitor se vor reface, nu în structurile care au fost, sunt alte forme, dar poate că scriitorii se vor întâlni din nou. Și generațiile se vor înțelege și se vor susține unele pe altele.

- Ce se întâmplă cu literatura mare, care nu mai apare și care, de zece ani, se lasă așteptată? Unde sunt vârfurile, unde sunt scriitorii noi?

- Nu se mai văd și, în climatul actual, nu se mai pot vedea. Literatura, și am mai spus-o de atâtea ori, literatura însăși și-a pierdut locul în societate și în viața indivizilor. Mai mult se uită acum la televizor, citesc presa de scandal... Cred că literatura trece acum printr-un moment de dificultate și depinde de noi, oamenii de litere, să o readucem, într-un fel, în interesul general. Chiar dacă trebuie să schimbăm ceva. Deocamdată, n-aș putea să spun ce.

- Dacă literatura este într-un moment dificil, cum suportă limba română agresiunea atât de puternică a mass-media, a unor oameni care citesc tot mai puțin? Cum se dezvoltă limba română, acum, la trecerea în mileniul 3?

- Este foarte greu. Limba se trivializează. M-a surprins declarația făcută de un mare regizor care a lipsit mulți ani din țară și, care, venind în România și întrebat ce nu i-a plăcut sau ce a observat, a răspuns: „am fost neplăcut impresionat de faptul că limba românească s-a urâțit, nu mai este o limbă frumoasă, nu mai este o limbă fluentă, o limbă elegantă, oamenii nu mai știu să construiască”.

M-a pus pe gânduri această chestiune.

- Care a fost momentul de vârf al scriitorului, al intelectualului Eugen Simion, al carierei sale?

- Vedeți, avem sentimentul că așteptăm acest moment de vârf, nu l-am depășit, îl pregătim, dar, din păcate, istoria nu ne ajută. Cred că m-am simțit foarte bine în anii '70, în anii '60, la debutul meu, cred că m-am simțit extraordinar de bine anul pe care l-am petrecut în Franța, când am putut citi tot ce-am vrut și când, de fapt, am înțeles mai bine condiția mea de intelectual român. Mă simt întotdeauna bine când reușesc să public o carte, e un moment greu de egalat de altă situație. Când sunt liniștit și pot să scriu câteva ore pe zi, se coboară în mine o liniște și o înțelegere... Dar când părăsesc camera mea de lucru, intru, cum se zice, în vârtejul istoriei și atunci, toate se îngâmădesc în mine și se învălmășesc.

Am acceptat să fiu martor în procesul politic al profesorului meu

- Când ați început să iubiți literatura, probabil în copilărie, sau în prima tinerețe, doreați să deveniți creator de literatură, poet, prozator, mai cu seamă, sau, de atunci, sperați să construiți literatură, inclusiv prin critică literară, arhitectură literară?

- Eu, când eram copil, vroiam să fiu general. Era visul meu, comandant de oști. Fiindcă tatăl meu, care făcuse primul război mondial, din prima până-n ultima zi, povestea la infinit întâmplări din vremea războiului, cu generalii vestiți de atunci. Până într-o zi, când am descoperit niște cărți care nu semănau nici cu poezia lui Eminescu, nici cu acelea ale lui Sadoveanu, autori pe care-i citeam când eram la începutul adolescenței; erau cărți de critică. Mi-au plăcut atât de mult, încât, cred că atunci s-a întâmplat ceva.

- Pentru fiecare sunt momente de cumpănă, momente grele. Care a fost cel mai nefericit, cel mai dureros moment al carierei dumneavoastră?

- Aparent, cel mai dureros a fost în 1957, când am fost scos de peste tot și, cinci ani de zile, am fost șomer. A fost un infern. Mai târziu, mi-am dat seama că Dumnezeu mi-a dat o șansă pentru că în acești cinci

ani, de fapt, am stat în Biblioteca Academiei, am copiat proza lui Eminescu și Dicționarul de rime, am citit enorm, de fapt, a fost perioada mea de ucenicie. Am început să public și asta m-a salvat până în 1963.

După aceea, din când în când, istoria mi-a mai dat câte un șut, ca să spun așa, destul de dur, și credeam că n-am să reușesc să-mi fac o carieră intelectuală. Am reușit și, pentru asta, îi mulțumesc lui Dumnezeu, iar dacă mă mai așteaptă încercări, până la marea încercare care ne așteaptă pe toți, sper să am puterea să trec peste ele.

- Care au fost motivele pentru care ați fost scos de peste tot, în 1957?

- În '56 au fost evenimentele din Ungaria...

- Și ce legătură aveți dumneavoastră?

- Aveam, pentru că am acceptat să fiu martor în procesul politic al profesorului meu de italiană D.D. Panaitescu și asta a fost considerată, de către autoritățile universitare și partinice de atunci, o mare greșeală și m-au ras, ca să spun așa. Însă, încă o dată,

Omul nu-i făcut să trăiască singur

nu sunt supărat pe acel timp. Dumnezeu, totuși, mi-a dat o șansă și cu asta am încheiat.

- Dacă ar fi să plecați într-o călătorie și ați putea lua foarte puține bagaje și dacă ar fi să alegeți un om, cu cine ați pleca în această călătorie, indiferent că e o rudă, că este un prieten, că este un coleg?

- Este o întrebare imposibilă. Nu pot.

- O carte?

- O carte mai degrabă. E mai ușor să alegi o carte.

- Care?

- Aș oscila între Biblie – o carte fundamentală – și Eminescu sau cine știe ce... Dar, în general, această întrebare și această fantasmă, fantasma unui om singur pe o insulă, înconjurat de ceva, mi s-a părut totdeauna imposibilă pentru un individ. Omul nu-i făcut să trăiască singur și, până la urmă, omul nu-i făcut să trăiască doar cu o singură carte.

- E un alt fel de a întreba ce iubiți cel mai mult din literatură, din muzică, ce film ați lua cu dumneavoastră Există creații care vă sunt foarte apropiate?

- Nu, film nu aș lua. Muzică, poate. M-ar satisface Mozart, poate că aș putea trăi cu Mozart. Dar mi-amintesc de un film în care niște tineri ce făcuseră un act teribil, sunt condamnați, sunt pedepsiți să trăiască într-o cameră unde, de dimineață până seara și noaptea, se cântă din muzica lui Beethoven. Acei tineri n-au suportat și, până la urmă, s-au sinucis, s-au aruncat pe geam. Iată, chiar și muzica poate să te exaspereze. Deci, până la urmă, tot o carte aș lua. Cred că arta e un obiect estetic mai special, mai delicat. Îl mai poți lăsa deoparte, mai poți să citești, mai poți medita în jurul paginii.

- Unde ați plasa, între aceste bagaje, momentul când ați fost coleg cu Nichita Stănescu, în școală?

- E deja un trecut foarte îndepărtat, ca și copilăria noastră, ca și adolescența noastră. Nichita este deja un personaj legendar. Mă gândesc, din când în când, la el, îmi vin în minte fel de fel de

scene. Dar, ce curios, revelația lui Nichita mi-a venit mai târziu, nu când eram coleg cu el.

- Câți ani aveți când erați coleg cu el?

- Aveam 11 ani. De la 11 ani până pe la 18, cât am făcut liceul. Mult mai târziu l-am descoperit, și anume la facultate, când am fost coleg cu el și am început să scriu despre el, să-i descopăr poezia. Am avut atunci o revelație pentru că omul pe care îl știam un ploieștean foarte simpatic, foarte petrecăreț, pus pe farse, era uluitor. În clipa în care am descoperit acest lucru, aș spune că s-a aprins în mintea mea o lumină și am căpătat o speranță, adică să fii critic literar, într-o epocă în care sunt mari scriitori, este un lucru foarte important și pe-urmă Nichita, asta este important, n-a fost singur, asta este un lucru nemaipomenit. N-a fost singurul poet important, n-a fost singurul scriitor. A venit, deodată, o generație. Au fost ani când, săptămânal, apărea câte-un scriitor, câte-un poet. Ei bine, forța acestei generații cred că a salvat literatura română.

- Vă gândeați atunci - sigur, nu e vorba de Nichita Stănescu, cu care ați fost de-o vârstă, ați fost colegi -, dar vă gândeați că-i veți supraviețui, de exemplu, lui Ioan Alexandru, sau lui Marin Sorescu, care erau mai tineri, și Ioan Alexandru v-a fost student la un moment dat?

- A fost coleg cu Adrian Păunescu, Constanța Buzea, a fost o generație... au terminat facultatea în '68, iar eu eram june lector atunci și ei au făcut toți teza de licență cu mine. Am ținut, cred, până nu de mult, dacă nu mai este și astăzi, o lucrare a lui Ioan Alexandru. Le-am dat, mi se pare, un test, o lucrare de control, cam așa ceva, să scrie ceva despre poezie, nu mai țin minte, și el mi-a dat o pagină interesantă, cred c-am păstrat-o multă vreme. Eram tineri toți, eram nițel mai mare decât ei, o lume formidabilă, am imaginea asta. Era și momentul '68, momentul Cehoslovacia, părea că în Estul Europei se petrece ceva nemaipomenit, ieșit din împărăția frigului. A fost un moment important. Mi-amintesc foarte mult de această generație, cei care au terminat în '68. Că le supraviețuiesc nu m-am gândit. Mi-au murit foarte mulți prieteni foarte apropiați: Sorescu, Valeriu Cristea, nu mai spun de Preda, Nichita. Cum să nu fie tristețe pe lume?

Întors din America, Adrian Păunescu privea grăbit Europa

- Evocați în cartea dumneavoastră *Timpul trăirii, timpul mărturisirii, un moment din 1971 când - e o chestiune subiectivă pentru că e vorba de părinții mei, de Adrian Păunescu și Constanța Buzea -, i-ați întâlnit la Paris, ei întorcându-se din Statele Unite. Spuneați că tatăl meu, cel puțin, era foarte grăbit și că n-avea timp de o mătușă bătrână cum era Parisul. Venea din America marilor speranțe. Sigur că tot ceea ce ați dorit să spuneți ați spus în carte, dar m-ar interesa alte lucruri sau un cuvânt în plus despre acea întâlnire care, pentru mine, este absolut extraordinară, pe care am recitit-o în cartea dumneavoastră de foarte multe ori.*

- Da, îmi amintesc foarte bine. Întâmplarea a făcut ca, în câteva luni, Adrian Păunescu și Constanța Buzea să se întoarcă din America, și tot cam atunci Marin Sorescu și soția lui s-au ajungă la Paris. Din Germania, cam în aceeași perioadă, s-au ajungă la Paris Ioan Alexandru și Pituț. Ilie Constantin era instalat deja la Paris, într-un garaj și părea că s-a resemnat.

- Tata susține că Ilie Constantin era la București, în momentul la care vă referiți.

- Era o forfotă, ca să spunem așa, românească, la Paris. Sorin Titel, de asemenea, venea de undeva din țările scandinave. Era un timp în care se circula, încă, și, văzându-i pe toți acești oameni tineri, apropiați de generația mea, unii chiar din generația mea, aveam sentimentul că se pregătește ceva, că oamenii ăștia nu au călătorit degeaba, au călătorit o dată cu ideile și că se vor întoarce cu idei în țară, ceea ce s-a și întâmplat. Adrian Păunescu, care e un om foarte special, îmi dădea acest sentiment că el a văzut o altă lume, care este cu mult mai prosperă și mai înaintată și că bătrâna Europă te cam obosește puțin, te cam plictisește. Era grăbit, era grăbit să se întoarcă, de altfel, în țară. Cred că-i plăcea foarte mult să se întoarcă în țară și cred că nu s-ar simți niciodată bine în alt loc; dar venea și cu acest aer că el se întoarce dintr-un continent mult mai prosper și că Franța, cu ticurile ei

și cu structurile ei mult prea tradiționale, nu reprezintă o soluție de viitor.

- Dar spuneți că i-ați condus la un muzeu și că v-ați pregătit pentru o lungă așteptare, cu gândul că vor sta ore în șir să vadă, dar au ieșit după foarte puțină vreme. Se edificaseră.

- Bine, era și un muzeu mic, nu vreau să-l nedreptățesc, era un muzeu mic, era un muzeu de artă modernă care, atunci, se găsea aproape de Louvre, pe urmă s-a mutat la Centrul Pompidou. Sigur că Adrian Păunescu, în stilul lui, aruncase un ochi, văzuse, se edificase, parcă și acum aud pașii duindu-l în spatele meu. Era începutul unei după amieze frumoase, deasupra Pieții Concorde. Cred că așa scrie în cartea respectivă.

Avem o cultură de poeți și critici

- Domnule profesor, cum credeți că v-a marcat pe dvs., ca arhitect literar, ca și critic literar, activitatea marilor înaintași ai dvs. și cum le vedeți importanța în dezvoltarea literaturii române, pornind de la Maiorescu, Lovinescu, Călinescu și alții?

- Voiam să spun că, repet ceea ce am spus și altădată, cultura română este o cultură de poeți și o cultură de critici. Noi am dat mari poeți, uriași, și critici mari, poate mai mulți decât trebuie în cultura română. Mulți dintre ei m-au marcat. Lovinescu, de pildă, pe care l-am studiat, e chiar lucrarea mea de doctorat, a lăsat urme în mine și mă consider un lovinescian în scriitura mea și în opțiunile mele. Pe urmă, este acest geniu incomod, George Călinescu. Dar este, într-un fel, injust să ne referim numai la ei. Alături de Călinescu, de pildă, în a treia generație postmaioresciană, cum o numește Lovinescu, există Șerban Cioculescu, un critic formidabil, mari critici, Steinu, Pompiliu Constantinescu, Perpessicius, o pleiadă extraordinară de critici; aceștia au construit literatura postbelică. Au construit, adică au susținut valorile. Scriu acum o prefață despre Argezi și consult pe critici. Ce bătaie a fost pentru Argezi, o bătaie pe care au dus-o criticii acestei generații, în frunte cu Șerban Cioculescu. Eu spun că, dacă momentul '60 este un moment bun în literatură și dacă există literatură postbelică puternică și în deceniile următoare, faptul se datorește și criticii literare. Au fost critici, sunt critici eminenti, după război, în special după 1960.

- Spuneați că sunteți un lovinescian și că v-a marcat Lovinescu. El era adeptul modernismului. Astăzi, dvs. considerați că este mai multă nevoie de întoarcerea la clasici sau de deschiderea către modernism, către ceea ce se consideră azi modernism?

- Întoarcerea la clasici nu este posibilă decât în plan spiritual și echivalează cu întoarcerea la modele. O cultură trebuie să aibă niște modele. Niște modele care să nu fie tiranice, modele care să fie niște puncte de reper. Literatura nu trebuie să fie într-un fel sau în altul. Literatura își cam alege singură felul de a fi.

- Dar se și poate pierde timp mult, se pot pierde pași, dacă îndrumarea este greșită.

- E adevărat. În momentul de față, critica nu se simte decât în formele ei jurnalistice, mediatice, care nu pot suplini, propriu-zis, critica literară, o critică de justificare estetică. Nu trebuie să neglijăm aceste forme, care au o mare influență asupra publicului, dar nici nu putem limita receptarea literaturii la micul discurs de la televiziune sau de la radio. În momentul de față, tinerii nu mai vor să facă critică literară, consideră că nu este rentabilă, nu este productivă, fac publicistică. Foarte puțin mai au răbdare să citească volume de poezie, de proză, groasele romane, și să scrie despre ele într-un articol de patru-cinci pagini. Trăiesc, totuși, cu nădejdea că această splendidă artă care este critica literară, ca profesiune intelectuală, nu va dispărea.

- O ultimă întrebare. Care vă este nădejdea, la intrarea într-un nou mileniu, în ceea ce privește cultura română, literatura română în special?

- În primul rând - e o nădejde personală - sper ca Dumnezeu să mă țină în viață și să fiu sănătos și să nu-mi dispară bucuria de-a citi cărți și de-a scrie. În al doilea rând, am speranța că poporul acesta, care este un popor înzestrat și cu rădăcini foarte adânci în cultură, își va găsi un ritm, un ritm de dezvoltare și va reveni spectaculos în concertul european, va reveni din punct de vedere economic și din punct de vedere, aș spune, al prestigiului. Nu-mi place când citesc atâtea lucruri urâte despre români. Nu-mi place nici faptul că în presa noastră și în media se insistă asupra vulgarității care există în societatea românească. Știu, cunosc bine răspunsul, acestea nu trebuie acoperite, nu trebuie ocolite, dar sper că într-o zi vom putea arăta și acea Românie profundă care există. Am scris odată despre această temă. Eu cred că este o Românie profundă, care nu se vede astăzi, care este uitată, este ignorată. O Românie care nu apare niciodată la televizor și care, în ritmurile ei, își duce mai departe existența.

ANDREI PĂUNESCU

30 octombrie 2000

Ideea Unirii și cărcotașii autohtoni

Mi-e teamă uneori să nu ajungem acele timpuri, în care să se vorbească despre românii basarabeni ca despre pieile roșii. Apoi, după ce vor fi decimați cu toții la baștina lor, la modul fizic, iar în Țara-mamă, în plan moral, să se facă la adresa lor poezii, povestiri, filme.

În timpul războiului din Transnistria am fost nevoită să mă refugiez de la Chișinău la București împreună cu familia, pentru că era, unul dintre liderii Mișcării de Eliberare și Reîntregire Națională din Basarabia. Tot în acest răstimp, Ilie Ilașcu, care conducea filiala acestei Mișcări la Tiraspol a fost arestat împreună cu grupul său. Viața mea în România n-a fost din cele mai ușoare: începând de un ziarist dezinformați din capitala Țării și încheind cu cei din provincie (Suceava, de exemplu) am fost murdărită în cel mai abominabil mod cu putință. Acum, după ce, împreună cu domnul avocat Viorel Dumitrescu, am pus la punct toate actele martirului național, Ilie Ilașcu (și cetățenia română, și domiciliu, și buletin de identitate), el având toate drepturile de a candida ca senator, pe listele electorale ale PRM, mă gândesc cu amărăciune în ce întâmplări mizerabile ar putea nimeri și el. De altfel, a și nimerit: în „Național”, în „Evenimental Zilei”, a fost numit moldovean, și nu român, invocându-se litera legii în fața unui patriot român care a stat 8 ani în închisoare pentru cauza românismului, care din acea cușcă anacronică de la Tiraspol a cutedat să spună: „Vă iubesc, popor român!”. În această ordine de idei îi întreb pe niște cărcotași care prejudiciază visul de aur al poporului român: Unirea – oare câți români basarabeni și bucovineni trebuie să stea prin pușcăria, ca să nu li se zică ruși, kaghebiști sau slujitorii ai Moscovei?

Mai deunăzi, într-o emisiune la TVR1, d-nul Hurezeanu îi spunea fără pic de jenă deputatului Meșca Sever, că ar fi o provocare făcută Occidentului opțiunile politicienilor și oamenilor de cultură români, privind reîntregirea pământurilor românești: Basarabia și nordul Bucovinei. Dar de ce nu a fost provocare pentru alte țări și popoare aflate în aceeași situație, care deja și-au rezolvat problema unității naționale?

Acest mod de a cugeta în dependență de cancelariile străine și în detrimentul poporului tău e tot mai îngrijorător, pentru că îngheață în fașă Unirea, în loc s-o apropie. dar cel mai înfruntător e faptul că îi ține în continuare pe unioniștii basarabeni ca ostateci, după sârma ghimpată a Prutului într-o cușcă anacronică pe eroul național Ilie Ilașcu.

Asemenea vederi politice în privința ideii de Unire, ating nu numai opțiunea noastră de partid, ci și interesul național al României. Atâta timp cât nu ne simțim același popor „de la Nistru până la Tisa” – vorba lui Mihai Eminescu, vom avea de suferit toți românii și vom fi la cheremul tuturor dușmanilor.

LEONIDA LARI

Despre Ovidiu Maitec

Nu știu cum sunt alții, dar eu, născut în margine de pădure, în Păușa, Bihor, când mă gândesc la Ovidiu Maitec – cel venit din pădure și molcome zări arădene, văd pădurea lui Shakespeare, din „Macbeth”, pornind către regele Macbeth și către lady Macbeth, venind, va să zică, prin spaima cuplului blestemat, să le aducă moartea promisă de vrăjitoare, de șiște – să le aducă, adică, imposibilul, fiindcă nici un om de pe pământ nu poate să creadă că o pădure, vreodată, ar putea să meargă pe propriile ei picioare, ca o turmă! ... Pădurea lui Shakespeare, mergând, apropiindu-se, năvălitoare, răzbunătoare – ce viziune fantastică, boieri dumneavoastră! Copacii, apropiindu-se de oameni, ca să le aducă în dar moartea și sicriul... De parcă în somnul lor arborii ar fi visat, îngroziți, oameni – adică niște monștri cu topoare și fierăstraie în mâini, hăulind barbar! O, mai departe, ce viziune ironică: pădurea, călcând, asemeni ierbii, în veacul ce va să vie, peste mormintele tuturor civilizațiilor, ca să-și fluture, liber, frunza în vânt!

Dar acum, aici, la Oradea, din materia vie a pădurilor ce-a mai rămas în această geografie pe care ne-o propune Ovidiu Maitec? Frunzele stejarilor nu mai flutură în vânt, rădăcinile lor s-au uscat și-au fost rețezate, materia lemnoasă a fost despărțită de pământ, prin plenipotența topoarelor. Ne aflăm într-o lume post-agrară, post-industrială, post-modernă, post-umană, la începutul sau la sfârșitul Apocalipsei? Ovidiu Maitec ne invită să facem cunoștință cu tragicul din natură, cu viitorul nostru apocaliptic? Întrebări! Materia lemnoasă a fost supusă unor mari și funeste suferințe - așa cum în tragedii e supusă făptura umană? Sau, invers, materia, sub mâinile sculptorului, ne arată frumuseți și haruri noi? Întrebări! Este natura, cu devastatoarea ei măreție trecătoare și veșnic înfloritoare, o esență a vieții impersonale? Numai omul ar fi buricul pământului, persoană determinată și conștientă de tot și de toate? Ne lasă pe gânduri doar tragediile provocate de răbunirile vulcanilor, de cutremure, de cataclismice revărsări de ape, de plenipotența potaopelor?... Dar când se pune maimuța cu cravată și joben să-și taie semenii cu securea, globalizându-și interesele, n-avem nici o părere?... Când lui Ion i se rețază capul noi ne cam uităm în altă parte și ne facem că plouă! Omul, ce minune a firii, zice Shakespeare, omul, ce mândru sună acest cuvânt, zice Gorki. Da, slavă să aducem omului, acest orgasm al materiei ... Se crede veșnic – dobitocul biped!... Până începe să-l doară o masea, până îl înșepă o albină! Atunci îl apucă pandaliile și-și vede sfârșitul și lacrimăază – lacrima fiind, de la Adam cetire, darul divin al gândului pocăit. Omul observă că pădureanca de lângă el este chiar Eva, așa cum Ovidiu Maitec ne face să presupunem. Eva, Nefertiti, Pădureanca, frumosul absolut. Poarta sărutului devine, ca la Brâncuși, un altar al iubirii, numindu-se simplu, misterios, poarta... Iar Adam și Eva

și schimbă numele în Petre și Maria și încep să construiască spița din care ne tragem și pe care, de tembeli ce suntem – s-a văzut mai sus, prin subsemnatul! – o cam hulim, hulindu-ne, căci și hulirea-i scrisă în legile omenești. Mai glumim, nu?

Eu, alteori, fără să știu cum sunt alții, când mă gândesc la Ovidiu Maitec – îl văd plimbându-se, blajin, prin pădurile țării și vorbind cu arborii, cu păsările, contemporan cu

Virgule

fluturii și cu Dumnezeu, predicând copacilor legile dulci și desigur neînțelese ale firii și ascultând, enescian, blagian, glasul pădurilor de argint și de aramă ... Da, da, parcă-l văd pe Ovidiu Maitec ascultând spovedania poetului din Lancrăm în fața gorunului:

*În limpezi depărtări aud din pieptul unui turn
cum bate ca o inimă de clopot
și-n zvonuri dulci
îmi pare
că stropi de liniște îmi curg prin vine, nu de sînge,
Gorunule din margine de codru,
de ce mă-nvinge
cu aripi moi atîta pace,
când zac în umbra ta
și mă dezmierezi cu frunza-ți jucăușă?*

*O cine știe? – Poate că
din trunchiul tău îmi vor ciopli
nu peste mult sicriul,
și liniștea
ce voi gusta-o între scândurile lui,
o simt de pe acum:
o simt cum frunza ta mi-o picură în suflet
și mut
ascult cum crește-n trupul tău sicriul,
sicriul meu,
cu fiecare clipă care trece,
gorunule din margine de codru.*

Maitec înclină, declină, conjugă, subjugă materia, lemnul, făcând din trunchiuri noroite, buboase, din fibre și matrițe vechi, forme noi. Forme care, paradoxal, parcă se continuă între ele, într-un circuit ce pleacă din lut, ca orice irizare a vieții, și se întorc în pământ. Aripă, păsări, regi, regine, Maria, Petru, arici, himere, porți, tronuri, containere, sarcophage... Și, firește, îngeri, fluturând peste zări, ca fluturii – îngerii prin care divinul își contemplă opera intens și veșnic trecătoare.

Ce este Arcul de triumf decât un Tron mai bine articulat, decât două tronuri unite în zădărnicia gloriei, ce este

Opinii în opinia

Sarcofagul altceva decât un Tron culcat, decât un Arc de triumf dezarticulat? Căzând din verticală pe orizontală, pomul, omul, arborele, rămân aceeași, materia rămâne aceeași, semnificând mereu altceva, verticala prăbușită... dar neputând fi decât un alt pas din lungul drum al materiei către noaptea, și mai apoi, către zi, astfel ca lungul circuit al ei să ne spună că nimic nu se pierde, nimic în esență nu se creează, totul se transformă. Orgoliul lemnului din Tronuri împrumută ceva din orgoliul și măreția celor ce absentează din aceste tronuri... Domnitorii, domni, regii au murit, au rămas scaunele lor înalte, masive, suplinindu-le absența. Dar tron în Oltenia se cheamă și sicriul... Tronuri ar putea fi, deci, și sarcophage, containerele, coșciugele în care domni acestui pământ, oamenii, se vor odihni în veci, umplând cu prezența oaselor lor și a numelui lor absența vieții lor...

Pe pământ, din primele irizări ale timpului, din lumina primei săptămâni n-a crescut decât un singur arbore, înflorit, înflorind în fiecare zi, ostoiindu-se în fiecare noapte, înviind în noi culori în fiecare nou răsărit de soare... Din acest copaciu zariflor, din această osie a istoriei, din acest înverzit, împupit, înflorit pom al vieții și al morții, al cunoașterii și al uitării, al sevelor vii și al prostiei cea din toate zilele, din acest trup al timpului, din acest trup vegetal-animal-mineral-casmic, vizibil și invizibil când îl copleșesc norii de polen, norii de păsări, norii de culori, fluturii și păsările, acoperindu-l cu al lor har tăcut și cântec drăgăstos, din acest singur, aulic, abulic pom al pământului și al cerului – Maitec ființează porți, tronuri, containere, sarcophage și populează cu ele lumea noastră cea de toate zilele, bucuos că seva vie din adâncuri, trasă prin rădăcină și tulpină de marea pompă și orgă a luminii, va face să crească ramuri noi, va vindeca rănile iscate din securi și fierăstraie, de civilizații orgolioase și năroade, precum au fost civilizația boilor, a oilor, civilizația fierului, a bronzului, a uraniului, a argintului, precum este și azi civilizația arginților, cu precădere zisă civilizația celor 30 de arginți!... În arborele vertical luat azi în căutare de Maitec Ovidiu câte ramuri au fost tăiate, câte crengi s-au rupt sub greutatea păsărilor călătoare, de câte ori luda s-a spânzurat, câte maimuțe s-au legănat, câte fulgere au aprins cuburi de berze și de ciori!... Și câte vânturi nu au vrut să doboare acest pom zarif, măreț ca un patriarh, și din el câte mori de vânt s-au înălțat?

Între cercurile acestui copac Maitec citește cartea speciei noastre și ne propune semnele propriilor noastre orgolii – tronurile, radarurile, cu care captăm pulsațiile cromozomilor și ale universului, aripile, porțile, himerele, îngerii... E cineva care nu s-a visat încă dalb ca un înger? ne întreabă Maitec. Nimeni, i se răspunde în cor peltic. De către toți arboricultorii șișcavi, peltici.

Într-o primă concluzie putem spune că Maitec, de când se știe, laudă aduce lemnului. Lemnul, pentru el este ca un Nou Testament.

D.R. POPESCU

Nici Petőfi, nici Eminescu n-au fost xenofobi

Împreună - együtt

Editura Iosif Vulcan, din Oradea, a editat recent o carte document, deosebit de interesantă, plină de învățăminte. Iată titlul de pe copertă care atrage atenția la prima vedere: **Cartea neagră de la Budapesta. Onisifor Ghibu: Un plan secret al Guvernului unguresc din 1907 privitor la maghiarizarea românilor din Transilvania. Versiuni în limbile română și franceză. Ediție de Stelian Vasilescu.**

Toate cele menționate semnaleză clar tematica documentului. Cuvântul către cititor este semnat de Teodor Maghiar, prof. univ. dr. ing., rectorul Universității din Oradea, și poartă următorul motto: „Să lăsăm la o parte minciuna convențională conform căreia noi ungarilor nu vrem să distrugem naționalitățile nemaghiare. Da! Noi vrem să le suprimăm și trebuie să le suprimăm” – de Kosztelski Géza, 1898. Sunt obligat să mai citez două motto-uri, deoarece acestea stau în fruntea cărții și luminează puternic ideea ei fundamentală. Unul dintre citate este semnat de Bánff Dezső, prim-ministru ungar în 1907: „Nu va fi fericire mai mare pentru patria noastră până ce ultimul individ aparținând rasei române sau slovece nu va fi transformat într-un adevărat ungar. Zadarnic voim noi să negăm toate acestea, căci această dorință bolnăvicioasă trăiește în noi să negăm toate acestea, și constituie unul din elementele esențiale care stau la baza politicii noastre cu privire la naționalități”. Celălalt citat, utilizat în chip de moto, a fost formulat de Mátyás Eörsi, președintele Comisiei de Politică Externă a Parlamentului de la Budapesta, în anul 1895, și sună astfel: „Națiunea maghiară este o națiune care se caracterizează prin absorbție”.

Din această serie de citate, pe mine m-a surprins în mod deosebit ultimul text,

nu de alta, dar a fost scris de un factor responsabil al Parlamentului Maghiar Democrat. Este cât se poate de curios că poți să te lauzi cu o asemenea părere, deși ea are o poziție solidă în realitate, precum este cazul și al celorlalte citate menționate mai înainte. Ce dovedește mai convingător adevărul afirmațiilor lui Mátyás Eörsi decât că, în acele decenii, conform statisticilor, în urma deznationalizării forțate, numărul românilor din Ungaria a scăzut brusc. În prefața volumului care, de fapt, este un studiu cuprinzător, Stelian Vasilescu constată: „Volumul de față nu este o carte de istorie, ci una politică cu o bogată informație istorică. În centrul ei stă broșura pe care Onisifor Ghibu o publică în 1940, la Cluj; un rezumat al Planului din 1907 al Guvernului Ungar prin care se urmărea deznationalizarea popoarelor nemaghiare din Ungaria dualismului de la 1867. Paginile scrise de Ghibu sunt aici însoțite de altele – mai numeroase – deoarece îngrijitorul ediției a socotit că doar în acest fel va putea aduce dovezi (o infimă parte din cele ce pot fi aduse) că secole de-a rândul conducătorii Ungariei – Parlamentele și Guvernele n-au urmărit decât un singur țel: O Ungarie Mare a Coroanei Sf. Ștefan, de aici toate acțiunile de exterminare programată a popoarelor conlocuitoare nemaghiare: români, slavii, germanii, evreii etc. Nu va fi greu să deslușim din paginile prezentei cărți acest lucru!”

Stelian Vasilescu, dispunând de o bază documentară cuprinzătoare, demonstrează, pe baza a numeroase fapte, felul în care se desășura în Austro-Ungaria maghiarizarea populației nemaghiare. Înainte de toate, acest studiu arată că, în această epocă, populația românească, extrem de numeroasă, a fost puternic discriminată, demonstrând ce anume legi limitau drepturile cetățenești și umane ale acesteia.

Am citit cu mare interes prefața semnată de Stelian Vasilescu. Este de presupus că o parte a istoricilor din Ungaria va avea obiecții la acest tablou

al lui Stelian Vasilescu. Deoarece eu nu sunt istoric, nu mă lansez în privința unor posibile observații cu caracter istoric. În calitate de scriitor maghiar din România și patriot român, care de mai bine de 50 de ani mă ocup cu problemele literaturii, socotesc necesar să menționez: în prefață apare ideea că Petőfi Sándor, cel mai mare poet maghiar, luptător al libertății mondiale, care și-a dăruit viața în bătălia de la Albești, de lângă Sighișoara, pentru această idee, ar fi fost șovin maghiar. Aș vrea să precizez clar și limpede că este vorba de aceeași greșală, ca și în cazul acelora care afirmă că Mihai Eminescu, cel mai mare poet român al tuturor timpurilor, ar fi fost xenofob, un antimaghiar sălbatic. Izvorul greșelii fatale rezidă din faptul că se extrage din contextul istoric al epocii respective câte o noțiune din opera lui Petőfi și Eminescu. În ceea ce privește lucrarea

Onisifor Ghibu

în cauză a lui Onisifor Ghibu trebuie să fac o mărturisire personală. În 1993, poetul Adrian Păunescu mi-a sugerat să fac un interviu pentru **Vremea**, cu regretatul Octavian Ghibu, fiul lui Onisifor Ghibu. Am avut o întâlnire de neuitat, cu fiul lui Onisifor Ghibu, care mi-a vorbit ore în șir despre lucrarea

tatălui său cu titlul **Un plan secret al Guvernului unguresc din 1907 privitor la maghiarizarea românilor din Transilvania.**

Am deschis cartea purtând în suflet amintirea convorbirii și mă bucur că lucrarea lui Onisifor Ghibu, cu valoare documentară, azi ajunge în mâna cititorului. Cred însă că ar fi foarte util dacă acest volum ar apărea și în limba maghiară, deoarece împotriva informărilor grave aduse la lumină în volum, în mod eficient putem lupta doar împreună, noi, românii și maghiarii. Să nu uităm însă că atât în Austro-Ungaria, cât ca și în România începutului de secol au fost asemenea uriașe spirite ca, de pildă, Ady Endre și Tudor Arghezi, care luptau pe față împotriva oricăror prejudecăți naționale, deopotrivă împotriva manifestărilor șovine românești și maghiare, într-un cuvânt împotriva oricărei forme de asimilare forțată. Iată confesiunea lui Ady Endre, marele prieten al românilor, cel mai mare poet revoluționar maghiar al acestui secol: „Am învățat de la cucernicul părinte Pálffy că este patriotic să îjuri germanii, sârbii, românii, slovacii. Așa să fie? Dacă este așa, eu declar solemn că nu sunt patriot. Eu stimez orice neam, limbă, religie, convingere și drept extra și intra ungarim”. Aceiași poziție găsește expresie impresionantă în confesiunea lui Tudor Arghezi: „Șovinismul constituie un nivel primitiv al inteligenței, setea de sânge a omului primitiv, negarea progresului și ca atare nu este o idee și niciodată nu poate deveni o disciplină filozofică.”

Închei aceste rânduri cu o propunere concretă: într-o viitoare ediție ar trebui prezentate acele personalități române și maghiare care, în epocile în care au trăit, au luat poziție hotărâtă, condamnând asimilarea forțată sub orice formă. N-ar trebui trecută cu vederea propunerea de editare a cărții și în limba maghiară.

HAJDU GYÓZÓ

Dialog cu dialogurile mele

CU NICHITA, ÎNȚĂUL CLASIC AL GENERAȚIEI '60

NICHITA STĂNESCU: Ce ne-am face dacă ar trebui să ne trăim opera?

AP 2000: Până la moartea sa, atât de tragic timpurie, la vârsta de 50 de ani, Nichita Stănescu, înțaiul clasic al literaturii poetice românești, din *Generația 60*, a fost mereu mai în vârstă ca mine. Din 1983 încoace, însă, odată cu stingerea sa, Nichita a început să piardă din avansul de vârstă, pe care-l avea și, iată, astăzi, în anul 2000, eu sunt mai bătrân cu 7 ani decât Nichita Stănescu. Versul lui Blaga „Sunt mai bătrân decât tine, mamă”, face lumină și între noi. Și, culmea, începutul dialogului nostru, de acum un sfert de veac, poartă pecetea vârstelor în devălmășie.

– Căți ani, câte cărți, Nichita Stănescu?

– Lasă-mă puțin! Greu va fi în prima jumătate de oră, că restul de cinci minute vor fi foarte ușoare. Dar nu mai scrie și tu tot. Ești din cale-afară de parșiv.

– Îmi trăiesc soarta.

– Tu zici că-ți trăiești soarta. Țasta este un lucru relativ ușor de trăit. Dar dac-ar fi să ne trăim opera, ce ne-am face?

– 35 de ani?

– 36 ani, 10 cărți tipărite. Și încă una la tipar. 11 toate, câte sunt elegiile.

AP 2000: Într-o noapte de grație, la o întrunire spontană și subversivă, de poezi (Ilie Constantin, Gabriela Melinescu, Constanța Buzea, Nichita Stănescu, Ioan Alexandru, Petru Popescu, Ana Blandiana și Adrian Păunescu), toți scriam și ne luptam fraternal, fiecare cu fiecare și în toți cu ceilalți, ca să fim! În acel exercițiu comun-adolescentin, Nichita a compus, ca să zic așa, o elegie, *Elegia a X-a. O capodoperă!* A înșirat simplu și inspirat cuvintele pe hârtie. Ilie Constantin a scos la lumină o bijuterie: „Veghe de tine/, Veghe de lună/ Văsele galbene/ Se desprună/ Bate o oră/ Atât de tare/ Că se rup foile/ Din calendar.” Ana Blandiana a scris un poem despre niște ochi albaștri, către care farele vin somnolent. Petru Popescu a hotărât să se lase de poezie, în acea noapte, și a făcut carieră, ulterior, de prozator. Eu am scris „Viață de excepții” și „A fi într-o pasăre”. Dar iată că, după mai bine de 30 de ani de la interviul pe care i l-am luat lui Nichita, constat că *Elegiile* l-au costat atât de mult, că n-ar mai fi vrut să le scrie. Problema lui esențială, de mare poet al cuvântului, era aceea de a deveni mare poet al existenței.

– Te referi deseori la elegii ca la un reper. Ce au însemnat pentru dumneata elegiile? De ce elegii? De ce 11?

– 11 elegii este singura mea carte trăită. Dacă ar fi să o mai scriu încă o dată, este singura carte pe care aș refuza categoric să o mai scriu. A costat prea scump. Astăzi mă uit la 11 elegii, cum se uită doctorul Barnard la pacientul Blaug. Mă tot întreb: mai ține-n ea inima de-atunci? Când o va respinge?

– De fapt, cele 11 elegii sunt 12. De ce 11, când la numărătoare ies 12?

– Voiam să-mi intitulez cartea 11 elegii sau *Cina cea de taină*...

– Unde erau 12...

– Da, dar printre cei 12 se afla și Iuda. De altfel, să știi că dac-aș fi avut cunoștință de o superbă icoană pe sticlă (pe care de

curând am văzut-o) reprezentând *Cina cea de taină*, altfel mi-aș fi compus poate cartea de-atunci, dar atunci, bineînțeles, nu acum, intitulând-o 3 elegii.

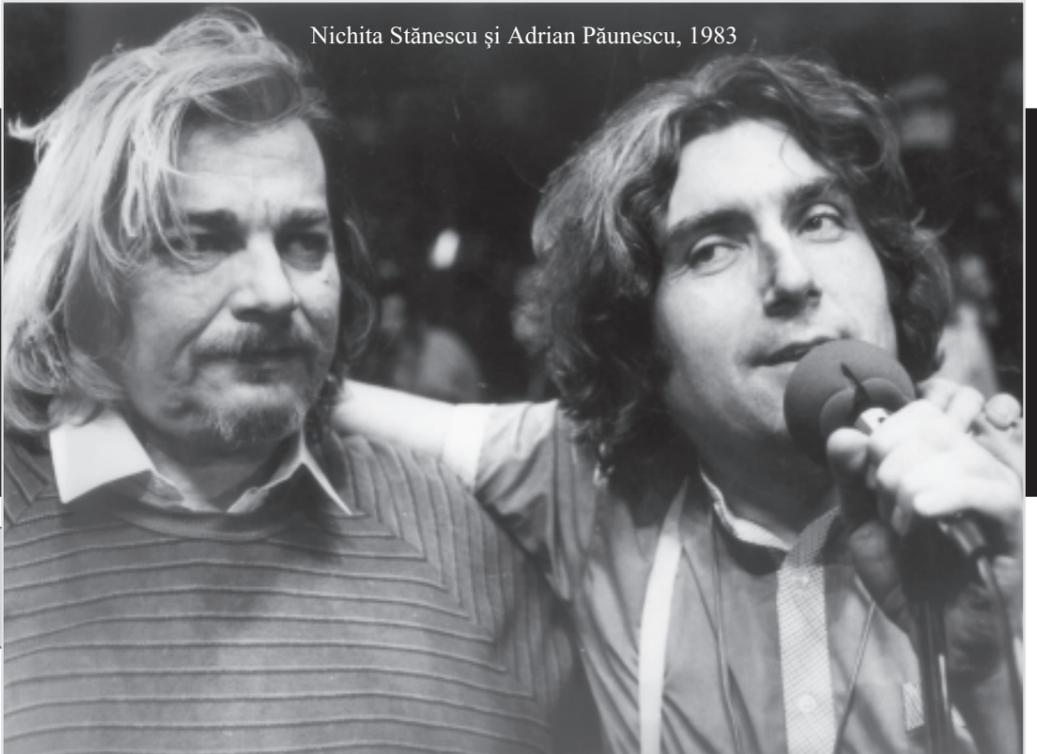
– Numai 3? De ce?

– În această icoană, artistul popular își imagina *Cina cea de taină* numai cu trei apostoli. Se pare că în istorie (icoana datează cam din sec. XVIII) Iuda este marcat de destin.

– Ai 36 de ani. De câți ani scrii?

– Ca să fiu sincer, din anul 1966, de când mi-au apărut elegiile, am dobândit sentimentul scrisului. Altfel, litere cu caracter literar am scris cred încă pe la 6 ani, evident fără umbră de conștiință literară, ci suflat de vântul poeziei populare și lăutărești care băntuiau atât de vehement prin orașul meu de baștină.

A.P. 2000: Amestecul de natură și cultură, din poezia lui Nichita, m-a tulburat întotdeauna. La debut, el simțea halucinant că într-un copac mai

Martie 1983, la Căminul Flacăra, într-o Sală Polivalentă arhiplină. A fost singurul loc unde Nichita Stănescu a fost sărbătorit la 50 de ani.

bate tămpla sămădăului. Ce ar însemna asta? Nimic mai mult și nimic mai puțin decât că natura și cultura sunt, pentru Nichita Stănescu, egale, în aplecarea lui către viață. În afara realității primare, cea pe care omul o ia sub controlul simțurilor sale imediat, vreau să spun imediat, deci nemediat, marele deschizător de drumuri Nichita consideră și cultura o sursă directă a vieții, informația că Lică Sămădăul, din „Moara cu noroc”, a lui Slavici, a murit izbinduse de un copac, intrând în ordinea firii. Citind dialogul N.S. - A.P., se poate observa, în câteva locuri, naturaletă

cu care Nichita folosește citate din literatura altora, conform propriei personalități și logici. Contrariat de observația mea de atunci, că nu mărturisește sursa, Nichita răspunde „inventăm atât de puțin”, ba mai mult, el acceptă că „mințim foarte mult”.

– Cum ai luat cunoștință de poezia populară?

– În două feluri. Într-un fel tragic, pentru că era război și toți soldații cântau.

– Și-n celălalt fel?

– În felul mirific, pentru că bătrânii noștri aveau acel sacru obicei de a se îmbăta din durere, cu cântecele la ureche, adică punând să le cânte până la amorțire câte un lăutar.

– Spune-mi literale primei dumitale poezii!

– Le-am conservat numai printr-un accident. Cred că era toamnă și aveam vreo 7 ani, iar mama, auzindu-mă bolborosind, s-a rupt de lângă cazanul de aramă, în care tocmai făcea bulion și, cu frumosele ei mâini, mi-a transcris-o pe un petec de hârtie:

Într-o zi, cam pe la prânz,
Gheorghică mergea cu-un mânz,
Cum mergea cu mânzu-agale
Îi ieși un hoț în cale.
Hoțul fiind bandit din fire
Îi luă mânzul cu grăbire.
Gheorghică rămase cu buza umflată
Că n-a avut cu el o bătă lată
Pe bandit să-l bătă.

După cum vezi, scriam destul de modern, fără să-mi dau seama.

– Care e titlul poeziei?

– Oh, n-avea nici un fel de titlu; ca să aibă titlu, trebuia să am ideea de poezie. Nici măcar n-avea pentru mine o semnificație scrisă. Cel mult semnificația unei simple numărători, ca un joc de copii.

– Ești ploieștean?

– Da, și mă gândesc cu dragoste la spațiul ploieștean, ca la spațiul mioritic.

– Ai făcut liceul la Ploiești?

– Bineînțeles, și nu numai liceul.

– Erau un adolescent timid? Îți plăcea limba latină?

– Limba latină nu mai știu dacă îmi plăcea sau nu, știu că o-nvățam de zbârnăiam. Profesorul meu de latină, domnul Bălan, nu glumea. Și, spre binele meu de acum, îmi dădea la împrumut, ades, palmile, unei vergi de alun, și ea făcând parte integrantă din studiul limbii latine.

– Dar erai timid?

– Abia acum știu că eram timid. Atunci eram sportiv.

– Care este faptul senzațional întreprins de dumneata în liceu? Nu se poate să nu fie unul.

– Acel fapt senzațional s-a petrecut într-o seară, după un meci de volei. Tocmai îmi spălam mâinile la o pompă...

– Ești în formă, Nichita!

– Nu sunt în formă. Sunt cu un prieten.

Elegia a zecea

Sunt bolnav. Mă doare o rană
călcată-n copite de caii fugind.

Invizibilul organ
cel fără nume fiind,

neauzul, nevăzul,
nemirosul, negustul, nepipăitul

cel dintre ochi și timpan,
cel dintre deget și limbă.

Cu seară mi-a dispărut simultan.
Vine vederea, mai întâi, apoi pauza,

nu există ochi pentru ce vine,
vine mirosul, apoi liniște,

nu există nări pentru ce vine,
apoi gustul, vibrația umedă

apoi iarăși lipsa,
apoi timpanul pentru lezeșele

mişcări de elipsă,
apoi pipăitul, mângâiatul, alunecare,

pe o ondulă întinsă,
iarna-nghetată-a mișcărilor

mereu cu suprafața ninsă.
Dar eu sunt bolnav. Sunt bolnav

de ceva între auz și vedere,
de un fel de ochi, de un fel de ureche

neinventată de ere.
Trupul ramură fără frunze,

trupul cerbos
rârindu-se-n spațiul liber

după legile numai de os.
Neapărate mi-au lăsat

Suave organele sferii
Între văz și auz, între gust și miros

Întinzând ziduri ale tăcerii.
Sunt bolnav de zid, de zid dărâmat

de cohi-timpan, de papila-mirositoare.
M-au călcat aerian

abstractele animale.
Fugind speriate de abstracți vânători

speriați de o foame abstractă.
Burțile lor tipând i-au stărnit

dintr-o foame abstractă.
Și au trecut peste organul ne-nveșmântat

în carne și nervi, în timpan și retină
și la voia vidului cosmic lăsat

și la voia divină.
Organ pieziș, organ întins

organ ascuns în idei, ca razele umile
în sferă, ca osul numit

calcaneu în călcăiul al lui Achile
lovit de-o săgeată mortală; organ

fluturat în afară
de trupul strict marmorean

și obișnuit doar să moară.
Iată-mă, îmbolnăvit de o rană

închipuită între Steaua Polară
și steaua Canopus și steaua Arcturus

și Casiopeea din cerul de seară.
Mor de-o rană ce n-a încăput
în trupul meu apt pentru răni
cheluite-n cuvinte, dând vama de fraze
la vâmi.

Iată-mă, stau întins peste pietre și gem,
organele-s sfărâmate, maestrul
ah, e nebun, căci el suferă
de-ntr-un universul.

Mă doare că mărul e măr,
sunt bolnav de sămburi și de pietre,
de patru roți, de ploaia mărunțită
de meteoriți, de corturi, de pete.

Organul numit iarba mi-a fost păscut de cai,
organul numit taur mi-a fost înjunghiat
de fulgerul toreador și zigurat
pe care tu arena-l ai.

Organul Nor mi s-a topit
în ploii torențiale, repezi,
și de organul Iarna, întregindu-te,
mereu te lepezi.

Mă doare diavolul și verbul,
mă doare cuprul, aliorul,
mă doare câinele, și iepurele, cerbul,
copacul, scândura, decorul.
Centrul atomului mă doare,
și coasta cea care mă ține

îndepărtat prin limita trupească
de trupurile celelalte, și divine.
Sunt bolnav. Mă doare o rană
pe care mi-o port pe tavă
ca pe sfârșitul sfântului Ioan

într-un dans de aprigă slavă.
Nu suferă ceea ce nu se vede,
ceea ce nu se aude, nu se gustă,
ceea ce nu se miroase, ceea ce nu încape

în încăierarea îngustă,
scheletică a insului meu,
pus la vederile lumii celei simple,
nerăbdând alte morți decât morțile

inventate de ea, să se-ntâmpie.
Sunt bolnav nu de cântece,
ci de ferestre sparte,
de numărul unu sunt bolnav;

că nu se mai poate împarte
la două țâțe, la două sprâncene,
la două urechi, la două călcăie,
la două picioare în alergare
neputând să rămâie.

Că nu se poate împarte la doi ochi,
la doi rătăcitori, la doi struguri,
la doi lei răgind, și la doi
martiri odihniindu-se pe ruguri.

NICHITA STĂNESCU

(Urmare din pag. 7)

– Vorbeai mai adineauri, în afara interviului nostru, cu tristețe, despre împrejurarea că numai primul cosmonaut (chiar dacă a fost scurtă și nu atât de complicată ieșirea lui) va fi păstrat în memoria curentă.

– Bineînțeles. Nu păstrăm în aniversările noastre decât data nașterii noastre. Deși s-ar putea ca o altă zi să fie infinit mai nuanțată și mai aptă de memorie decât însăși geneza.

– Ce înseamnă, pentru dumneata, zona politicului?

– Stadiul maturității unui bărbat.
– Dumneata ai atins acest stadiu?
– Din moment ce vibrez acut la destinul țării mele, bineînțeles că da. Mă simt profund integrat în destinul țării mele.

– Cum crezi că poate face un poet politică?

– Încercând nu SĂ REDEA, nu acesta e cuvântul, ci să înalțe în zodia comunicării sufletul și tendințele sufletului național.

– Dar relația individ-națiune nu se stabilește de îndată. Există atâtea etape – unele contestate – ale drumului pe care un poet îl străbate, până la a reprezenta. Crezi în noțiunea de poet național?

– Da, cred în această noțiune, numai că ea pentru mine nu e reprezentată în special de Goga, ci de Bacovia, nu în mod special de Coșbuc, ci de Blaga, nu în mod special de Vlahuță, ci de Macedonski, nu în mod special de Aron Cotruș, ci de Ion Barbu. Spiritul național nu este totuși cu spiritul provincial. Națiunea există între alte națiuni. Ea este măreață și demnă în măsura în care își aduce o contribuție majoră la spiritul universal.

– Nu mă opresc decât la exemplul Goga. De aci, aș vrea să intrăm într-o discuție teoretică. Dumneata ai rostit o frază paradoxală. Poet național pentru aproape toată lumea este Goga, și nu Bacovia. Pe ce teme îl consideri pe marele – poate cel mai marele – poet G. Bacovia poet național?

– Pe temeiul Mioriței.

– Dacă noi am fi numit Miorița, da. Dar noi suntem (și dumneata susții asta!) și Toma Alimosh. Renunțarea bacoviană nu poate, cred, constitui trăsătura singură și necesară în acceptarea unui poet național.

– Nici n-am susținut acest lucru. De altfel, pentru mine Bacovia nu este un poet al renunțării, ci este cel care a dat nume acestei realități spirituale; dându-i nume, el a fixat-o; fixând-o – a învins-o. Dacă aș scrie un studiu despre Bacovia, l-aș intitula Bacovia învingătorul.

– Dar dacă ar trebui să scrii un studiu despre Goga?

– Goga a fost un poet însemnat. Până la un punct a fost chiar un luptător. El a dat glas sentimentului de jale.

– Și de protest și de energie națională și de unitate și de spasm al durerii și câte altele.

– De acord; dacă nu spuneai tu, spuneam eu. Atâta doar că el nu a coborât suficient în atomica individului. Între tehnica prelucrării fierului și tehnica prelucrării uraniului este o epocă. Noțiunea de națiune a evoluat. Săbiile spiritului au fost ale epocii aceleia. Un poet luptător al prezentului nostru acut nu mai luptă cu sarea din lacrimi și nici cu mânia tășului spadei sale.

– Ce s-o mai lungim? Mie îmi place Octavian Goga.

– Și mie îmi place Octavian Goga. Numai că-l recitesc mai des pe Bacovia.

– Eu nu-l recitesc pe Bacovia, îl știu pe dinafară.

– Îți mulțumesc.

A.P. 2000: Simțeam, știam, pledam pentru ca Nichita Stănescu să fie considerat poet național. Era dreptul meu să întreprind toate astea, era dreptul lui să participe la competiție și era dreptul poporului nostru să aibă o viziune mai complexă, asupra ideii de poet

național. Suav și inefabil, cum era, Nichita ieșea din când în când la bătaie, atât în chestiunea cititorului, care nu-l înțelegea, cât și în spinoasa chestiune a libertății de creație. Iar când nu voia să răspundă, Nichita nu replica direct, ci fenta. Copilul din el găsea oricând soluția salvatoare.

– Dacă ai fi și mâine atât de dăruit ca azi, dacă recunoașterea instituțiilor inefabile ale spiritului ar funcționa ca azi, crezi, Nichita Stănescu, că ai putea fi considerat un poet național?

– Îmi pui o întrebare crispantă. Eu mă socotesc un elev târziu al lui Cârlova și un urmaș al Văcăreștilor. Dacă cititorii mei ar remarca asta, răspunsul la întrebarea ta îl socotesc ca fiind dat.

– Cititorul! Iată un cuvânt de care credeam că te vei feri. Aud atâtea cititori declarând că nu înțeleg nimic din ceea ce scrii, încât mă întreb și te întreb: ce este, pentru dumneata, cititorul?

– Cititorul este un alter-ego, este cel pentru care scriu. Versurile mi le scriu în singurătate. Tot astfel mi le citește și el: în singurătate. Poate că nu am mulți cititori în prezent. Dar dacă poezia pe care o scriu va avea un cât de cât viitor, s-ar putea ca și acolo în viitor să-mi găsesc câțiva alter-ego.

– Ce drepturi crezi că are cititorul?

– Drepturile pe care și le acordă el singur. Chiar și acela de a gândi mai bine emoția unei poezii decât am gândit-o eu.

– Ce drepturi are scriitorul?

– De a cere editorului, radio-difuziunii și televiziunii să nu-i mai reproducă prin antologii până la epuizare o serie de poezii pe care el însuși le socotește depășite sau slabe.

– Asta acum câțiva ani.

– Cred că, în perioada actuală, editorul a hotărât să-și asume mai mult responsabilitatea unei cărți, cu toate că, la drept vorbind, această responsabilitate îi revine autorului ei. O carte cu prea multe dădace riscă să moară cu paginile netăiate.

– De ce nu scrii poezie politică?

– Cum nu scriu poezie politică? Am scris suficiente poezii estetice care prezentau și un interes politic.

– Aș remarca, dacă-mi dai voie, și chiar dacă nu-mi dai voie, că profiți de inteligența dumitale pentru a nu-mi răspunde direct la unele

Emoție de toamnă

A venit toamna, acoperă-mi inima cu ceva,
cu umbra unui copac sau mai bine cu umbra ta.

Mă tem că n-am să te mai văd, uneori,
că or să-mi crească aripi ascuțite până la nori,
că ai să te ascunzi într-un ochi străin,
și el o să se-nchidă cu-o frunză de pelin.

Și-atunci mă apropii de pietre și tac,
iau cuvintele și le-nec în mare.
Șuier luna și o răsar și o prefac
într-o dragoste mare.

NICHITA STĂNESCU

întrebări. Căci (zici dumneata) dacă totul pe lume e discutabil, de ce n-aș muta cum vreau termenii? Eu te întreb chiar despre poezia politică.

– Întrebă-mă!

A.P. 2000: Era imposibil pentru tânărul discipol, al noului citor de lirism românesc, să nu întrebe pe fratele său mai mare despre înrâuritori și despre oameni de

– Evident că se poate dezvolta și haotic. Dar atunci când este stimulată, când este încurajată (căci vorba dulce mult aduce!) ea poate fi înfloritoare. În cultură editorul ideal este cel care tipărește cărți ideale, ca să fim logici. Pentru aceasta, mai întâi trebuie să existe cărți ideale, și ele, uneori, există. Mai apoi trebuie să existe editori ideali. Dar ei nu prea există. Este o contradicție, dar nu dialectică. Este

1972, la sărbătorirea lui Marin Preda, la împlinirea vârstei de 50 de ani. De la stânga la dreapta: Nichita Stănescu, Eugen Jebeleanu, Adrian Păunescu, Constanța Buzea, Dan Deșliu, Marin Preda și soția, Zaharia Stancu, Laurențiu Fulga, Vlaicu Birna, Ion Hobana și jos, Mircea Micu. În spatele lui Marin Preda, fratele său, Sae. Aparatul foto i-a aparținut artistului multilateral Vasile Blendea.

Într-un cuvânt: dreptul de a fi consultat asupra sa însuși. Este adevărat că ce-ți spun eu e mai puțin un drept, și mai mult o dorință.

– Cum vezi dumneata libertatea de creație?

– O văd îngrozitor de complicat. Nici un studiu de șase sute pagini n-ar putea să epuizeze această problemă atât de complexă.

– În ceea ce te privește!

– Când izbutesc să scriu o poezie bună și izbutesc s-o și public, nici nu mă gândesc la problema libertății de creație. M-am gândit însă la ea când în volumul *11 elegii*, în prima lui ediție, editorul (tovarășa Mihăilescu) nu mi-a îngăduit să-mi conserv *Elegia Oului*, care apăruse mai înainte în presă.

inițiativă. Nichita era, el însuși, un om de inițiativă, un înrâuritor. Inocența cu care, el și Generația 60 restauraseră dreptul la poezie, al națiunii române, era arma care lovea mortal poezia oficială, prolectulismul și dogma simplificator-epicizantă, din viața literară românească.

– Plec trist spre altă întrebare. Ce este cela un înrâuritor? Ce este acela un om de inițiativă? Ce face, ce trebuie să facă el, în concepția dumitale?

– Un om de inițiativă, un om care exercită influență este un om care are în vedere în primul rând calitatea. În orice sens și în orice domeniu. Cantitatea nu poate fi acceptată decât ca fiind a calității.

o contradicție metafizică. Cine nu își amintește de excepționalul editor Al. Rosetti, căruia cultura românească îi datorează bibliotecă întreaga de opere valabile? Ar trebui ca generația nouă de editori să se uite lung la domnia-sa, atât cât ne uităm noi la Eminescu.

– Îți apare, înțeleg, volumul *NECUVINTELE*. Ce cuprinde el?

– Mi-e foarte greu să vorbesc despre propriile mele cărți și mai ales despre ultima mea carte.

– Ai răbdarea, ai generozitatea să citești proza de azi?

– Răbdare? Dimpotrivă: o citesc pe nerăsuflă și invidios. *Animale bolnave* de N. Breban, *Îngerul a strigat* de Fănuș Neagu și *Cunoaștere de noapte* de Al. Ivăsiuc mi-au dat

sentimentul și jubilația de a citi trei mari prozatori ai acestei țări.

– Și cine ești dumneata, Nichita Stănescu?

– Asta mă-ntreb și eu de-atâta timp. Uneori îmi recitesc *Elegiile* și atunci îmi spun: nu, nu!

(după interviu)

Relațiile dintre noi n-au fost totdeauna calde. Nu ne-am atacat, însă, niciodată, în public. De aceea, când ne-am regăsit, n-am avut remușcări și zăhuri, care să ne blocheze pe aproape întreaga perioadă, cât am fost redactorul șef, al revistei „Flacăra”, Nichita Stănescu a scris în acea revistă. Perioade întregi, el a avut acolo rubrica „Noua frontieră a sufletului”. Recitit astăzi, la 17 ani de când s-a prăbușit, Nichita Stănescu rămâne același mare poet al limbii române, dar contribuția lui, la noua sintaxă poetică, s-a resorbit ca o cucerire acceptată în istoria poeziei noastre, de după el, așa cum Nichita rămâne și un mare poet al existenței, mai ales al existenței spiritului.

Aici, în poezia existenței, Nichita este etern. Se pare că sufletul rămâne o vină care nu se prescrie.

N-am putut să mă duc la înmormântarea lui Nichita Stănescu. Mi s-a părut nedrept, ca el să stea culcat în sicriu și noi să fim, toți, în picioare, lângă el. Dar stau lângă poezia lui, peste timp.

Și, iată, Nichita Stănescu rămâne acea pată de sânge, care continuă să vorbească. La un curs de „Texte fundamentale”, pe care l-am ținut,

în această toamnă, la *Universitatea Spiru Haret*, mai mult de jumătate din studenți, întrebați de mine, care le este poetul preferat, nu l-au uitat pe poetul-catarg al *Generației 60*.

Acum, când eu însumi sunt mai bătrân decât bătrânul Nichita, îi redeschid cartea de poeme, îl omagiez pe poet, îi rostesc numele, i-l repet și i-l propovăduiesc, la fel cum o făceam, când se spărgea noaptea dogmei de scăpărarea poeziei lui: „Ave, maree a luminilor, ave!”, despre care aflu că e forma acceptabilă a intuiției nichiitiste, nonconformiste: „Ave, desfrâu al luminilor, ave!”.

Ave, nemuritorule Nichita! Desfrâu al luminilor, ave!

ADRIAN PĂUNESCU

NICHITA cel mare și viu

A fost o duminică frumoasă. Era 27 martie 1983. Copiii se foiau încă de dimineață bucuși: știau că seara mergem la cenaclu. Fetele nu vor să li se vadă nerăbdarea, asta li se pare admisibil doar la un elev de clasa a treia ca fratele lor. Eleodor se dă pe lângă mine „Tati, e bine cum m-am îmbrăcat?” „E foarte bine. Poate cam devreme, mai este mult până să plecăm”. „Vreau să fiu gata înaintea voastră. Și vreau să te întreb ceva: o să faci tu cronică pentru revistă?” „Nu, o s-o scrie altcineva. Noi mergem numai ca spectatori. Ne căutăm locurile de pe bilete și stăm cuminiți împreună”. „Bine. Da. Înțeleg. Da' n-ai vrea să faci tu cronică?” „Nu”. „Păcat”.

La sala Polivalentă găsim 11.000 de tineri. Copiii sunt încântați. Abia le găsesc locurile că mă și vede Constatin Dragomir. Zice cu voce catifelată: „Dacă tot ai venit faci și cronică?” „Nu, bătrâne, sunt cu copiii, poate trebuie să plec mai devreme de final”. Tace și pleacă. După cinci minute apare cu o jumătate de zâmbet zbanghiu: „A spus șefu' că faci cronică în seara asta!” Dicția lui, cu pauze între cuvintele pe care parcă le silabiseste în gând, e a doua jumătate a celui zâmbet. „De unde știe șefu' că sunt aici?” „He, he, ce nu știe șefu'?” Și spectacolul începe și tâlăzuiește peste sala imensă bucuria cântecului și a tinereții. La un moment dat, Adrian Păunescu îl cheamă lângă el pe colegul nostru Niță și vorbește cu el în șoaptă ceva. După ce Victor dispăre grăbit conducătorul cenaclului anunță că spectacolul va conține o surpriză pe care speră să o poată prezenta în curând. Aflu că Victor Niță a plecat cu alți colegi să-l aducă pe Nichita Stănescu. În numărul de alaltăieri revista FLACĂRA l-a sărbătorit la 50 de ani. În pauză încă nu se știe sigur dacă va putea veni. Îl ține piciorul. Pare o aberație un picior rupt în calea poeziei.

După pauză re izbucnește frenezia muzicii tinere și a cântecelor patriotice. În satele scenei se stârnește o mică vânzoleală: colegii plecați vin cu Nichita pe umeri. Îl aduc sprijinindu-l într-un triumf tăcut care e doar al ochilor biruitori. La poalele scenei spre podium însă, începe deruta. Cum să urce? Pare imposibil. El singur? Nu se poate. Cei care-i sunt cărje acestui fabulos albatros nu încap pe trepte. Frațiunile de secundă îi torturează pe toți cei care au observat deruta celor cu pasărea poeziei pe umeri. Și, deodată, îi văd că înnebunesc: au pomit. Deci, ei vor cădea în gol pentru că Nichita umple nenorocita asta de scară cu piciorul lui trădător și cu umerii lui care se rușinează că sunt prea lași. Prima treaptă. Ce va urma? A doua treaptă! A început să se poată ceea ce părea imposibil.

Pe ce calcă umbrele de la subțiorile lui nu se știe. Și ajung sus. Este ora 20.30. I se dă un microfon cu care nu știe ce să facă. Adrian Păunescu anunță surpriza: „Stimați prieteni mai tineri, revista Flacăra a sărbătorit laolaltă cu întreaga presă românească, iar Cenaclul Flacăra va sărbători astăzi un eveniment de importanță covârșitoare pentru cultura română, pe deschizătorul de drumuri în lirismul românesc de după al doilea război mondial, întâiul clasic al poeziei noastre de după al doilea război mondial, Nichita Stănescu. În ciuda unui accident pe care l-a avut în Munții Vrancei și din cauza căruia a fost imobilizat din luna decembrie în ciuda interdicției medicale, noi am insistat depășind probabil bunul simț ca poetul Nichita Stănescu să vină la Cenaclul Flacăra să fie sărbătorit. Sunt fericit că a venit.

Tânără generație română îi adresează marelui poet Nichita Stănescu «La mulți ani cu sănătate». Aici tinerimea română cântă «La mulți ani» pentru poetul Nichita Stănescu. Fac precizarea că suntem prima instituție care-l sărbătorește pe Nichita Stănescu. Singura instituție care-l sărbătorește se numește tânără generație română. Nichita Stănescu este cel care a deschis porțile noului lirism românesc și a

știut cu o candoare nesfârșită să deschidă drumul nostru al tuturor”.

Adrian Păunescu recită poezia „Închinare lui Nichita Stănescu” scrisă la Sinaia în 13 februarie 1983 și apărută în revista Flacăra nr. 12 din 25 martie 1983.

Conducătorul cenaclului îl invită pe sărbătorit să se adreseze direct miilor de tineri cărora le spune: „Nichita Stănescu vă vorbește la 50 de ani”.

Nichita Stănescu: „Dragii mei, am venit în rândul dumneavoastră copleșit de emoție, fiind invitatul personal al tatălui cu cei mai mulți copii din România – Adrian Păunescu. Dacă în antichitatea latină cei mai vestiți comandanți de oști erau omagiați în Senat, noi îi putem spune lui Adrian Păunescu «Primus, optimus, juventutes». Am să recit două poezii, din care una dedicată amintirii dureroase a morții tatălui meu care s-a petrecut de puțină vreme încoace și care mi-a produs o profundă îndurerare”.

Adrian Păunescu: „Nichita Stănescu îți mulțumim pentru că ești aici și vom cânta și vom recita pentru dumneata «Odă în metru antic» de Mihai Eminescu”.

Într-o incredibilă intimitate cu geniul și cu lumina osului frunții lui Eminescu, fiorul poeziei ia în stăpânire 11.000 de inimi tinere. Urmează momente emoționante de dialog între Nichita și Adrian Păunescu. Cei doi poeți prieteni se îmbrățișează și rămân ținându-se de umeri în fața microfoanelor, așa cum îl vor arăta pozele acelor clipe în ultima lună a acestui an după securea despărțirii. Acum nu simțim decât veșnicia poeziei și poezii par veșnici și ei. Îi vedem plângând și îmbrățișându-se pe cei doi uriași prieteni, și simțim că am pătruns între filele istoriei literaturii și ne simțim ochii înrouați de acest noroc greu.

Mihaela Popescu cântă versuri de Nichita Stănescu, pe o melodie a ei.

Adrian Păunescu: „Aș sublinia cu acest prilej rolul inestimabil pe care l-a avut și pe care îl

Nichita Stănescu pe scena Cenaclului Flacăra:
„Adrian Păunescu este tatăl cu cei mai mulți copii din România”

are Nichita Stănescu în poezia noastră. De aceea îi dedicăm cântecul «Limba noastră»”.

Anca Heroiu cântă „Limba noastră” pe versuri de Alecu Mateevici.

Adrian Păunescu: „Îl rugăm să ne citească două dintre poeziile sale cele mai frumoase și cele mai aproape de clasicitate, având în vedere că se adresează atâtor mii de ascultători. Aș vrea, înainte ca Nichita Stănescu să ne recite, să primim în tihnă mesajul acestui mare poet. Să ne bucurăm că poetul Nichita Stănescu este astăzi alături de noi și să-i urăm, după ce ne va recita, din nou «La mulți ani cu sănătate». Primul clasic al noii noastre poezii este de față la jumătate de veac de existență. Nu este un

prilej des, este o favoare că ni se adresează deschizătorul de drumuri în lirismul de azi. Fără Nichita Stănescu, poezia noastră ar fi fost o poezie schiloadă, o poezie urâtă. Nichita Stănescu este cel care a schimbat de-a dreptul poezia și gustul pentru poezie. Să i ne închinăm și să-i urăm să se uite în oglinda celor 50 de ani, s-avem iluzia că are o sută”.

Nichita Stănescu: „M-am întâlnit cu Adrian Păunescu când eu aveam aproape 30 de ani. Ne-a uimit pe toți atunci cu extraordinara lui energie morală. Astăzi, Adrian Păunescu a creat, cu geniul lui poetic, acest fantastic for de cultură națională pentru tineret care este Cenaclul Flacăra. Am avut prilejul și norocul, cu ocazia trecerii mele prin viață, să întâlnesc mari poeți ai lumii, mari personalități care polarizau în jurul lor mulțimi, de exemplu marele poet rus Evtuşenko. Ei făceau dovada forței geniului lor, reușind să ridice pe oameni în picioare, însă, spre marea mea mirare, Adrian, deși știe să ridice în picioare o sală cu versurile sale, nu provoacă prin aceasta un fenomen prin care să scoată în evidență doar propria sa personalitate, cum fac ceilalți poeți, ci el creează un fenomen complex, creează personalități în jurul lui, în primul rând, prin propria sa poezie, în al doilea rând, prin revista Flacăra pe care o conduce și care este, după părerea mea, cea mai deschisă revistă. Cenaclul Flacăra este o instituție națională pentru că se face pe tot teritoriul țării. Stilul de personalitate al lui Adrian este unul polivalent, aș zice multilateral dezvoltat. Mulțumindu-vă dumneavoastră pentru călduroasa întâlnire, lui Adrian pentru generozitatea sa nedezmășită față de mine și față de alți colegi, vreau să mai spun că, dacă mă gândesc bine, dacă Adrian ar fi avut posibilitatea să-l sărbătorească așa la timpul său pe poetul Bacovia tânăr, acela cred că și astăzi ar mai fi trăit”. Citește cele două poezii. Sala scandează: „Nichita, Nichita”.

Adrian Păunescu: „Aplauzați marea poezie română, bucurați-vă că ea există. Țineți minte că într-o zi de martie a anului 1983, în 27 martie, s-a petrecut sărbătorirea a jumătate de veac de existență a unui mare poet. Măine vă veți mândri cu aceasta: ați fost cei ce l-au sărbătorit pe Nichita Stănescu cel viu”.

DORIN GHERGHINESCU
Articol apărut în
Almanahul „Flacăra”, 1984

Elegia a doua, Getica

Lui Vasile Pârvan

În fiecare scorbură era așezat un zeu.

Dacă se crăpa o piatră, repede era adus
și pus acolo un zeu. Era de ajuns să se rupă un pod,
ca să se așeze în locul gol un zeu,

ori, pe șosele, s-apară în asfalt o groapă,
ca să se așeze în ea un zeu.

O, nu te tăia la mână sau la picior,
din greșală sau dinadins.

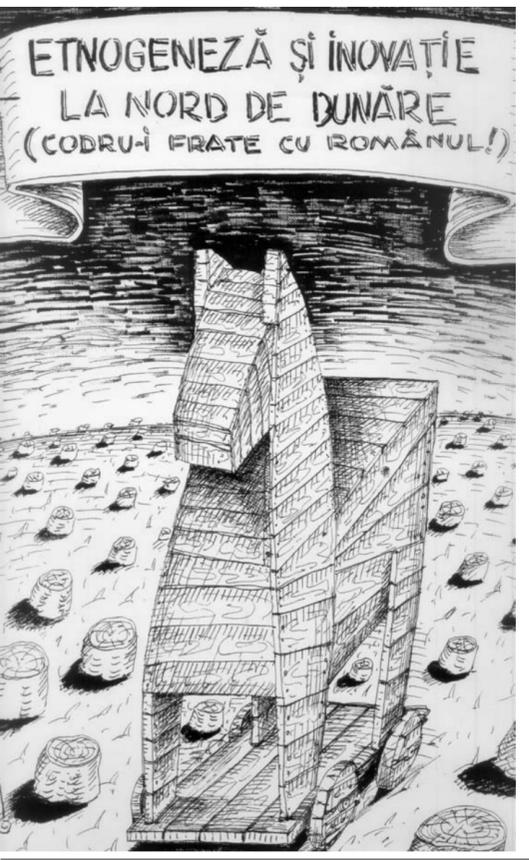
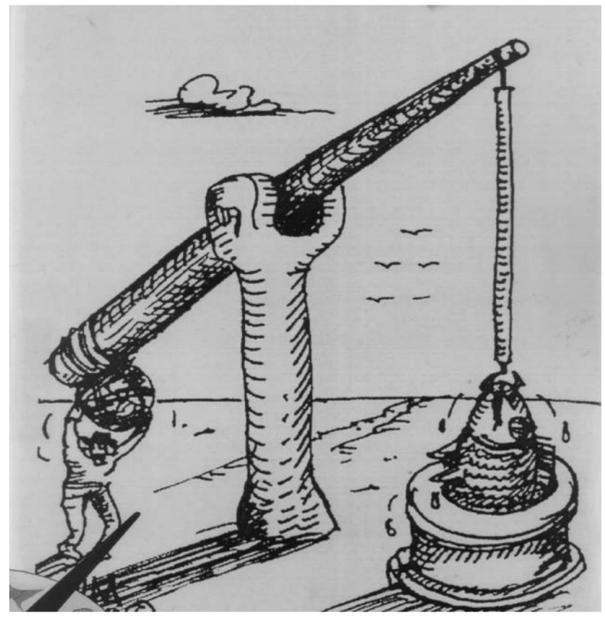
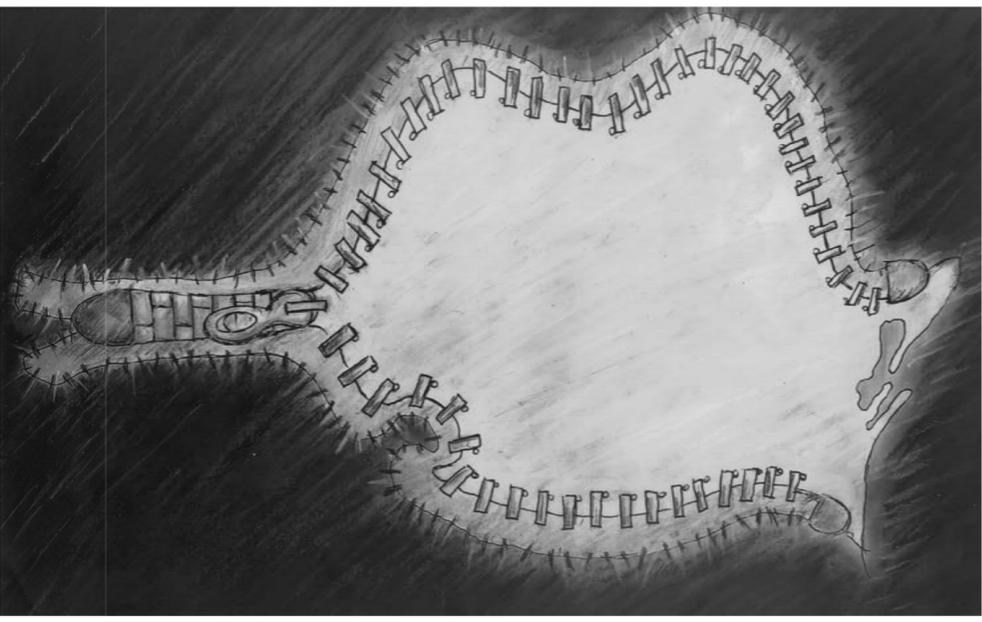
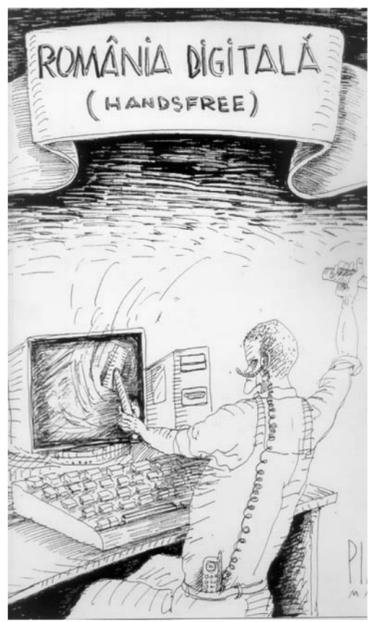
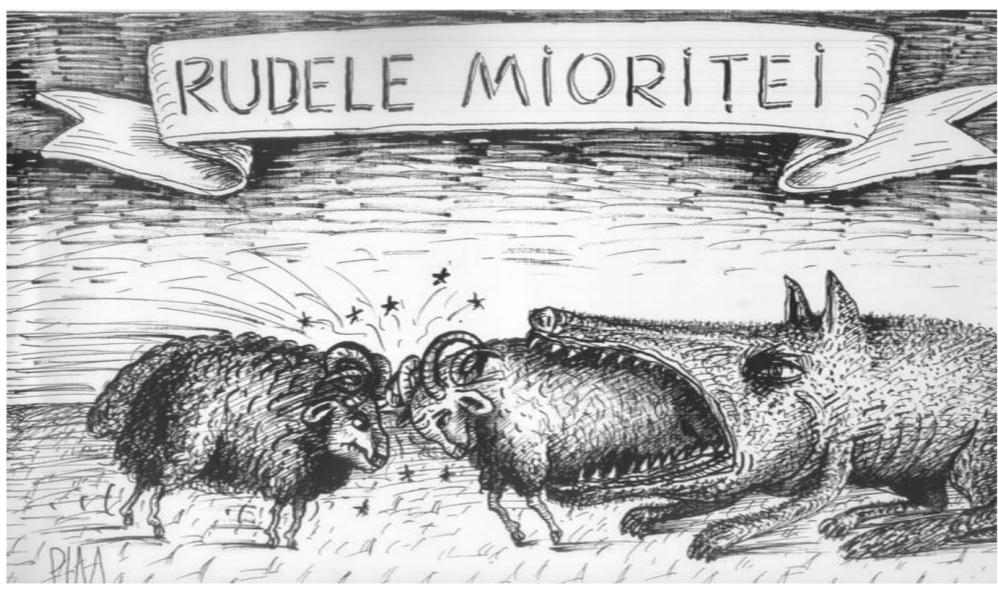
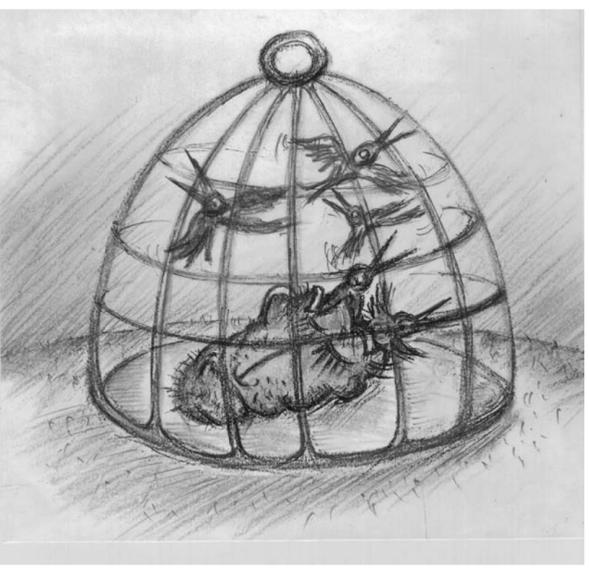
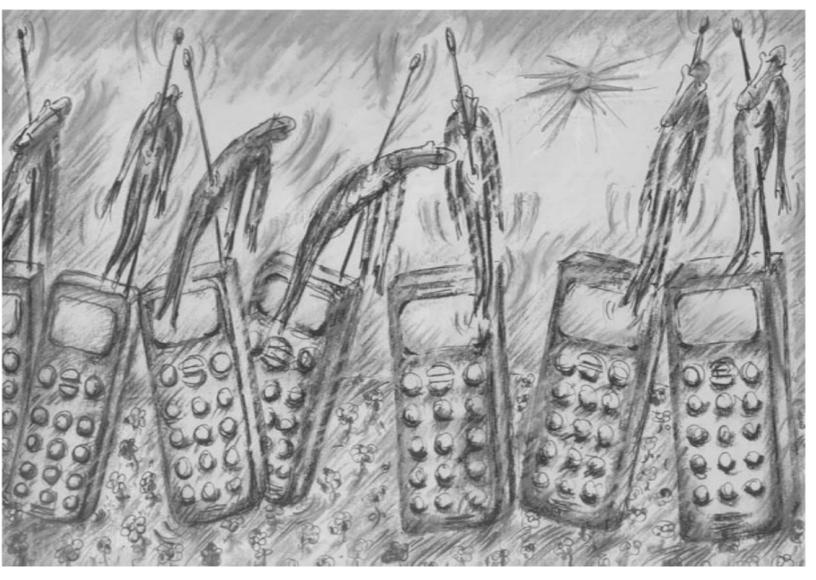
De îndată vor pune în rană un zeu,
că peste tot, că pretutindeni,
vor așeza acolo un zeu
ca să ne închinăm lui, pentru că el
apare în tot ceea ce se desparte de sine.

Ai grijă, luptătorule, nu-ți pierde
ochiul
pentru că vor aduce și-ți vor așeza
în orbită un zeu
și el va sta acolo, împietrit, iar noi
ne vom mișca sufletele slăvindu-l ...
Și chiar tu îți vei urni sufletul
slăvindu-l ca pe un străin.

NICHITA STĂNESCU

POANTE ȘI UMOR INTEGRU ÎN CARICATURI ALB-NEGRU

O zic MIHAI PÂNZARU - PIM și SORIN POSTOLACHE

Eminentă personalitate a vieții științifice, prof. univ. dr. TOMIO SATO, în

Președintele Asociației Japonia - România a fost distins cu Diploma de onoare,

(Urmare din pag.1)

centrul de calcul, o editură și tipografie proprii. Marea majoritate a cursurilor predate în facultăți și colegii sunt acoperite cu manuale, lucrări teoretice și materiale pentru pregătirea practică. Suntem bucuroși să vă spunem că aproape totalitatea mijloacelor de calcul și o parte din instalațiile tipografiei sunt de producție japoneză și au fost achiziționate din Japonia.

Considerăm că o importantă realizare a noastră este introducerea unei noi forme de învățământ, anume învățământul deschis la distanță. Începând din acest an universitar, printr-o investiție de circa 3 milioane dolari, s-a pus în funcțiune postul propriu de televiziune, național, universitar și cultural **ROMÂNIA DE MÂINE**. Acesta transmite cursurile – direct sau înregistrate – prin satelit, putând fi recepționate de studenți la domiciliu, 24 ore din 24.

În formarea studenților, o atenție deosebită este acordată pregătirii lor în ceea ce privește limbile și literaturile altor popoare. În acest context, suntem bucuroși să vă informăm că la Facultatea de limbi și literaturi străine funcționează și o secție de engleză-japoneză, care a dat deja mai multe promoții de absolvenți. De altfel, Fundația și Universitatea noastră cuprind un centru de studii japoneze. Menționăm, în acest sens, că noi am organizat, cu sprijinul unor specialiști de la Tokio, primele cursuri de management în România pentru cadre de conducere din economia românească. Cunoștințe din acest domeniu fac acum obiect de predare și studiu la facultățile cu profil economic ale Universității.

Suntem preocupați, de asemenea, de extinderea relațiilor de colaborare cu instituții similare din alte țări. **Universitatea Spiru Haret** este membră a **Alianței Universitare pentru Democrație** care grupează o serie de universități din Europa și America. Am avut câțiva ani și schimburi de profesori cu Universitatea Waseda. Sperăm și ne manifestăm toată deschiderea pentru amplificarea contactelor și schimburilor regulate cu universități japoneze, atât în ceea ce privește profesorii, cât și studenții.

Onorat auditoriu, îmi exprim satisfacția deosebită că, în grupul atât de reprezentativ al oaspeților noștri, se află și profesorul doctor **Tomio Sato**, personalitate marcantă a științei, culturii și învățământului din Japonia, președintele Asociației Japonia-România.

Debutul unei ample colaborări de durată

Imaginea de ansamblu a **Fundației România de Mâine** și a **Universității Spiru Haret** a fost completată prin proiecția unei case, realizate în Studioul propriu de televiziune al Fundației și Universității. Și cum distincții oaspeți manifestă interes susținut față de postul de televiziune, național, universitar și cultural al **Fundației România de Mâine** și al **Universității Spiru Haret**, gazdele le oferă informațiile cerute. A fost astfel remarcat faptul că acest post de TV reprezintă o premieră universitară în România și el vine îndeosebi în sprijinul studenților de la învățământul deschis la distanță (I.D.D.), care funcționează, ca o componentă de amplă perspectivă, în cuprinsul **Universității Spiru Haret**. Performanța științifică și tehnică a postului TV se sprijină, în bună parte, pe instalațiile importate din Japonia. Acum, pentru prima dată în România, cursurile universitare din amfiteatre se transmit direct, în toată țara, dar și în afara ei, în casa fiecărui student, indiferent de zona geografică de care acesta aparține, grație acestui post TV. Conectarea la satelit a postului de TV îi asigură, practic, un spațiu foarte larg de audiență, iar faptul că atare îi consacră **Universității Spiru Haret** caracterul ei modern, eficient.

De altminteri, cele mai moderne și eficiente practici internaționale utilizate în acest domeniu își găsesc aplicarea și la **Universitatea Spiru Haret**, grație, între altele, multiplelor relații de colaborare pe care aceasta le cultivă cu numeroase instituții de învățământ superior din Europa și America. **Universitatea Spiru Haret** face parte din Alianța universitară pentru Democrație, cu sediul în S.U.A., la care participă 160 de

universități, iar în baza acestei apartenențe a **Universității Spiru Haret**, experiența performantă de pretutindeni poate fi cunoscută și în România, iar experiența românească de aceeași factură, la rândul-i, ajunge la îndemâna celor interesați, în toate aceste țări. Rectorii acestor universități se întâlnesc o dată pe an și efectuează un amplu schimb de experiență pe baza unor rapoarte, prezentate cu acest prilej și care apoi sunt publicate într-un volum care se trimite tuturor universităților. Din această perspectivă, prima vizită a unei delegații japoneze, alcătuită din eminenți oameni de știință, cultură și din oameni de afaceri, în frunte cu prof. univ. dr. TOMIO SATO, a pus bazele unor relații strânse de colaborare între **Universitatea Spiru Haret** și prietenii ei japonezi, între învățământul superior românesc și cel japonez.

Partea română și-a exprimat apoi dorința de a cunoaște câte ceva din bogata activitate a prof. univ. dr. TOMIO SATO, conducătorul prestigioasei delegații japoneze. În acest scop, i se dă cuvântul prof. univ. dr. Constantin Vlad, care prezintă Curriculum vitae al distinsului oaspete. Nu înainte însă de a aminti că **Fundația România de Mâine** și **Universitatea Spiru Haret** au fost cele dintâi instituții care, încă de la începutul anilor '90, au organizat cursuri de management japonez pentru cadrele de conducere din unități economice românești, iar astăzi, în facultățile cu profil economic ale **Universității Spiru Haret**, particularitățile managementului japonez sunt studiate în capitole speciale ale cursurilor.

CURRICULUM VITAE: Profesor dr. TOMIO SATO

1932 născut în orașul Kitami, Hokkaido.

EDUCAȚIE

1956 absolvent al Universității Tokyo, Facultatea de agricultură, specializarea chimie agricolă
1956 intră la Universitatea Waseda, Facultatea de politică și economie

1957 intră la cursurile de master în economie ale Universității Waseda

1965 absolvent al școlii medicale a Universității Union

EDUCAȚIE ULTERIOARĂ

1989 intră la Universitatea Waseda, Facultatea de științe sociale

1991 absolvent al școlilor mai sus menționate

1992 intră la cursurile de master în sociologie ale Universității Hosei, cu specializarea resurse umane și managementul afacerilor

1994 absolvent al cursurilor de master enumerate mai sus
1994 intră la cursurile de doctorat pe profilul economie agrară la Universitatea Tokyo, Facultatea de agricultură

1997 doctor în economie agrară

EXPERIENȚĂ DIDACTICĂ

1965-75 îndrumător temporar în chimie alimentară la Colegiul de nutriționism Seitoku

1975-87 profesor asociat al Universității Union, directorul Institutului de știință a sănătății

1996 profesor asociat de științe umane aplicate și tehnice al Universității Beijing

1997 profesor emerit al spitalului Dojin din Beijing al Universității medicale metropolitane chineze

1998 îndrumător al Centrului pentru extindere al Universității Waseda

TITLURI OBTINUTE

1982 doctor în medicină, Universitatea Pacific Western

1983 doctor în știință, Universitatea Union

1984 doctor emerit în medicină, Universitatea Union

1994 master în economie, Universitatea Hosei

1997 doctor în agricultură, Facultatea de agricultură a Universității Tokyo

EXPERIENȚĂ DE LUCRU

1959-72 Peco Inc, filiala în Japonia a unei companii americane

1973-87 directorul Safety Japan Inc (producător de vitamine)

1987-98 vicepreședinte la Nihon Kenko Zoshin Kenkyukai Inc (producător de aparatură medicală)

1997 președintele colegiului hawaian (Honolulu) consultant, Reishi Kenkyujo Inc.

1999 președinte la Patent University din America (Los Angeles)

MEMBRU AL MAI MULTOR SOCIETĂȚI:

Societatea japoneză pentru biotehnologie și agro-chimie, Societatea japoneză pentru nutriție și științe alimentare,

Societatea pentru economie agrară a Japoniei, Asociația japoneză pentru psihologie (psihoterapeut autorizat),

Asociația pentru studiul managementului industrial, Asociația chineză pentru medicină a Chinei (consilier),

Centrul japonez pentru PEN internațional, Asociația scriitorilor japonezi,

Organizația scriitorilor de călătorie din Japonia, Asociația fotografiilor japonezi,

Asociația Japonia-România.

A PUBLICAT MAI MULTE LUCRĂRI:

Știința vieții, Diamond Co;

Metode de afaceri a consumatorului, Kodansha; Situația sănătății în Japonia și SUA, Marunouchi Publishing;

Știința vieții, Apiload;

Recomandând știința pentru sănătate, Eichi Publishing; Dicționar al afacerilor legate de vânzările actuale, Japan Production Office;

Cum să fii activ la 80 de ani, Eichi Publishing; Originea alimentelor, Dai-ichi Publishing;

Monstrul secolului 20, Maruzen Publishing; Introducere în vânzările întreprinzătorilor, Merukumar;

Întreprinzătorii, Merukumar;

Raul Tokoro, The Institute of Life Science; Oameni care înseamnă mai mult, Nikken Kikaku;

Miracolul celor 12 nutrienți, The Institute of Life Science; Controlul vitaminelor, Music Publishing

Prestigioase insemne academice

După prezentarea vieții și operei distinsului oaspete, a luat cuvântul prof. univ. dr. AURELIAN BONDREA, care a spus:

Suntem impresionați de vasta operă a domnului profesor SATO în domenii esențiale ale vieții. Pentru această operă amplă, profund umanistă, vă rog să-mi permițeați să-l felicit din toată inima pe distinsul oaspete și să-i adresez urarea de a obține tot mai multe succese în dezvoltarea culturii, științei și economiei Japoniei, succese pentru care avem toată admirația. În acest spirit, Senatul Universității Spiru Haret a hotărât să-i acorde domnului profesor TOMIO SATO, Diploma de onoare, ca o înaltă apreciere față de remarcabila carieră științifică a distinsului nostru oaspete și față de contribuția de seamă a domniei sale la dezvoltarea relațiilor universitare și academice româno-japoneze. O dată cu acordarea Diplomei de onoare, Senatul Universității Spiru Haret îi conferă domnului SATO titlul de Profesor asociat al Universității Spiru Haret, urându-i ca în această calitate să ne onoreze cu vizite cât mai dese și mai fructuoase. Noi dorim – a spus în continuare prof. univ. dr. AURELIAN BONDREA – să fim o strânsă legătură pentru a ne face cunoscute reciproc operele reprezentative ale universitarilor, ale oamenilor de cultură și de

știință români și japonezi; prin calitatea distinsului nostru oaspete, de președinte al Asociației Japonia-România, domnia sa poate înscrie o contribuție esențială în această perspectivă. Încă o dată îl felicit călduros pe domnul profesor SATO și vă mulțumesc tuturor membrilor delegației pentru vizita efectuată la Universitatea noastră.

În timp ce prof. univ. dr. AURELIAN BONDREA îi înmânează documentele onorifice profesorului SATO, asistența se ridică în picioare și aplaudă îndelung. Cei doi își strâng cu căldură mâinile.

După acest moment solemn, dialogul continuă într-o ambianță de căldă comuniune spirituală. Prof. univ. dr. AURELIAN BONDREA, președintele **Fundației România de Mâine**, rectorul **Universității Spiru Haret**, a remarcat cu plăcere faptul că Sociologia, ca una dintre disciplinele umaniste fundamentale, face deopotrivă parte dintre preocupările științifice atât ale profesorului SATO, cât și ale domniei sale. Iată încă un prilej de amplificare și întărire a raporturilor de colaborare dintre universitarii japonezi și români aici de față. Mărturisirea, confesiunea de căldă comuniune spirituală iau, treptat, locul dialogului metodic și auster, membrii celor două delegații se regăsesc în orizontul a numeroase afinități. Ca

culturale și economico-sociale din Japonia, vizită la Universitatea Spiru Haret

conferindu-i-se și titlul de Profesor universitar asociat la Universitatea Spiru Haret

o primă expresie a acestei comuniuni spirituale, prof. univ. dr. AURELIAN BONDREA îi oferă profesorului SATO mai multe volume, cu dedicație, dintre cele mai recente lucrări ale domniei sale, între care și lucrarea de larg interes **Sociologia culturii**.

Eu sunt profesor de sociologie – a mărturisit, cu acest prilej, prof. univ. dr. AURELIAN BONDREA. Mi-am început cariera didactică printr-un curs de sociologia culturii. Am beneficiat de un stagiu de specializare, cu durata de un an, la Universitatea Sorbona și aici am aprofundat cunoștințele despre sociologia culturii. Am avut bucuria să descopăr cum în bibliotecile Universității Sorbona, sociologii români se află la loc de cinste, în frunte cu marele creator de școală în domeniul sociologiei, numită Școala sociologică de la București, care este Dimitrie Gusti. De altminteri, Școala românească de sociologie este bine cunoscută în marile universități ale lumii. Sper ca, de acum înainte, să avem prilejul, dragi oaspeți, să instituim mai multe schimburi de experiență și în acest domeniu. Iată încă un capitol prin care vizita dumneavoastră în Universitatea Spiru Haret poate dobândi o semnificație deosebită. Vă mulțumesc încă o dată și vă așteptăm în mijlocul nostru.

A luat apoi cuvântul profesorul TOMIO SATO, care a spus:
Sunt foarte onorat să primesc această **Diplomă de onoare** din partea unei **Universități ca Spiru Haret** și, în același timp, să fiu profesor asociat al Universității dv. Sunt adânc impresionat de aceste două onoruri pe care mi le faceți și, împreună cu colegii mei de delegație, suntem profund mișcați de primirea caldă pe care

ne-ați oferit-o. Delegația noastră este alcătuită din profesori, oameni de știință și de cultură, specialiști în chirurgie și în medicina internă care vor să cunoască nevoile acute ale spitalelor românești spre a le putea veni în ajutor. Sunt și oameni de afaceri printre noi, inclusiv soția primarului unui mare oraș japonez care se interesează îndeaproape de România. Cu sprijinul Ambasadei României în Japonia, și până acum am reușit să strângem medicamente și utilaje medicale pe care le-am expediat spitalelor din România. Vrem

ca această acțiune să continue pe multiple planuri și de aceea am venit în România. Printre noi sunt și specialiști în construcția de mașini care vor să investească în România. Vizita la **Universitatea Spiru Haret** a evidențiat o seamă de oportunități în privința colaborării pe linia învățământului superior. Pentru început, vrem să dezvoltăm un Centru cultural japonez la **Universitatea Spiru Haret** prin care profesorii, studenții, specialiștii români să poată cunoaște mai bine cultura, știința, managementul din Japonia. Știm că românii sunt doritori să cunoască experiența japoneză. De fiecare dată sunt impresionat să constat interesul deosebit al românilor, al studenților

îndeosebi, față de țara noastră, față de modul cum a reușit ea să depășească greaua condiție de țară săracă, pe care o avea imediat după al doilea război mondial. Astăzi este una din marile puteri industriale ale lumii și la întrebările frecvente care mi se pun, despre felul cum a reușit Japonia această performanță, răspund invariabil: noi nu am imitat pe nimeni, am învățat mult de la toată lumea, dar ceea ce am învățat cu precădere a fost cum să adaptăm la realitățile noastre japoneze și cum să îmbogățim marile adevăruri și lecții ale lumii contemporane. Cred că oriunde în lume se pune această problemă a adaptării. De aceea am cerut o largă paletă de probleme, m-am ocupat de știință, dar am intrat și în afaceri, fiind prins, mai întâi, în vâltoarea crizei petrolului din '73. Am îmbinat cariera de profesor cu cea de om de afaceri și, deși nu pot spune că sunt

un om de afaceri important, cred că însumez mai multe experiențe și în această privință pot fi de folos. De aceea, am fost chemat ca profesor și la universități americane. O calitate a mea cred că este aceea de a mă putea mula pe management sau pe partea culturală. De aceea, încă din luna iulie, mi-am exprimat dorința de a înființa în **Universitatea Spiru Haret** un mic Centru cultural japonez cu ajutorul căruia românii să se poată specializa în domeniile managerial, economic, dar și medical, inclusiv nutriționist. Folosindu-mi întreaga experiență, vreau să mă pun în slujba acestui Centru cultural japonez. Acesta este unul din scopurile principale ale vizitei mele – a spus în încheiere profesorul SATO.

Un mare centru cultural pentru Japonia și România

În cuvântul de răspuns, prof. univ. dr. AURELIAN BONDREA a spus:
Mulțumesc domnului SATO pentru interesanta expunere și informațiile foarte valoroase pe care ni le-a oferit. Am aflat astfel că domnul profesor SATO întrușchipează cultura și știința japoneză, dar este totodată și un om de afaceri, și un bun manager. Domnia sa ne poate fi de mare folos inclusiv în aceste ultime ipostaze. Pentru că și noi, ocupându-ne de învățământ, ne preocupăm inclusiv de dezvoltarea puternică a **Universității Spiru Haret** și a **Fundației România de Măine**. Un mare obiectiv al nostru, a cărui construcție va începe în primăvara viitoare, pentru că avem toate aprobările necesare, este ridicarea noului Campus universitar care va include și un Spital clinic universitar. Am înțeles că din delegația dv. fac parte și specialiști în medicină. România suferă mult în acest domeniu al sănătății, are nevoie de spitale moderne, bine dotate, științific și tehnic, motiv pentru care noi vrem să venim în întâmpinarea acestor nevoi urgente. O dată cu construcția acestui spital, noi vom dezvolta și învățământul superior medical în cadrul **Universității Spiru Haret**. Vom construi o mare clădire pentru Universitate, un hotel pentru visiting professors și un hotel pentru studenți. Acest proiect de construcție a fost aprobat la toate nivelurile și el va începe în curând să fie pus în practică. Dumneavoastră, stimate domnule profesor SATO, vorbești despre un mic Centru cultural japonez în România. Eu vă propun să creăm un mare Centru cultural pentru Japonia și România și ne-ar interesa ca acest Centru să-și găsească un sediu pe măsură în Campusul nostru universitar. Împreună putem contribui la realizarea acestui mare obiectiv de cultură, de știință, de învățământ, dar și de sănătate a oamenilor. Inclusiv din această perspectivă dorim ca vizita delegației dv. să aibă o semnificație importantă – a spus în încheiere prof. univ. dr. AURELIAN BONDREA.

După care cei doi conducători de delegație își strâng mâinile cu căldură, urându-și reciproc succes în amplificarea raporturilor de colaborare româno-japoneze. Universitarii români și japonezi au continuat dialogul la biblioteca Facultății de limbi și literaturi străine a **Universității Spiru Haret**, unde oaspeții s-au interesat despre structura și modul de funcționare a respectivei facultăți, despre studenții care învață limba și literatura japoneză, după care au făcut o donație de 500 de cărți în limba japoneză.

La plecarea oaspeților japonezi, cei doi conducători de delegație se invită reciproc în stațiuni balneare din Japonia și din România. Invitațiile sunt acceptate cu plăcere de ambele părți. După care membrii celor două delegații se îmbrățișează cu prietenie și își iau rămas bun.

A fost scrisă astfel o pagină importantă în raporturile de colaborare dintre **Universitatea Spiru Haret** și partenerii japonezi. Dar cronica acestor raporturi abia de acum înainte va fi consemnată.

MIHAI IORDĂNESCU

La Facultatea de Medicină Veterinară

LECȚIE DESCHISĂ

– Dialog cu medicul veterinar american, de origine română, MIRON COSTIN –

Carte de vizită: membru al Colegiului medicilor veterinari din S.U.A.; membru al Fundației medicilor veterinari creștini din S.U.A.; autor al unui impresionant număr de cărți și cursuri universitare – 50; hobby – rugby.

În automatismul preocupărilor cotidiene – cursuri, seminarii, consultații cu coordonatorii lucrărilor de diplomă, lecția deschisă poate însemna o pată de culoare. O deschidere către alt orizont – aventura afirmării, realizării profesionale și nu numai.

Studenții anilor V și VI au vibrat la unison cu dascălii lor, urmărind pe un ecran imaginar filmul unei vieți, a unei cariere împlinite.

Profesorul american, de origine română, purtând un nume cu parfum de cronicar, Miron Costin, format la înalta școală românească de medicină veterinară, a venit din California cu dorul mistuitor de a-și revedea familia, rudele apropiate, dar și pe foștii colegi, cu nostalgia anilor care s-au scurs. A plecat peste Ocean din 1973.

Îmbrățișări tandre, străngeri cordiale de mâini, gesturi care transmit încălcătura unor vii emoții. O ambianță care n-are nimic comun cu rigoarea academică.

Prefățând dialogul, prof. univ. dr. Toma Coman, decanul Facultății de Medicină Veterinară a încercat să motiveze generic lecția deschisă ce s-a dovedit a fi un pretext nu numai didactic, științific, ci și unul de suflet.

Întrebările curg, iar răspunsurile se interferează chiar cu viața și cariera

medicului veterinar care, de la începutul „prelegerii” a mărturisit că în California, mai exact la Los Angeles a aterizat cu totul întâmplător, pentru a-și recupera copiii. Atunci, ca și acum, paradoxal, exista o criză atroce de medici veterinari. Și în mintea celui care purta cu el o adevărată nestemată – experiența extraordinară acumulată în țară, în fermele de la Alba Iulia, în Bărăgan, la Gârbovi, la ferma de păsări din Afumați – a încolțit gândul de a rămâne. Din acel moment a realizat că decizia a echivalat cu începutul unei aventuri dramatice. „Nu cunoșteam limba; n-aveam bani; nu mi se putea echivala diploma. Dar nu mai puteam da înapoi. Fermierii nu-și permiteau să angajeze medici veterinari pentru că nu aveau bani. Sunt scump plătiți. Aceștia se reprofilau pentru a putea supraviețui”.

De fapt, a fost un șoc pentru medicul veterinar român să constate ce aparat modest aveau fermele din California – 2-4 salariați –, spre deosebire de ceea ce exista în cele din țară – o adevărată armată de funcționari, contabili, îngrijitori, medici veterinari etc.

„Mi-am încercat norocul la o farmacie. Speram că în laboratorul experimental mă voi putea realiza. Dar, după 3 săptămâni, nimic concret nu mi s-a încredințat să fac.

Și am abandonat postul. Alte febrile căutări și, până la urmă, am decis să mă reprofilez. La vârsta de 46 de ani n-a fost ușor să fac cursuri de management. O nouă rundă de interviuri, de teste, examene”.

Și, după atâta tenacitate, medicul veterinar a reușit. Și-a deschis un cabinet medical veterinar și, în sfârșit, un spital la Los Angeles.

Altă rundă de întrebări cu privire la politica de stat în domeniul creșterii animalelor, cum sunt sprijinite fermele mai mici, care este relația dintre spitalele veterinare, cercetare și facultățile de profil, care sunt principiile de acreditare etc. Aflăm că acolo, peste Ocean, statul intervine foarte puțin, politica în domeniu fiind una de încurajare a fermierilor. A fost o vreme când aceștia produceau foarte mult și n-aveau piețe de desfacere. Statul i-a plătit pentru a limita producția. A venit apoi vremea să-și amelioreze tehnologiile și au existat stimulente materiale în acest scop. De pildă, așa s-a putut pune la punct tehnologia de transplant embrionar la viței care ridică performanța producției de lapte. De altfel, există propunerea ca în România să se înființeze o bancă de date privind embrionii - peste 75 de produși, un Centru de reproducție la Balotești, locul de unde să fie transferați în întreaga

Europă de Est. Dar sfânta birocrație din România încă sufocă această inițiativă care n-a devenit viabilă.

Cât privește relația spitalelor de medicină veterinară cu facultățile de medicină veterinară, aceasta este destul de firavă, rezumându-se la simpozioane, sesiuni, întâlniri neprotocolare pe malul Oceanului, unde se discută cum anume pot colabora; în ce direcție ar putea fi ajutate.

Apropo de organizarea învățământului cu profil de medicină veterinară, principiile sunt altele decât în România. În primii doi ani se face teorie. Următorii doi ani se învață direct în spitalele acreditate și studenții lucrează, prin rotație, în fermele de păsări, de cabaline, de creștere a porcilor. Între orele 8-12 lucrează în sălile de operație, de tratament. După orele 12 studenții prezintă cazurile profesorului într-un dialog în fața computerului, diagnosticul pe care-l propun, precum și tratamentul. Licența este dură. Pentru toți studenții din California sunt elaborate 2-3000 de întrebări. Fiecare trebuie să aleagă 30, răspunsurile fiind cotate de la 2 puncte la 10 puncte. Iar după ce se obține diploma, din cinci în cinci ani, medicii veterinari, la fel ca și facultățile, sunt supuși unui sever examen de reevaluare, de reatestare.

„Sunt aspecte pe care le-am abordat și într-o recentă întâlnire, care a avut loc la Băile Felix, a grupului de medici veterinari americani, membri ai Asociației Medicilor Veterinari Creștini din S.U.A., pe care îi însoțesc, cu medici veterinari români și cu studenții români – a remarcat oaspețele de peste Ocean. Și m-am bucurat să constat și prezența celor 6 studenți de la Universitatea „Spiru Haret”, cărora le-am răspuns cu plăcere”.

La întrebarea: cum găsește țara în acest moment? – a răspuns: „Sunt trist că văd cum se deteriorează totul – străzi, locuințe, muzee. Nu înțeleg de ce tace guvernul la nenorocirea aceasta, care s-a abătut asupra românilor, cu lipsa de căldură în apartamente? E o crimă ca pe timpul sezonului rece să asisti la oprirea caloriferelor. Așa ceva nu se întâmplă nicăieri în lume”.

Dar atmosfera s-a încălzit în momentul înmânării profesorului doctor Miron Costin a Diplomei de onoare a Universității „Spiru Haret” de către decanul Facultății de Medicină Veterinară, prof. univ. dr. Toma Coman, pentru îndelungata sa activitate, pentru remarcabile rezultate în domeniul cercetării.

ADELA DEAC

Cultura română va înscrie la sfârșitul acestui mileniu pe răbojul faptelor memorabile o premieră mondială:

ROGVAIV

pentru prima oară, două capodopere ale gândirii politice din Renaștere – celebra **Institutio principis christiani**, scrisă și tipărită în 1516 de Erasmus din Rotterdam pentru viitorul împărat Carol Quintul, și **Principele** lui Machiavelli, scris în 1513, dar publicat abia în 1531, când autorul nu mai era în viață, apar alături, în același volum. De multe ori în secolul nostru numele celor doi titani ai Renașterii au fost alăturate; celor două scrieri li s-au consacrat ample și savante analize comparative, dar alăturarea lor **editorială**, astfel încât comparația să devină accesibilă cu ușurință și oricărui cititor interesat se va înscrie în destinul lor aproape semimilenar ca o inițiativă **românească**.

Ea a putut fi dusă la bun sfârșit și înaintată tipografiei datorită existenței unei eminente traduceri din **Principele**, semnată de neuitata italianistă Nina Façon, la care s-a adăugat, recent, prima traducere în limba română a cărții lui Erasmus, realizată de conf. dr. Ioana Costa, nu numai o latinistă emerită, ci și o scriitoare ce ne dă iluzia că „prințul umaniștilor” a scris direct în limba noastră. Datorită acestei transpuneri de referință, cultura română intră în familia culturilor europene care și-au asimilat această scriere cu secole în urmă sau – cum este cazul celei engleze, maghiare și polone – în secolul ce se încheie.

O premieră editorială absolută:

**ERASMUS –
MACHIAVELLI –
NEAGOE BASARAB**

Pentru cititorul român, dar și pentru cititorul străin cunoscător al limbii române, marea surpriză o va aduce însă prezența alături de cele două glorii renaștentiste a operei lui Neagoe Basarab. Scrisă între 1517 și 1521, ea este strict contemporană cu mult mai celebrele sale corespondente din Apus și a constata că, pus în imediată vecinătate cu Erasmus și Machiavelli, domnul român nu numai că nu pălește, dar își revelează abia acum dimensiunile unui geniu cu nimic inferior confrăților alături de care va trebui să fie rânduit drept unul din ctitorii gândirii politice moderne, înseamnă a lua act, totodată, că limitele „Europei” nu sunt pe Carpați, unde se oprea „linia Huntington”. Ele includ și spațiul geografic, politic și spiritual care a dat naștere unei asemenea „cărți reprezentative în istoria omenirii” – spre a folosi și noi o celebră sintagmă a lui N. Iorga, din păcate neaplicată de marele istoric și operei românești, pe care o reeditase, totuși, în 1910.

Cine suntem noi, românii, în „Europa” spiritului, în „Europa sufletului european”, vom înțelege abia atunci când vom ține în mână volumul ce reunește cele trei „lecturi ale politicii” (Raymond Aron) în Renaștere. „**Lectura românească**” se dovedește, în pragul mileniului ce ne stă în față, singura care răspunde imperativului proclamat tot mai des în ultima vreme, pe mai toate meridianele: regăsirea legăturilor vitale dintre **politică și morală**; depășirea a ceea ce, în gândirea genialului secretar florentin, conținea germenii dezastrelor veacului nostru.

Dacă acum peste un mileniu și jumătate, în 496, „străromânul” Dionisie Exigul „inventă” **era creștină** propunând socotirea anilor „înainte” și „după Hristos”, acum 480 de ani, românul Neagoe Basarab croia gândirii politice europene un „făgaș de rezervă”, pe care să apuce atunci când drumul deschis de Machiavelli nu va mai avea în față decât abisul.

DAN ZAMFIRESCU

P.S. Volumul **Trei lecturi ale politicii în Renaștere: Erasmus, Machiavelli, Neagoe Basarab** apare cu sprijinul Agenției Naționale pentru Știință, Tehnologie și Inovare – ANSTI și al magazinului „Unirea”.

8 ANI FĂRĂ DOINA ȘI ION

Ne-am obișnuit ca tradițiile care încep frumos fie să se termine urât, fie să se termine prea repede. Faptul că an de an, la 29 octombrie, niște oameni inimoși se adună la crucea artiștilor Doina și Ion Aldea Teodorovici de la Coșereni infirmă acest nărav amar. Din inițiativa lui C. Bebe Ivanovici (bărbatul destoinic și sentimental, care astăzi se află, prin vot, în fruntea Județului Ilfov), și în acest final de octombrie 2000, acolo, la mai puțin de 50 Km de București, unde au căzut zdrobiți, acum 8 ani, Doina și Ion, s-au regăsit alături scriitori, gazetari, oameni ai bisericii, muzicieni și, cel mai impresionant, țărânci și țărani care și-au plecat genunchii, în memoria marilor și tragicilor cântăreți ai Unirii. Da, au dominat țărâncile, despre care A.P. spunea că stau de gardă la toate morțile neamului, plâng toate plecările ireversibile și din mâinile lor vine lumina în lumânări.

*Într-o lume plină de păcate
și de care suntem vinovați,
tot țărâanii le plătesc pe toate,
chiar și când greșesc toți ceilalți frați,
tot țărâanii le plătesc pe toate
și țărâncile cu țara-n spate.*

Pentru prima oară a fost prezent, la crucea de la Coșereni, fiul celor dispăruți, Cristofor, în vârstă de 17 ani, astăzi student la Academia de Muzică din București și care a și luat cuvântul, matur, printre cele convenite spuse de Bebe Ivanovici, Victor Crăciun, George Țârnea, N. D. Frunteletă. Cu acest prilej, **Cenaclul „Totuși iubirea”**, ai cărui membri Doina și Ion au fost, din dorința lor, în ultimele luni de dinaintea morții, a realizat o oră de muzică și poezie dedicată lor și Unității Naționale, idealul lor sfânt și ireductibil. Au cântat Vasile Mardare, Tatiana Stepa, Cristofor Aldea Teodorovici și Andrei Păunescu. A recitat poetul Adrian Păunescu. Au plâns toți cei prezenți, în frunte cu țărâncile milostive din Coșereni și cu inimosul preot al satului. Dumnezeu ne-a dat o zi de lumină, în amintirea Doinei și a lui Ion. (A.A.P.)

VEZI ȘI TU CĂ

Se pedepsesc steagurile

Imagine de coșmar: unul bărbos și cu geacă neagră apare pe gazon, să-i bată pe ceilalți, că aveau, în mâini, un steag vișiniu. Mă-ntreabă, la telefon, A.P.: se pedepsesc steagurile? Uite că da. Se pedepsesc și steagurile de club. Se pedepsesc și steagurile de partid. Se pedepsește tot. Se pedepsesc și steagurile naționale. Violența e numitorul comun al zilelor noastre. Violența e și semnul neputinței. **Cine nu mai are argumente, devine violent**, cum zicea prietenul meu.

Un tip bărbos și cu geacă neagră coborâse, parcă, din S.F., să instaureze apocalipsa, direct în obrazul unui purtător de steag vișiniu. Totuși, cine e bărbosul cu geacă neagră? S-a bărbierit între timp și nu-l mai recunoaște nimeni? Și-a lepădat geaca neagră și și-a pus costum alb, de pace? S-o fi îmbrăcat în vișiniu? Se pedepsesc steagurile? Ar fi bine să se pedepsească, mai degrabă, pedepsitorii steagurilor. Că, de-atâta violență, abia se mai poate respira. De-atâta violență și de-atâta neputință. Și are dreptate A.P.: **Mamă, închide fereastra, că se pedepsesc steagurile!**

MARIUS TUCĂ

Aerul, opreliștea și șansa zborului

Celebrul filosof german Immanuel Kant scria undeva că o pasăre, când zboară, întâmpină din partea aerului o anumită rezistență. Cu cât viteza ei e mai mare, cu atât și această rezistență

Gândindu-mă

este mai mare. Puterile ei fiind limitate, ea nu poate depăși o anumită viteză. În căpușorul ei, s-ar putea naște ideea că, dacă nu ar fi aer deloc, ea ar putea zbura cu o viteză mult mai mare. Or în realitate, dacă nu ar fi aer deloc, ea s-ar prăbuși moartă pe pământ. Asemenea acestei păsări procedează și aceia care consideră

că, atribuind culturii fonduri foarte mici, iar altor sectoare fonduri foarte mari, ne vom dezvolta mai repede. Ori, în realitate, fără cultură, orice dezvoltare a societății este foarte dificilă, dacă nu imposibilă. Dacă economia ar putea fi comparată cu hrana, cultura trebuie comparată cu aerul. Prioritatea aerului este evidentă. Cu un nivel cultural și de educație a poporului nostru, perioada de tranziție ar putea fi îndurată mult mai ușor. Și viața ar putea fi mai ușoară. Aerul este opreliștea a zborului, dar și singura lui șansă.

RADU VOINEA

Halatul alb al poeziei

După o oră de așteptare la ușa cabinetului său, aflat în cadrul Spitalului Militar Central din București, medicul psihiatru Ion Păunescu ne-a primit. Nu contează atât de mult ce problemă de sănătate avea pacientul pe care-l însoțeam, cât este demn de subliniat ceea ce, din vorbă în vorbă, ne-a spus doctorul Păunescu.

I-am oferit revista noastră „Opinia Națională”, numărul 1-2. A zăbovit asupra primei pagini, unde se afla fotografia poetului Ioan Alexandru, plecat, de curând, dintre noi. Am simțit nevoia să-l îndemn să răsfoiască revista, gândind că va ajunge imediat la interviurile cu marii chirurghi Irinel Popescu și Șerban Brădișteanu, pe care se întâmpla ca tocmai eu să le fi realizat.

Un medic, nu-i așa? putea găsi în revistă texte despre alți medici, despre lupta zilnică pentru sănătate. Dar nu, doctorul Păunescu, în loc să avanseze grăbit spre paginile în cauză (18, 19) a zăbovit mult la paginile 7, 8 și 9, unde, în fotografiile și textele apărute în prim plan figura aceluiși poet Ioan Alexandru.

M-am grăbit să repet: domnule doctor, puteți găsi interviuri de excepție cu doi mari chirurghi, puțin mai departe.

Doctorul m-a oprit apăsând pe fotografia poetului. Ioan Alexandru:

Nu, domnule, nu trec mai departe, pentru că am să-ți fac o mărturisire, privitor la poetul Ioan Alexandru. Lui îi datorez, dacă pot să mă exprim astfel, faptul că sunt medic. Eram în clasa a 11-a, în 1966, și mă pregăteam să dau admitere la Filologie. Îmi era destul de clar ce voiam să fac. Ca viitori filologi, ni s-a organizat o întâlnire cu câțiva scriitori, printre care Ioan Alexandru, Nina Cassian și Cezar Baltag. Ioan Alexandru s-a uitat la mine și m-a întrebat: dumneata ce vei face?

Nu știu ce m-a apucat să-i răspund: Medicina! Medicina? – s-a mirat Ioan

Alexandru. Chiar crezi că poate face oricare medicina?

Ambiția tânărului, dornic să demonstreze că este în stare să iasă din mulțime, să nu fie un oarecare, să dea, prin urmare, la Medicină, l-a condus pe tânărul, pe atunci, elev Ion Păunescu să-și schimbe opțiunea filologică și să reușească în cariera de medic. Întâmplare fericită sau nu, forțarea destinului nici psihiatru de la Spitalul Militar nu poate preciza exact ce a fost atunci, în 1966.

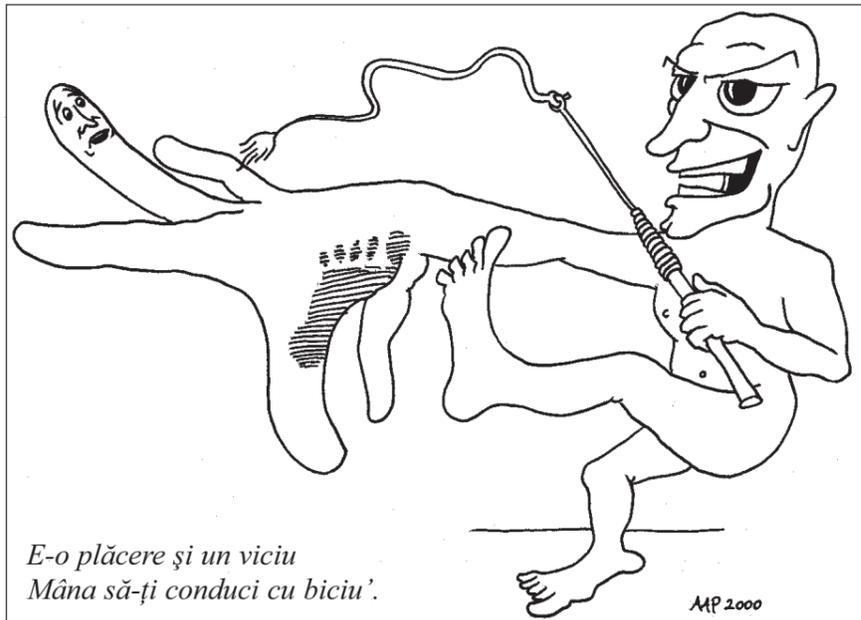
Oricum, nostalgiile literare au rămas în sufletul doctorului, ajuns azi la 54 de ani, și au refăcut puntea cu anii adolescenței, când debuta, în 1965, cu texte, în presa literară. Omul în halat alb s-a ridicat de la birou și a scos din raftul plin

de cărți de specialitate, un volum aproape miniatural, în care și-a adunat și și-a publicat versurile, sub titlul „Opt fără cincî”, pe care mi l-a oferit.

Versuri ca „*Măine este astăzi / Ziua în care peștii vor muri*” sau „*Singurătatea este prețul plătit / Pentru toate greșelile / Vieților anterioare*” nu pot lăsa indiferent cititorul de poezie.

Atenție! Pe coridoarele Spitalului Militar din București circulă, deghizat în halatul alb al meseriei sale de zi cu zi, un poet neexploatat, încă, pe măsura potențialului său, Ion Păunescu, un om care n-are nici o legătură de rudenie sau prietenie cu semnatarul acestor rânduri.

ANDREI PĂUNESCU

*E-o plăcere și un viciu
Mâna să-ți conduci cu biciu’.*

AMP 2000

ACUM 60 DE ANI, CAPITALIȘTII ROMÂNII SPRIJINEAU UNIVERSITĂȚILE, ASTĂZI LE SUFOCĂ

*Convorbire cu prof. univ. dr. Ioan ALECU,
rectorul Universității de Științe Agronomice
și Medicină Veterinară din București*

• **Stimate domnule rector, Universitatea pe care o conduceți este instituția de profil cea mai mare din țară, cu o tradiție strălucită, dar care după anul 1990 a înregistrat o seamă de greutăți, între care și o regresivitate numerică a studenților, ca reflex al transformărilor din agricultura României. Cum ați făcut față atâtor greutăți?**

• Regresivitatea numerică a studenților a fost de scurtă durată și astăzi suntem iarăși în ascensiune. Avem 7000 de studenți, la 7 facultăți, dintre care unele sunt facultăți noi, precum Facultatea de biotehnologie, unică în România, Facultatea de management, inginerie economică și dezvoltare rurală, avem specializarea de Arhitectură a peisajului, tot unică în țară și Ingineria mediului, o altă specializare nouă. Plus facultățile tradiționale: Agricultură, Horticultură, Zootehnie, Medicină Veterinară și Îmbunătățiri funciare. Numărul studenților crește și pentru că, între timp, am pus la punct învățământul deschis la distanță (IDD), iar la forma învățământului de zi au fost introduse locuri cu taxă pe lângă locurile bugetare. Aici am încheiat un contract cu studenții, care stipulează trecerea de la o formă de învățământ la alta pe baza rezultatelor obținute la învățatură. Drept urmare, studenții din anul I frecventează cursurile în proporție de peste 90%, deși frecvența nu este obligatorie. Competiția și calitatea pregătirii cresc continuu. Așa se și explică, în bună parte, creșterea numărului de candidați la admitere. • **Sunteți printre primele universități care ați introdus învățământul deschis la distanță; prin structura și evoluția ei, această formă de pregătire universitară reflectă mai pregnant noile preferințe profesionale ale locuitorilor din mediul rural, dintre care provin de regulă studenții dv. Ce ne puteți spune în această privință?**

• După doi ani de funcționare a I.D.D.-ului, avem circa 2500 de studenți înscriși la această formă. Cea mai solicitată facultate este cea de Management, inginerie economică și dezvoltare rurală. Urmează specializarea de Biologie în științe agricole, care se adresează mai cu seamă profesorilor din mediul rural. Pe locul următor se situează specializarea de Cadastru. Ea se obține într-un colegiu de 3 ani și interesant este, din perspectiva întrebării dv., că mulți ingineri agronomi preferă să se specializeze în Cadastru, deși titlul obținut este de subinginer. Dar solicitările în acest domeniu sunt foarte mari, în urma promulgării Legii cadastrului în luna iulie 1999. Așa că reconversia profesională găsește aici un punct de sprijin pentru specialiștii din agricultură. Și încă un fapt caracteristic: I.D.D.-ul este solicitat foarte mult nu de cei care n-au o calificare sau care sunt șomeri, ci de cei care au deja un job, care sunt cuprinși într-o activitate profesională, au familie, sunt aranjați, cum s-ar spune. • **Condiționați admiterea la IDD de încadrarea într-o activitate profesională?**

• Nu, aici vine cine vrea și de unde vrea, avem candidați de la cei mai proaspeți absolvenți de liceu până la oameni de 50-60 de ani și chiar peste această vârstă. Printre studenții de la IDD îl avem și pe Iulian, împăratul tuturor romilor. Are 62 de ani și este student la Management, inginerie economică și dezvoltare rurală. • **Știm că întâmpinați și multe dificultăți, unele surmontabile, altele de nedepășit; care dintre acestea sunt cele mai grele?**

• Să încep cu cele pe care noi am reușit să le depășim, dar al cărui spectru este încă amenințător pentru întregul sistem de învățământ. Prima este finanțarea insuficientă. Pentru un învățământ decent, nouă

ne-ar trebui o finanțare cu cel puțin 70% mai mare decât cea pe care o primim acum de la buget. Din fericire, am găsit soluții care ne permit să dublăm, practic, finanțarea. • **Cum ați reușit?** • N-aș vrea să suprasolicitez o anumită teză, dar cred că fiecare universitate are posibilități care se cer a fi mai bine valorificate. De aceea este foarte important ca rectorul să fie un bun manager. Numai ca reprezentant al conducerii academice, fără preocupări manageriale, el nu reușește să ajungă la liman. Noi avem, pentru acest an, contracte de cercetare de peste 1 milion dolari, câștigate la licitație cu Banca Mondială și cu alte asemenea firme de prestigiu. Iar acești bani ne rămân nouă, în virtutea autonomiei universitare, și-i investim în dotări. Într-un timp scurt, am realizat astfel o dotare remarcabilă. • **Așadar, în managementul universitar este salvarea.** • Nu întotdeauna, avem și greutăți pe care nu știm dacă vom putea să le depășim, pentru că soluționarea lor ține de

49 ani. Noi participăm cu pământul, cu mijloacele fixe (construcții), mijloace mecanice, plus o stație de condiționare a semințelor care are o importanță deosebită. Iar partenerul vine cu finanțele și valorifică recolta. • **În aceste condiții, ce se întâmplă cu caracterul didactic al stațiunii? Studenții mai pot să-și desfășoare, aici, toate activitățile practice, prevăzute în planurile și programele de învățământ?** • Pot chiar mai bine decât înainte, când n-aveam condiții nici să-i deplasăm până la ferme. Și apoi președintele comitetului de administrație este rectorul universității, și asta la propunerea partenerilor noștri. În plus, toată comisia de cenzori este a noastră, ei n-au nici un membru. Salariile personalului din stațiune s-au triplat, din aprilie până azi. Înainte era un adevărat dezastru în funcționarea fermelor. Acum totul s-a rezolvat, inclusiv desfacerea producției, iar stația de condiționare a semințelor este pur și simplu asaltată pentru sămânța de

- **Restituito in integrum, dar nu și în favoarea învățământului**
- **Împăratul Iulian are 62 de ani și este student la managementul agricol**
- **Autonomie universitară, fără libertatea utilizării veniturilor?**
- **De ce cuponul agricol ocolește stațiunea didactică?**
- **România este țara în care o prevedere financiară nătângă costă 40 miliarde lei**
- **Absolvenți performanți, numai buni de șomaj**
- **Potențialii fermieri acuză privatizarea ineficientă a fostelor IAS-uri**
- **Memoria dlui Vasile Lupu este un patrimoniu național.**

alți factori, între care Ministerul Finanțelor. Mă refer aici, în primul rând, la imposibilitatea universităților de a-și gestiona fondurile proprii – repet, proprii, nu cele de la buget – prin bănci comerciale. Noi suntem obligați ca toate veniturile extrabugetare, care au la origine priceperea și munca noastră, să le depozităm la trezoreria statului, fiind supuse astfel devalorizării. Pentru că dacă noi încasăm un miliard de lei în ianuarie și îl cheltuim în decembrie, pierdem mult din valoarea lui inițială; mai rămânem practic cu vreo 400 de milioane. • **Dar nu vi se dă o dobândă?** • Nu ni se dă nimic. În aceasta constă dificultatea, că trezoreria nu dă nimic pentru depunerile de la unitățile bugetare. Sunt de acord ca banii de la buget să-i țin la trezoreria statului, dar de ce și banii obținuți de noi prin muncă proprie să aibă acest regim? N-am voie să-i depun la bănci comerciale, n-am voie să-i constituim în depozite, n-am voie nici să-i investesc. • **Cam cât pierde universitatea dv. de pe urma acestei practici financiare?** • Noi avem anual circa 60 miliarde lei venituri extrabugetare, obținute din cercetare, din activități desfășurate cu alte firme, din închirieri, din taxe de școlarizare, taxe de servicii pentru terți, microproducție, consultanță etc. Dacă noi am beneficia de depozite bancare, am mai câștiga încă 40 miliarde lei. De aici provine dezinteresul multor universitari români de a mai realiza venituri, pentru că prevederea ca atare a Ministerului Finanțelor este unicat în lume. Și cu aceasta încă n-am epuizat nedreptățile care ni se fac. • **Care ar fi următoarea?** • Stațiunile noastre didactice experimentale nu beneficiază de cupoane agricole; toată agricultura beneficiază, noi nu, deși avem 2300 hectare, iar la nivelul întregului învățământ superior și liceal agricol, există doar vreo 6000 ha. Ce înseamnă pentru bugetul de stat cupoane agricole pentru încă 6000 hectare? Nu mai vorbim despre faptul că asemenea unități nu beneficiază de credite cu dobândă subvenționată, de care beneficiază alte unități. Așa se și explică faptul că stațiunile didactice, în marea lor majoritate, au decăzut. • **Inclusiv cea aparținând universității dv.** • Nu, noi am găsit o soluție salvatoare. În luna aprilie 2000 am încheiat un contract de asociere în participațiune cu două societăți având capital mixt, româno-american, în urma căruia noi avem asigurat un câștig anual, ca profit net, de 1,3 milioane dolari. Durata de asociere este de

grâu și orz. • **Multe stațiuni didactice sau de cercetare științifică au avut de suferit de pe urma lui restituito in integrum. Universitatea dv. cum se resimte de pe urma acestei politici?** • Și stațiunea noastră didactică a fost văduvită de vreo 2500 hectare. A luat pământ cine a vrut și cine n-a vrut, cu acte și fără acte de moștenire, nimeni nu ne-a întrebat, nu ne-a consultat în nici o privință. Toți strigau „restituito in integrum”. Numai că acest restituito in integrum nu mai funcționează când este vorba despre restituirea terenurilor care au aparținut învățământului agronomic înainte de 1949. Noi am avut ferme care ni s-au atribuit în anii 1939-1940 din domeniul statului și ni s-au naționalizat prin anul 1949. Avem astfel de recuperat 1200 de hectare la Pietroșani în Teleorman, 4700 de hectare la Fetești, Ialomița, și circa 120 de hectare la Pietroșele, Săhăteni. Este de neînțeles de ce nu ni se atribuie aceste suprafețe. Dacă acei capitaliști de acum 60 de ani au considerat oportun să repartizeze terenuri facultăților cu profil agronomic, cum se face că cei de azi au altă părere? Avem toate datele care ne atestă aceste proprietăți, avem hârțile lor, avem totul. În unele locuri ni se păstrează chiar fermele. • **Domnul Vasile Lupu ce spune? De ce uită și asemenea componente ale restituirii?** • Se pare că și el a fost pentru, dar acțiunea de

restituire în favoarea noastră se tergiversează. Nu știu de ce. • **Din perspectiva greutăților cu care încă vă confrunțați, cum se resimte calitatea pregătirii studenților?** • Din fericire, toate greutățile întâmpinate n-au afectat calitatea pregătirii studenților; ne-am concentrat energiile și performanța a crescut. Prin programele internaționale la care am participat – domeniu în care suntem foarte activi – am avut multe schimburi de studenți cu universități din țări occidentale. Studenții noștri s-au remarcat în mod deosebit. Un absolvent de-al nostru din 1993 a ajuns director general al celei mai mari firme americane de semințe și de pesticide, din Europa centrală și de est, cu sediul la Bruxelles. Avem mulți absolvenți care au ajuns directori de mari firme românești și străine. Tinerii noștri sunt foarte bine pregătiți și pentru că am reușit să ne aliniem cu programele de învățământ la sistemul european, ei sunt solicitați frecvent în Europa. Suntem pe cale de a ni se recunoaște diplomele și în alte țări. • **Piața muncii indică și mulți tineri agronomi ajunși în șomaj, în pofida pregătirii lor performante. În cazul universității dv. care este situația concretă?** • Depinde de facultatea absolvită. Cei de la Management au aproape toți plasamentul asigurat. Cei de la Veterinară, idem. Și la Cadastru, și la Biologie – științe agricole stăm bine. Rău stăm la Zootehnie pentru că, dispărând combinatele zootehnice, absolvenții nu mai au obiectul muncii. Cine angajează un zootehnist pentru câteva vaci? Dar totuși, și aici, la aceste facultăți, avem studenți, avem absolvenți. Dintre care cam 80 la sută devin șomeri în primul an după absolvire. La Agricultură, 50 la sută dintre absolvenți ajung șomeri, la Horticultură sunt șomeri în proporție de 70 la sută, iar absolvenții de la Îmbunătățiri funciare au situația cea mai grea: peste 90 la sută devin șomeri în primul an. • **Ajunși aici, aș vrea să vă întreb: pentru a evita o asemenea situație de șomaj masiv printre unele categorii de agronomi și, totodată, pentru a realiza o privatizare în folosul competenței, al performanței, de ce nu i-s-ar putea repartiza câte 10 hectare de teren arabil fiecărui absolvent de universitate agricolă? Avem circa 20 mii de asemenea specialiști în total și 800 mii hectare aparținând fostelor I.A.S.-uri în curs de privatizare. 20.000 specialiști x 10 hectare = 200.000 hectare. Pământ ar fi, deci, suficient pentru ca toți acești specialiști și cei din anii ce vin să poată fi ajutați să pună pe picioare câte o fermă model, de mare performanță economică și care ar putea fi motorul relansării agriculturii românești. Dv. ce credeți?** • O asemenea prevedere a figurat în proiectul Legii 18, dar s-a pierdut pe drum. Și este păcat, pentru că a fost astfel ratată o mare șansă. Același tânăr specialist, în Franța, primește 15 hectare, plus o seamă de facilități, precum credite cu dobândă subvenționată, termen prelungit de rambursare a creditelor etc. La fel se procedează în Spania, Italia, SUA, Canada și în alte țări. La noi, o asemenea măsură ar avea și avantajul că ar limita posibilitatea ca pământul să fie luat în arendă de cei ce nu au pregătirea necesară spre a-l exploata cu mijloace și cu rezultate superioare. Unde se împiedică la noi o măsură atât de necesară, nu știu. Știu însă că noi nu ne pierdem speranța și că învățământul superior agronomic se află la postului lui în lupta de redresare a României prin muncă, prin creație, prin competență. • **Succes deplin în tot ceea ce vă propuneți!**

MIHAI IORDĂNESCU

„Aveam dureri groaznice la piciorul stâng. Noaptea dinaintea partidei abia am ațipit după infiltrațiile făcute de medic sub genunchi. În timpul meciului, fiecare atingere a mingiei era însoțită de înțepături în genunchi. Nu m-a mirat, cu o zi în urmă coboram scările țopăind, mă sprjineam în brațe. După meci, toată noaptea n-am dormit, parcă un cuțit îmi sfâșia piciorul.” Și, totuși, Gică Popescu a fost și în acea partidă a naționalei baza apărării, creierul limpede al sistemului defensiv. Cei care-l acuză, fără nici o fărâmbă de înțelegere, că azi a renunțat să mai răspundă

convocărilor la națională ar trebui să ia aminte la această destăinuire. Ca și la un alt episod, petrecut în perioada în care Gică Popescu juca la Eindhoven. De ceva vreme, Baciu era accidentat, nu mai putuse disputa partide în

formația olandeză. Dar, între timp, a sunat goama convocării la echipa națională. Gică Popescu a simțit că nu poate sta deoparte, mai ales că pentru tricolori urma un veritabil derby al grupei. Când Gică le-a spus mai marilor de la Eindhoven că vrea să meargă la convocare, aceștia s-au făcut foc și pară, cum adică, la Eindhoven nu joacă din pricina accidentării, iar la naționala României se duce? Și șefii clubului olandez s-au hotărât să-l supună pe Gică Popescu la un test decisiv. Noi suntem de părere că la un test canibalic. Au dat sarcina unui zdrahon de fundaș să țină contră cu toată puterea la balon, iar pe Gică l-au obligat să șuteze în mingea proptită în pământ de matahală, să se verifice astfel dacă piciorul lui Popescu rezistă. Prin capul lui Gică au trecut gânduri negre, ligamentele piciorului bolnav se puteau rupe în acest test pe muchie de cuțit. Dar Gică Popescu și-a luat elan și a șutat în minge, fie ce-o fi. Dumnezeu l-a ajutat pe cel care fremăta suflătește pentru destinul naționalei și genunchiul a rezistat. Gică Popescu s-a prezentat la convocarea tricolorilor, a jucat deși nu era complet refăcut, și a obținut notă mare în urma unei evoluții bune ca de obicei. Nu trebuie uitat suflătismul cu care Gică Popescu a servit naționala, chit că acum el a anunțat că s-a retras din familia tricoloră. A simțit că anii s-au adunat, a simțit că a venit vremea ca tinerii să ia în piept responsabilitatea reprezentării țării.

Gică Popescu mi-a recunoscut că el este naționalist, arde pentru România și nu-i e teamă că unii l-ar putea ironiza pentru simțirea lui naționalistă, pe care niște fandosii o consideră desuetă. „**În prezenta meciurilor naționale, aveam asemenea emoții încât nu mâncam nimic, ca să nu mai amintesc cât mă perpeleam noaptea în așternut. Dar eu am**

emoții și la un meci amical, chiar dacă am strâns mai mult de 15 ani de când joc în primele eșaloane. Mă întrebați de superstiții? Am și eu superstiții, deși nu sunt înrobite de ele. De exemplu, când pășesc pe gazon intru cu un anumit picior, iar în ziua partidelor nu-mi tai unghiiile”.

Marele antrenor Piști Covaci, fie-i țărâna ușoară, povestește că el a fost primul care a văzut în Gică Popescu un mare star. Zicea nea Piști, cel care a antrenat celebrul Ajax, că Gică este genul de fotbalist modern, cu inimă uriașă, cu excelente calități fizice, cu un joc de cap aproape de perfect. Adușăm noi și cu o remarcabilă limpezime a minții, calitate care-l ajută să anticipeze scurgerea viitoare a fazelor. Gică Popescu și-a făcut datoria cu înalt profesionalism pe toate terenurile unde a jucat. Nu mai amintim că la Barcelona a fost și căpitan de echipă, ridicând primul Cupa cupelor, cucerită de renumitul club spaniol. Și n-a fost lesne să fie uns căpitan la o echipă cu multe vedete celebre, el, românul sosit în club nu prea de lungă vreme. A evoluat și în fotbalul din Anglia. N-a făcut-o cu prea mare plăcere, fiindcă nu agreea stilul englezesc, acela în care fundașii lansează baloane înalte direct spre atacanți. „**Noi, mijlocașii, ne cam uitam la cer să vedem cum zboară mingile peste noi, direct la vârfuri, căpătăm cărcei la gât tot privind în sus**”. Dar cu toate că nu se dădea în vânt după un astfel de stil de joc fără imaginație, Gică Popescu a evoluat bine la Tottenham. Azi, șefii clubului din Anglia regretă amar că i-au dat drumul lui Gică să se transfere.

FLORIN CONDURĂȚEANU

Confirmări, peste timp:

MINCULESCU este cel mai bun solist român de rock

Când, la începutul anilor '80, am adus ori am luat cu mine, în turneele **Cenaclului Flacăra**, formația **Iris**, scandalul din înalta societate, de control și îndrumare, a început, pentru a nu se termina decât în 1985, după asasinarea cenaclului nostru și odată cu frângerea mea violentă.

De la primele întâlniri cu solistul **Trupeii Iris**, Cristian Minculescu, omul m-a impresionat și m-a convins. Mulți îl înjurau că e cabotin. Cabotin, cabotin, dar el intra atât de moral și adânc în rol, încât ieșea devastat din scenă. Unii îmi spun și azi că Minculescu mă mințea și, în ciuda interdicției, pe care o aveau toți membrii **Cenaclului Flacăra**, de a bea, fie și o bere, teribilul actor excava conștiințios vodcă, prin hoteluri, după spectacole. Eu nu mă pot pronunța, nici astăzi. Și nici nu știu dacă esențialul este relația lui Cristi cu mine. Știu sigur un fapt: cu excepția unui spectacol, desfășurat de noi pe Șantierul de la Cernavodă, când Cristi Minculescu a intrat în scenă răgușit și s-a refăcut prin forța dumnezeiască a inginerului Valeriu Popa, care i-a apăsât și i-a revitalizat niște puncte energetice, în așa fel încât Iris a putut să se exprime, niciodată, în anii colaborării noastre, Minculescu nu a cântat sub cota vocației sale.

Adevărul e că avem în Cristian Minculescu pe cel mai bun solist de muzică rock. **Tandru și fioros, nebun și bun, instruit și sălbatic, ingenuu și cabotin, acut și elegiac, naționalist și universal, iubitor de autoritate și iubitor de libertate, Cristian Minculescu este singurul cântăreț de gen, care poate bate pe orice competitor al rockului mondial.** Și mai are un har: iubește, cu disperare soldățească și cu feciorelnică încredere în viitor, **Universitatea Craiova.**

Când vocea lui Minculescu agita bricul ei, către gâtul girafelor vigilente ale epocii, în nopțile fenomenale ale luptei **Flăcării** cu **Ghețarul**, netoții, care astăzi își rescriu biografiile și mă acuză pe mine de relele perioadei, asmuțeau autoritățile pe **Iris** și pe **Pro-Muzica**, și pe **Holograf**, și pe **Kripton**, și pe **Voltaj**, și pe **Metropol**, și pe **Flapo**, ca să nu mai vorbesc de percheziționarea textelor, la care îndemnam, prin reclamații nesfârșite, contra mea și a mentalității de oameni liberi, pe care le-o insuflam spectatorilor din stadioanele și sălile de sport, care se rupeau de pasiune și iubire.

Dar epoca noastră e tulbure. **Confuzia valorilor e**, după cum se dovedește, **mai periculoasă chiar decât lupta împotriva valorilor, după exact același principiu, care face ca orice călător de pe șosele, și din aer, și de pe mări să urască suprem ceața.** Trăim în ceață. Lui Cristian Minculescu i se recunoaște, acum, iată, locul de fruntaș inegalabil al rockului autohton. Eu strig asta de aproape două decenii. Și, mai mult decât atât, tot de atâta timp, mă bat pentru cauza acestui om extraordinar, considerând că tot ceea ce fac ține de obligația mea de a promova și provoca performanța în comunitatea românească, îmbolnăvită de contraperformanțe. Și ce contează adevărul meu?

Am atras, acum douăzeci de ani, atenția cât de grav e **pericolul contraselecției**, dar pigmeii revanșarzi duhnesc a otrăvă și a ceață și opun circulației valorilor prisosul lor de ură și răzburare, prin ceață și ordonă amnezie. Orice aș aduce în discuție, ca prioritate a mea, în cărțile mele, la **Revista Flacăra** și în **Cenaclul Flacăra**, mi se răspunde că nu despre asta e vorba și mi se aruncă în obraz niște citate, eventual prea inflamate, dar nu mincinoase, din articolele mele, în genere, incendiare, care foloseau, uneori, respectivele citate, ca pe niște veste antiglonț. Dar, în fine, vorba lui Nicolae Velea, valul duioșiei. Cei care n-au făcut nimic, ori au făcut numai rău, își pot permite să arunce cu noroiul, produs chiar de ei, în cei care, muncind și performând, au făcut, și bine, și rău, dar, cu deosebire, bine.

A fost o Sărbătoare Iris, în această toamnă, la București. Aflat la maturitate, numărul unu al rockului românesc și-a încercat curajos talentul și norocul, cântând lucrările sale de tip urgent, și într-un stil clasic, recondiționat de împrejurări și gusturi îmbogățite, și în sens sublim, și în sens parșiv, cum e omul adevărat, în tot ambitusul lui existențial.

Confirmat, peste timp, de acest artist de sine stătător și care îmi e foarte drag, nu numai pentru vocația, ci și pentru caracterul lui, aș vrea să mai subliniez un singur fapt, ca pe o altă premoniție a mea, în ce-l privește pe Cristian Minculescu: o seară de umor cu acest craiovean negricios și care știe să fie, și frumos, și urât, în caz de nevoie, ar pune în relief pe unul din marii comici ai timpurilor noastre tragice. Și care se întâmplă să fie numărul unu al rockului românesc: domnul Cristian Minculescu.

Te-am botezat **domn**, Cristi, între rock și noroc. Pentru că, brusc, mi-am amintit că, în **Cenaclul Flacăra**, la un moment dat, la două microfoane se aflau: **Nicolae Florei și Cristian Minculescu.** Opera clasică și rockul de ultimă oră! Ca să te aud cântând operă, după aproape două decenii, balaure din sticlele de votcă! Să trăiești, Cristi! Și pune-ți Iris, ca să vezi și să poți cânta ceea ce vezi.

ADRIAN PĂUNESCU

‘NEAȚA, CÂND SĂ-ȚI TREACĂ GREAȚA...

• Oameni buni, ce se întâmplă cu televiziunea națională, TVR 1? Eu una vă mărturisesc faptul că, dacă nu aș fi avut bani să-mi pun cablu, și aș fi fost obligată să urmăresc, de dimineața până seara, emisiunile, îngrozitor de proaste, ale TVR-ului, cred că, în momentul de față, aș fi o fidelă pacientă a spitalului Obregia, din Capitală. Ba mai mult, dacă într-o zi n-o să mai am bani să-mi plătesc abonamentul la cablu, și n-am să mai pot prinde, la televizorul meu, decât emisiunile acestui program, o să mă sinucid, de disperare. Până unde mai poate merge prostia (nu i-aș zice omeanească), pentru că, de fapt, e un mod deștepto-discret de educare și de manipulare, a unei mase largi de români, care nu prind decât TVR 1? „**Trupa de șoc caută o vedetă!**”, iată una dintre emisiunile, mai noi, ce-i drept, ale televiziunii în speță, trecută de pe TVR 2, pe TVR1, sub o altă denumire, prost aleasă, după cum se vede mai sus, (Atenție, Cosmin Ionescu, cred că o să ai de dat trei milioane, foarte curând! **Corect?**) cu intenții bune, probabil, și la o oră de largă audiență, nu este altceva decât o inspirație proastă a capilor (nu întâmplător spus) televiziunii, o **cacofonie națională**, care, parcă și miroase urât pe deasupra, ca, de altfel, aproape toate emisiunile pe care ei le promovează, pe banii noștri.

• Și, ca și cum nu era de ajuns atâta imbecilitate, vine, pe TVR 2 „**Trupa DP2**”, care aduce, în direct, unul din groparii cimitirului Bellu, ca să ne spună că acolo „viața e frumoasă”, chiar interesantă (mai moare un Dem Rădulescu, un Vali Sterian, foarte interesant!), mai ales că, la fiecare înmormântare, se lasă cu o lingură de colivă, motiv pentru care, unul din fiii acestuia, cel mic și, ca de obicei „mic și... gropar”, a decis că vrea să-și urmeze tatăl, în meseria pe care acesta o practică de peste 20 de ani. Nu că aș avea ceva cu groparii, Doamne ferește, dar realizatorii acestei emisiuni nu știu că, tocmai începuse campania electorală? Sau știu... Despre cele două posturi de televiziune, ambele naționale, TVR 1 și TVR 2, n-aș mai putea spune acum decât: „**Iartă-i!**”, Doamne, că nu știu ce fac!, pe TVR 1, luni, la ora 20,45. De, fapt zilnic, la toate orele!

• Ne oprim „**La casa de vis**”, care este emisiunea preferată a spărgătorilor de case, profesioniști sau novice. Ei își pot alege vedeta preferată, în casa căreia să meargă să vadă, când aceasta e plecată în turneul în care spunea că o să fie, în următoarele săptămâni, dacă obiectele acelea aduse de prin Spania, Grecia, America mai sunt la locul lor, sau dacă serviciile din nu știu ce colecție, vasele chinezești, argintăria nu și-au pierdut cumva din valoare, nefiind privite, pipăite, puse ușor în pătura chinezească, din păr de câmilă, de pe patul din dormitor, plimbate prin talciocuri și... vândute, ăăă, voiam să spun păzite. Ei, spărgătorii, fac lucrul acesta doar din admirație profundă față de vedetele care acceptă invitația echipei, condusă de simpatica actriță Cătălina Mustățea. Dar de ce credeți?

• De vorbit de bine este emisiunea „**Doctorul casei**”, prezentată de Irina Reisler, pe „**Acasă**”, care ne dezvăluie destinele unor oameni, în luptă cu moartea, tocmai atunci când ar părea că Dumnezeu și-a întors fața de la ei. În final ei descoperă că nu este așa și, în cele mai multe

cazuri, viața învinge. Emisiune excepțională, care nu mai are nevoie de nici un condiment. Viața și moartea sunt suficiente, atunci când trebuie să alegi cum și cât timp poți să o eviți pe una și să o ai pe cealaltă.

• Nu același lucru pot spune despre fratele mai mare al postului „**Acasă**”, **PRO TV**, al cărui *element* cheie al transmisiunilor în direct, SNG (Satellite News Gathering), unitate mobilă de transmisie a informațiilor audio-video prin satelit, n-ar putea trăi fără Cătălin Radu Tănase. Această „dubă” care îl duce în locurile unde nu există semnal de releu și nici curent, cum ar fi pe Valea Jiului, la Costești, la Stoeni, la Cozia (acolo măcar erau lumânări), în Iugoslavia, la inundații ș.a.m.d.p. pe acest „dubios” reporter de teren, *elementul* (italic) care duce faima **PRO TV**-ului, tocmai până în cătunele aflate în vârful munților Carpați (Occidentali, Republicani, Tărăniști). Ei doi, adică Cătălin Radu Tănase și SNG-ul, n-ar putea pleca la drum, fără vesta cu „pro”-multe buzunare, în care, îmi închipui că trebuie să fie ascunsă realitatea de la fața locului, că doar n-o fi vestă antiglonț.

• Peste toată această televiziaraie de doi bani mai vine și „**Noaptea târziu, cu Mircea Badea**”. De ce noaptea, poate unii știu, pentru că nu se uită nimeni, dar de ce târziu, nimeni nu știe? Important e că îl copiază pe copiatorul Florin Călinescu, el însuși copiator al unor copiatori străini. Ce să mai, un xerox în toată regula, modern, color.

Vin bieții invitați ca să se uite la Mircea Badea cum lovește muște, moarte de răs, în cădere, cu călcăiul, prin studioul, frumos decorat, al Antenei 1. Își aduc și ei instrumentele la care știu să cânte și încearcă să-și arate calitățile de virtuozii, că doar de-aia au venit în emisiune. Dar nu, nu-i lasă Mircea Badea. El trebuie mai întâi să le încerce, personal, pe toate. Nu

contează că e țambal, tobă (nu a porcului, încă!), răzătoare, frunză, lui Mircea Badea *nai* ce-i face. El vrea să încerce toate invitatele frumoase, pardon, toate instrumentele. Toți cei care vin „**Noaptea târziu**” la Antena 1, trebuie să fi jucat fotbal, tenis, chiar să fi alergat cu Mircea Badea, în școala generală, în liceu, în facultate, sau să fi făcut cel puțin karate, altfel, realizatorul emisiunii nu s-ar simți bine. Pe Oreste dă-l naibii. Sinceră să fiu, și eu, de când cu Oreste la „**Meteo**”, nici nu mă mai uit la informațiile despre vreme, la Antena 1. Dacă Oreste ar vorbi la emisiunea „**Noaptea târziu, cu Mircea Badea**”, deci, dacă ar fi lăsat să vorbească și dacă n-ar avea vocea enervant, exasperant de pițigăiată, s-ar vedea că e deștept și aș ști și eu cum ar fi vremea mâine. Pun pariu că, în momentele în care rămâne singur și numai după ce s-a asigurat că ușa dormitorului său e bine încuiată, Mircea Badea se uită pe Cartoon Network, la Johnny Bravo. Prea seamănă cu acest personaj din desene animate.

• Dar „**Neața**”, ce să-i faci, vine pe neașteptate și, dacă n-ai de lucru (în sensul că n-ai serviciu) și nici n-ai de gând să te duci să-ți cauți, te uiți la Horia Brenciu și ți se face părul măciucă, dar nu din cauza constipației, ci din cauza aberațiilor pe care le debitează, suspect de vioi, prezentatorul achiziționat recent, de la TVR 1. Singurul câștig al acestei emisiuni este Ion Cristoiu, care face o revistă a presei de toată lauda. **Restul e Halloween 6** (film horror, 1995, pe H.B.O.)!

ANA IFRIM

OPINIA TV

Ca secretar al Comitetului Central cu probleme internaționale (1972-1978) și ministru de externe (1978-1985), am participat în această perioadă la ședințele Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia și la reuniunile Comitetului miniștrilor de externe din statele Tratatului. Deoarece luările de poziție ale conducătorilor delegațiilor participante nu erau publice, vreau să prezint în volumul meu de amintiri însemnări scrise pe viu, la fața locului, de la asemenea reuniuni, ceea ce va demonstra, încă o dată, convingător, poziția independentă a României, iar opinia publică va putea formula judecăți plecând de la realități.

La reuniunea de la Varșovia, din 14-15 mai 1980. Printre alte evenimente, avea loc după tulburările din viața internațională, provocate de invazia necugetată sovietică în Afganistan, de consecințele amplasării rachetelor nucleare sovietice SS20 și hotărârea statelor NATO de a amplasa rachete nucleare americane cu rază medie de acțiune în Europa.

14 mai 1980. La Varșovia are loc ședința Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia. Participă Brejnev, Husak, Jivkov, Kadar, Ceaușescu, Honeker și bineînțeles, Gyerek. Pe lângă Nicolae Ceaușescu, Ilie Verdet, Virgil Cazacu, Ștefan Andrei, gen. C. Olteanu.

Ca gazdă, Gyerek salută, în bloc, conducătorii celorlalte delegații și „**in mod special pe Leonid Brejnev, combatant neobosit pentru cauza păcii și securității popoarelor**”. Amintește că de 25 de ani Tratatul a acționat în slujba păcii.

Este prima ședință a tratatului după hotărârea Consiliului NATO, de la Bruxelles, de amplasare în Europa a rachetelor nucleare americane (Pershing și Cruise) cu rază medie de acțiune, ca răspuns la instalarea rachetelor nucleare SS20 și după intervenția militară sovietică în Afganistan, urmată de contramăsuri politice și militare luate de SUA și de unele guverne occidentale.

Primul la cuvânt, ca de obicei, Brejnev

Orele 11,15. Ca de obicei, la toate ședințele Tratatului, primul ia cuvântul conducătorul URSS, Leonid Brejnev. El arată că „**alianța noastră nu este îndreptată împotriva nici unui stat sau grupări de state, că este un fel de forțe care a călbit politica externă comună**”. El evidențiază că acum occidentalul este nevoit să fină seama de echilibrul de forțe și că a trecut vremea când Vestul deținea monopolul atomic, superioritatea tehnică militară. Deși alianța noastră este europeană, toți „**suntem solidari**” cu lupta popoarelor din lume pentru libertate, independență și progres social, iar popoarele cunosc bine ajutorul concret pe care îl primesc de la această ședință. Brejnev a constatat că în relațiile est-vest a apărut o răcire bruscă, drept „**o reacție de clasă**” la succesele țărilor socialiste, la valul mișcării lor de eliberare națională, ca o încercare de încetinire a proceselor istorice. Are loc o înarmare febrilă a SUA, a statelor NATO, care totodată adâncesc relațiile politice și militare cu China, pe care o incită la agresiune armată împotriva Vietnamului. SUA încearcă să pătrundă militar tot mai mult în zona Golfului Persic. După ce critică „**politica periculoasă și aventuristă**” a administrației Carter, care „**face zarvă în jurul pericolului sovietic**”, Brejnev arată că înrăutățirea relațiilor est-vest pleacă de pe culoarele Casei Albe și nu din defileurile Afganistanului, ori de pe platourile Iranului.

Lideri români la Varșovia: Șt. Andrei, Ilie Verdet, N. Ceaușescu, Virgil Cazacu

Încercările de a înfometă URSS vor eșua

Rizează că încercările de a înfometă Uniunea Sovietică, stopând exportul de cereale, de a constitui cordoane în jurul URSS vor eșua și subliniază că, în comparație cu situația existentă în cursul crizelor acute (blocada Berlinului occidental, războiul din Coreea ori criza rachetelor din Caraibe), acum „**forța noastră**” a crescut și dispunem de suficiente posibilități pentru a schimba cursul evenimentelor și revenirea la destinderea est-vest, care reprezintă un rezultat legitim al raporturilor actuale de forțe din lume.

Brejnev constată cu satisfacție că, în condițiile destinderii, SUA pot ține tot mai

greu de partea lor occidentali și, exceptând conservatorii britanici, ceilalți aliați nu vor „**să se așeze pe băncile corului**” administrației Carter.

După părerea Uniunii Sovietice, administrația Carter urmărește atățarea încordării în relațiile cu URSS și celelalte țări socialiste, pentru a putea justifica și pentru a dezlanțui o înarmare febrilă, încearcă să bage zăcanie între URSS și aliații săi, ducând o politică diferențiată față de țările Tratatului de la Varșovia (aceasta era o aluzie și la raporturile SUA cu România), urmăresc îndepărtarea de țările socialiste a țărilor recent eliberate de sub colonialism.

Concluzia lui Brejnev: cât este de important să nu se depășească limitele rezonabile în relațiile politice, economice, cu SUA, cu țările imperialiste.

În continuare, Brejnev vorbește despre evoluția din China, menționând renunțarea la unele extremismisme din timpul revoluției culturale, reconsiderarea lui Lin Șao-ți, dar evidențiază că „**linia hegemonistă, agresivă**” a Beijingului este și mai periculoasă prin cele patru modernizări: monopoluri din SUA și Japonia vor să investească miliarde de dolari în China, în special pentru militarizarea țării.

Trecând la Europa, Brejnev susține că RFG face presiuni politice, economice și ideologice asupra RDG pentru a o slăbi, că Schmidt va veni în iunie la Moscova și cu acest prilej i se va arăta îngrijorarea URSS față de unele aspecte ale politicii externe vest-germane, de concesii sale față de SUA și de faptul că acceptă amplasarea rachetelor americane cu rază medie de acțiune pe teritoriul RFG. Ținând seama de interesul RFG, de a avea relații cu țările socialiste, este necesară o linie coordonată a țărilor Tratatului de la Varșovia în raporturile cu RFG, legăturile economice având pentru RFG o importanță politică. La rândul său, Franța are unele poziții pozitive relativ la independență, se teme mai tare de SUA decât alte țări occidentale, dar adoptă și unele atitudini involburate.

Brejnev subliniază că este necesar „**să tăiem nodul gordian**”, creat prin hotărârea Consiliului NATO de amplasare

Memoriile lui Ștefan Andrei (1)

în Europa a rachetelor nucleare americane cu rază medie de acțiune, care, adăugată la ideea primei loviturii nucleare, expune la controlovitură nucleare Europa occidentală. Hotărârea Consiliului NATO „**rupe baza**” oricărui negocieri în această privință și „**nu vom accepta să ni se pună condiții prealabile**”.

Arătând că URSS nu se va eschiva de la negocierile de dezarmare cu SUA, Brejnev arată că SUA trebuie să înțeleagă că SALT III depinde de SALT II. Referindu-se la viitoarea conferință pentru securitate și colaborare de la Madrid, Brejnev a menționat că probabil acolo va fi mai greu decât la conferința precedentă de la Belgrad, deoarece SUA face „**demagogie**” în jurul Afganistanului și drepturilor omului.

Analizând situația din Asia de sud-est, Brejnev arată că aceasta este încordată, că există pericolul unei agresiuni chineze și

mult până la normalizarea completă. El arată că sovieticii vor rămâne, până la normalizarea situației interne, contingentele de militari sovietici având un rol stabilizator. El cere să înceteze agresiunea împotriva Afganistanului,

Așa ceva chiar s-a întâmplat: discutau de pe poziții de egalitate L. Brejnev și Șt. Andrei

să fie date garanții că nu se va repeta amestecul exterior în treburile interne ale Afganistanului și încheie: „**jos mâinile de pe Afganistanul revoluționar!**” În legătură cu aceasta Brejnev spune că factorii politici de decizie de la Washington „**nu-și pot stăpâni nervii**”, așa cum a arătat și eșecul „**raidului american de tristă faimă**”, menit să elibereze diplomații americani impresurați la ambasada SUA din Teheran.

În ceea ce privește Orientul Mijlociu, Brejnev constată că acum țările occidentale recunosc OLP, dar nu critică politica dusă de SUA în regiune și că ar fi binevenită discutarea problemei palestinienilor în Consiliul de Securitate al O.N.U.

În încheiere, Brejnev amintește de lansarea unei inițiative politice și anume organizarea unei întâlniri, la nivel înalt, a conducătorilor statelor mari (Krupnâe ștafi) din diferite regiuni ale lumii, caracterizând această idee drept cea mai elocventă mărturie

arată că armele nucleare ocupă un loc important în planurile SUA, RFG și Marii Britanii și, în programul NATO de înarmare pe termen lung, un loc deosebit este rezervat RFG. Subliniind importanța unui centru de

coordonare a „**politicii noastre externe**”, Honecker vorbește despre pericolul neofascismului și revanșismului, despre planurile dușmănoase împotriva RDG și își exprimă acordul cu inițiativa unei întâlniri la nivel înalt a statelor mari ale lumii.

Corul laudătorilor URSS: Kadar, Honecker, Jivkov, Husak, Gyerek

La 15,35 vine rândul lui Jivkov, care se declară pe „**deplin solidar cu concluziile aprofundate din cuvântarea iubitului nostru tovarăș Brejnev**”, inclusiv cu propunerea privind întâlnirea la nivel înalt a țărilor mari (Jivkov face observația că și-a exprimat de la început sprijinul față de această propunere, ca nu cumva să uite), Jivkov constată că înainte, țările socialiste erau separate, iar acum sunt membre ale Comunității țărilor socialiste, că Tratatul de la Varșovia este menit să asigure acțiunea coordonată a țărilor noastre pe arena internațională. Voind să arunce o săgeată critică și spre România, care se pronunță pentru desființarea simultană a celor două blocuri militare, Jivkov spune că Tratatul de la Varșovia apără viața popoarelor continentului, inclusiv a celor care îl pun pe același plan cu NATO.

După ce critică mitul despre așa-zisul pericol sovietic, Jivkov își face datoria și dă și el o copită R.P. Chineze, spunând că „**urmașii lui Mao Tze Dun sunt fideli ai șovinismului de mare putere**”, „**manifestă tendințe hegemoniste**”, „**se dedau la atacuri banditești împotriva Vietnamului, Laosului și Cambodgiei**”, duc o „**campanie antisovietică, antisocialistă**”, și au găsit prieteni în SUA și alte state imperialiste. Jivkov consideră că SUA vor să ducă un război departe de propriul teritoriu, iar cursul politicii administrației americane împotriva URSS, a comunității țărilor socialiste, urmărește slăbirea politică, ideologică, economică și să ne distrugă militar, dacă ar putea. Jivkov încheie: „**steagul imperialismului agresiv flutură pe acoperișul Casei Albe**”.

La 16,55 ia cuvântul Husak, care arată că Brejnev a subliniat sarcina comună și anume concentrarea forțelor pe direcția principală: lupta contra imperialismului. Și el amintește că SUA, în relațiile cu țările socialiste, duc o politică de diferențiere (aluzie la România) și urmăresc să provoace zăcanie între URSS și țările socialiste, separat, una câte una. El spune că nu pot fi „**neutraliști**” atunci când este vorba de apărarea unității comunității socialiste. El ține să sublinieze „**pozițiile principale internaționaliste ale URSS în toate problemele**”. Imperialismul se pregătește să treacă la atac și de aceea, îndeosebi în problemele complexe, reiese și mai mult necesitatea unei abordări consecvente, de pe poziții de clasă, potrivit tezei leniniste.

Husak ține să sublinieze „**marele aport al lui Brejnev la pace și destindere**”, iar cuvântarea lui Brejnev la actuala ședință „**va da un important impuls luptei noastre comune**”. După părerea sa, forțele iubitoare de pace își pun mari speranțe în comunitatea socialistă.

Husak se declară, la rândul său, de acord cu inițiativa întâlnirii la nivel înalt a țărilor mari. El subliniază că nu trebuie să fie schimbat actualul echilibru militar strategic. Și el se plânge de colaborarea dintre Beijing, Washington și alte state implicate, înfiercează „**acțiunile agresive ale Chinei contra Vietnamului, Laosului și Cambodgiei**”, critică „**sprijinul acordat de chinezi forțelor agresive din Pakistan**” și încheie acest capitol al cuvântării: „**să punem la stălpul infamiei politica Beijingului!**”

Husak exprimă sprijinul pentru abordarea internaționalistă a URSS în Afganistan („**cehoslovacizarea Afganis-**

tanului”), propune măsuri concrete de coordonare a acțiunilor de sprijinire a țărilor în curs de dezvoltare, de orientare, că ajutorul ar fi mai eficient.

15 mai 1980, orele 10,05. Ia cuvântul Gyerek, care subliniază că „**noi, țările socialiste, am asigurat 35 de ani pace pe continent printr-o politică externă coordonată și activă**”. El împărtășește „**analiza realistă și concluziile lui Brejnev**” și susține propunerea privind întâlnirea la nivel înalt a țărilor mari, considerând că ar fi utilă și ar servi destinderii.

Gyerek arată că „**Actul final de la Helsinki constituie codexul contemporan al relațiilor intereuropene între state cu orânduirii sociale diferite**”.

El apreciază azi că forțele imperialismului și hegemonismului se lovesc de forța și unitatea țărilor socialiste frățești, de ideologia socialistă. Principala cauză a actualei încordări: țările imperialiste încearcă să oprească schimbările inevitabile din lume.

În Afganistan trebuie asigurate posibilitățile de dezvoltare economică și socială în condiții de pace și bună vecinătate. Să înceteze acțiunile de agresiune și amestec din afară. Ajutorul multilateral dat de URSS este necesar. Polonia va contribui la soluționarea politică a situației din Afganistan și se va opune folosirii Afganistanului contra păcii și socialismului, a politicii de destindere.

Prin zarva făcută în legătură cu sprijinul dat Afganistanului de URSS, SUA vor să-și camufleze și să ascundă presiunile pe care le fac asupra Iranului și, sub pretextul evenimentelor din Afganistan, vor să-și mărească prezența în zona Golfului Persic.

Făcându-și datoria de serviciu, Gyerek confirmă politica de mare putere hegemonistă a Chinei („**o sursă serioasă de pericol la adresa păcii și securității intercontinentale**”), manifestată și, în relațiile sale cu Vietnamul și, fără a-i cere nimeni, el declară că Polonia se va opune folosirii Chinei de către occident contra URSS și altor țări socialiste.

România, singura țară a Tratatului de la Varșovia care n-a subscris hotărârii de a pune trupele sub comanda lui Brejnev

Raportul mareșalului Viktor Kulikov, comandantul șef al forțelor armate unite ale statelor participante la Tratatul de la Varșovia. Și Kulikov vorbește de importanța Tratatului de la Varșovia, care „**a asigurat în mare măsură victoria**”, caracterizat ca alianța noastră frățescă. Amintește că o caracteristică a Tratatului este căutarea creatoare, neîntreruptă, de perfecționare a capacității de ripostă și exemplifică prin inițiativa lui Brejnev, de creare a unor subunități pe baza celor mai moderne armamente.

Amintește de adoptarea, în decembrie 1978, la ședința Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia a statutului Tratatului în timp de război, inclusiv a hotărârii privind numirea lui Brejnev (în calitate de secretar general al PCUS) în funcția de comandant suprem (România a fost singura țară din tratat care n-a subscris la această hotărâre).

Potrivit lui Kulikov, conducătorii majorității țărilor europene sprijină politica SUA de creștere a puterii de luptă în Europa, inclusiv în Marea Baltică și Marea Mediterană (în cooperare cu Grecia și Franța). Pentru a dobândi superioritatea militară, NATO a decis aducerea în Europa încă 600 de rachete nucleare cu rază medie de acțiune.

Folosindu-se de hărți și cifre, Kulikov încearcă să demonstreze că NATO aplică programul militar de lungă durată și a fost aduse, în plus, în Europa occidentală, tancuri, tunuri, avioane etc, a avut loc un transport de trupe din SUA „Marea Britanie, Canada, au fost mărite efectivele militare americane în RFG, s-au luat măsuri pentru întărirea flancurilor NATO (Norvegia, Danemarca).

Dintre exemplele oferite de Kulikov, pentru a arăta măsurile de înarmare luate de NATO, rețin în special Turcia (el spune că Turcia va crește bugetul militar în 1981 cu 86 % și că primește ajutor anual de la SUA de 800 milioane dolari, mare parte în echipament militar.

Trecând și la politică, Kulikov arată că SUA desfășoară o activitate agresivă și în alte regiuni, manifestând un mare interes în Golful Persic și în raioanele vecine.

Fără a avea vreun rost, Kulikov simte obligația să spună că Beijingul folosește orice mijloc pentru subminarea pozițiilor Uniunii Sovietice, pentru a acționa contra destinderii internaționale.

Voind să-și susțină poziția privind întărirea forței, disciplinei și unității (sub conducerea URSS) Tratatului de la Varșovia, tam-nesam, Kulikov citează ceea a spus Lenin în 1919: „**Popoarele au nevoie de o alianță militară și politică strânsă! Altfel, capitaliștii ne vor distruge unul câte unul**”.

SE APROPIE LICENȚA

Cum este perceput acest moment și, efectiv, pregătit?

Bună pentru unii interlocutori – profesori și studenți, incomodă pentru alții, această tulburătoare întrebare a fost percepută, firește, diferit, dar ca pe o mare provocare. Așteptată cu înfiorare de lumea universitară ca pe un veritabil eveniment care încheie un ciclu – studenția – și deschide un altul – intrarea în viață sau ca pe un tren în care nu te poți urca din mers, licența bate la ușă. Cu aura ei inconfundabilă, cu emoțiile împlinirii unui destin, cu neliniștile și povara unui nou început, dar și cu nostalgia despărțirii de dascăli, de colegi.

Cum este pregătit acest moment, cu ce capital de experiență, ce accente vor fi puse, ce șanse în plus se oferă studenților pentru a intra în această competiție severă fără nici un handicap? La aceste întrebări pe care le-am adresat și la rândul lor și le-au pus profesorii și studenții, s-au conturat următoarele răspunsuri.

O redută pe care înveți s-o cucerești

Conf. univ. dr. Aurelian A. Bondrea, decanul Facultății de Marketing și Comerț Exterior:

Privită ca pe o redută pe care vrei s-o cucerești și nu ca pe un examen oarecare de an, licența trebuie pregătită pas cu pas, în fiecare an. Ce întreprindem pentru ca studenții să dobândească o percepție cât mai exactă asupra acestui examen cu o încărcătură specială și să înțeleagă implicațiile depășirii acestui moment? Am organizat încă de anul trecut un pachet de acțiuni care se pot constitui într-un fel de sesiune deschisă. Atunci a fost momentul decisiv al opțiunii pentru tema lucrării de diplomă, marcând începutul activității de cercetare pentru studiul de caz. Care anume subiect ar putea să te reprezinte mai bine, să te ajute să-ți valorifici mai deplin cunoștințele acumulate de-a lungul anilor petrecuți în facultate? – erau întrebările la care studenții trebuiau să răspundă. Și n-au făcut-o singuri. Față în față cu profesorii, într-o întâlnire anume organizată, fiecare din cei care urmează să-și susțină licența în anul 2001 au primit o mână de ajutor, cum se spune. Altminteri, bombardat fiind de o avalanșă de informații puteau fi derutați.

Fixarea temei de cercetare, alegerea bibliografiei, a modalităților posibile de efectuare a studiului de caz i-au ajutat să facă primul pas într-o mai mare cunoștință de cauză, dispunând de un mic capital de experiență, așa încât am fost în măsură să facem o mică evaluare a fiecărei etape. Au existat disfuncții în pregătirea licenței? Răspunsul cel mai concludent a fost dat nu numai de gradul mare de promovabilitate, ci și de notele mari obținute. Din cei 49 studenți câți s-au prezentat, 47 au luat licența, 25% cu media peste 9, doi cu zece, iar doi dintre ei ne reprezentându-se din motive obiective. O autentică carte de vizită atât pentru profesori, cât și pentru studenți, care au demonstrat că pot intra liniștiți în orice competiție de acest gen, indiferent unde s-au pregătit colegii lor – în facultăți particulare sau de stat. Dar nu ne-am oprit aici. Pentru a nu mai exista nici un fel de sursă de neîncredere, de inhibiție, vreun motiv de complexare, în afară de pregătirea pe care noi am asigurat-o, am invitat profesori din conducerea Facultății de Marketing de la ASE care au acordat consultații studenților noștri. Parcurgând împreună testele grilă, toată lumea, deopotrivă studenții și profesorii lor, a respirat ușurată.

Firește, un demers care le-a sporit încrederea în propriile forțe. În plus, la susținerea licenței se aflau în fața unor profesori cunoscuți, disponibili la dialog.

Pentru ca transferul experienței să circule, să intre patrimoniul nostru didactic, am organizat o întâlnire între licențiați și studenții din anul IV, care se află acum în fața acestui examen, împlinindu-și destinul. Modalități de pregătire, secretul succesului, sfaturi în legătură cu seriozitatea cu care trebuie privit momentul, cu ținuta academică pe care trebuie să o dovedească la susținerea examenului. Dar, la rândul lor, licențiații și-au exprimat dorința de a se întâlni cu toți dascălii pe care i-au avut de-a lungul celor patru ani de studenție. Am încurajat ideea și au onorat invitația aproape toți cei care i-au pregătit, pentru licență și, de ce nu, și pentru viață.

Un plan draconic de... bătaie

Alexandru Costea, student, anul IV, Facultatea de Marketing și Comerț Exterior:

N-o să credeți. Am un plan draconic de bătaie: până la 1 ianuarie 2001 voi preda, jur, lucrarea de diplomă. Pentru aceasta, voi zăbovi mult mai multe ore în bibliotecă, în fața calculatorului, nu pentru a mă deconecta, urmărind amuzantele jocuri, ci pentru a învăța un nou program. Îmi va fi de folos și pentru sesiunea din iarnă. Nu concep să ratez examenul la nici o disciplină. Sunt conștient că ar fi un balast în pregătirea licenței. Cine are nevoie de el? După sesiunea din iarnă, încep maratonul în elaborarea studiului de caz, strângând mai mult legătura cu firmele. Vedeți? Am luat aproape totul în serios, pe cont propriu. Dar, dacă mă voi bloca, nu voi menaja pe nimeni. Voi putea profita și de marea disponibilitate a îndrumătorilor noștri. Deocamdată, îmi respect planul.

Într-o manieră modernă, neșcolărească

Prof. univ. dr. Ion Tudosescu, decanul Facultății de Filosofie și Jurnalistică:

Pregătirile sunt în toi. Este o fază efervescentă. Pur și simplu suntem asaltați de studenți care vor să știe totul despre licență – structuri tematice, bibliografie, recomandări de ultimă oră. Examenul de licență se desfășoară într-o manieră modernă, nu este unul școlăresc, bazat pe memorie. Studenții pot alege un număr de cărți pe care le susțin la examenul de licență. Au la dispoziție o tematică. Este ceea ce se înțelege, în mod curent, prin prelicență. La prima vedere, totul pare simplu. Dar în demersul lor intelectual, în cadrul licenței, studenții sunt chemați să demonstreze vocația lor profesională, capacitatea de sinteză și interpretare, discernământul. Ceea ce nu-i tocmai atât de ușor. Și totuși, au curajul de a alege teme dificile, deși, repet, este riscant, este prima ușă care deschide drumul spre atestarea valorii. Am remarcat interesul lor special către filosofia din perioada interbelică – Blaga, Mircea Eliade, Mircea Florian, Mircea Vulcănescu, T. Vianu. Un semn de maturitate, de discernământ și toți sunt decisi să urmeze exemplul colegilor celor trei serii de absolvenți ai facultății noastre

care au trecut prin „furile caudine” ale licenței, cum spuneau ei, și nu oricum, 58% din cei ce s-au prezentat devenind licențiați. Un argument în plus că eforturile conjugate – profesor-student – au dat roade, că în aceste condiții benefice nimeni și nimic nu poate sta în calea afirmării valorii.

În cazul alternativei, presiunea timpului este și mai mare

Ovidiu Naneș, secretar științific, Facultatea de Management Financiar-Contabil:

Am început cu începutul, ce-i drept, esențial: s-au stabilit coordonatorii de lucrări, lista temelor pentru lucrările de diplomă și, în cadrul unui consiliu pe facultate, am examinat modul în care catedrele sunt pregătite să realizeze o îndrumare cât mai adecvată, la standardele actuale, viitorilor manageri, contabili, finanțieri.

De ce o asemenea exigență? Să mă explic. Întrucât nu știm exact unde anume se va susține licența, la universitatea noastră în condițiile acreditării, sau la ASE, ne-am simțit obligați, profesional și moral, să oferim studenților o alternativă. Din această perspectivă, am convenit să inventariem titluri de carte, să reperăm și să asigurăm culegeri de texte și grile, în ipoteza în care examenul va avea loc la ASE, și să le difuzăm în timp

ANCHETĂ – OPINIA

util. Încercăm astfel să-i ajutăm să cunoască și alte puncte de vedere susținute în aceste cursuri elaborate de profesorii de la ASE, să le confirmem un orizont unitar de abordare a acelorași concepte și fenomene, noi sisteme de referință. Pentru studenții din anul IV ai facultății noastre presiunea timpului va fi și mai mare, întrucât în pregătire se va merge, deocamdată, pe două variante. În beneficiul tuturor.

La licență, cu opinia mea

Ana Raluca Tudorache, studentă, anul V, Facultatea de Filosofie și Jurnalistică:

Mă pregătesc exact așa cum cere evenimentul. Cu grijă și cu multă, multă muncă. Acasă și la Biblioteca Națională, unde... mor de frig. Nu mă las copleșită nici la gândul că va trebui, totuși să iau loc în fața unei comisii. Până atunci, încerc o senzație de necunoscut. Totul este nou. Mi-am ales o temă frumoasă, dar foarte controversată – teoria platoniciană a ideilor. Și, în acest hățiș, va trebui să conturez și părerea mea. Nu-i ușor să nu te lași influențat de atâtea puncte de vedere pertinente. Dar am ambiția să așez, cu modestie, în acest registru, unul personal care să mă reprezinte, să-mi răsplătească eforturile. Altminteri, ce sens ar mai avea licența?

Doresc cu ardoare să devin licențiată

Noemi Zamfirescu, studentă, anul V, Facultatea de Filosofie și Jurnalistică:

Bănuiesc că nu sunt singura. Totuși, ideea mă obsedează și mă înverșunează. Mă aflu acum exact în stadiul de documentare. Încerc să acumulez cât mai multe materiale, să adun cât mai multe informații. Și pentru aceasta am nevoie de multe cărți. Ne jupoaic buchiniștii cu prețurile lor înnebunitoare. A ajuns ca o carte, absolut indispensabilă pentru pregătirea licenței, să coste, ținând-vă bine, 1,5 milioane lei. Cine-și poate permite? Și cum rămâne atunci cu accesul la cultură?

O veritabilă provocare

Lector univ. dr. Luminița Pistol, prodecan, Facultatea de Marketing și Comerț Exterior:

Licența reprezintă o mare provocare nu numai pentru studenți, ci și pentru noi, dascălii lor și încercăm să răspundem, continuând buna tradiție înfripată până acum, consolidând-o. Deja a avut loc un prim dialog cu studenții anului IV pentru a-i ajuta să pătrundă în tainele inițierii acestui proces de pregătire și susținere a lucrării de diplomă, un examen care este, într-adevăr, sever, dar nu trebuie privit ca pe o speriatoare. Am răspuns la toate întrebările lor – cum se va desfășura, în ce constă pregătirea lor în acest an, iar ei au răspuns întrebărilor noastre – vizând eventualele greutăți, în ce direcții sunt mai vulnerabili etc. Deci, un dialog benefic pentru ambele părți. Am înțeles că activitatea de pregătire a licenței trebuie să-i conferim o mai mare nuanțare. Din această nevoie am trecut la organizarea unor lecții profilate exclusiv pe tematica de licență, acest ciclu fiind structurat distinct pe cele două specializări: marketing și relații internaționale. Testele grilă se vor face cu profesorii care pregătesc studenții pentru licență în cadrul cunoscutelor lecții de vară. Pentru ca proba practică să nu ridice nici un fel de probleme, pentru cei ce se vor prezenta anul acesta la licență, practica s-a desfășurat la ROMEXPO. În acest fel, fiecare student a fost pus în situația de a elabora un studiu de marketing. Deci, un plus de experiență.

În acest sens, am mai făcut un pas spre adâncirea specializării. Anume, pentru studenții care se specializează în domeniul relațiilor internaționale am organizat, în cadrul orelor de practică, vizita studenților din anul IV în unele zone libere – Portul Constanța, Giurgiu, precum și la Bursa de mărfuri. Încercăm astfel să-i ajutăm să se prezinte cât mai bine la examenul de licență.

N-am mimat că învățăm

Eugen Cristian Ștefănescu, absolvent, promoția anului 2000, preparator la Facultatea de Marketing și Comerț Exterior:

Am fost nevoit să parcurg un drum ca într-o cursă cu obstacole. Prima dificultate pe care trebuia s-o depășesc a fost lipsa manualului de grile, care a apărut în Editura ASE abia cu o lună înainte de examen. Intrasem în panică. A fost o frustrare de care, în mod sigur, cei care acum se pregătesc să escaladeze Everestul nu vor mai avea... parte. A mai fost ceva. Contam pe faptul că examenul de diplomă va avea loc la cinci zile după proba scrisă. N-a fost să fie așa. Am rămas stupefiază când ni s-a spus că a doua zi va avea loc acest moment. Prezentarea, în sinteză, a studiului despre Imaginea Societății de Asigurări – Reasigurări – ARDAF urma să se consume în câteva minute.

Acel discurs pregătit de pe o zi pe alta a fost, totuși, atât de convingător încât am smuls Comisiei de examinare nota maximă – 10.

Și rețineți. Examenul de diplomă a avut loc concomitent cu cel susținut de colegii noștri de la ASE. Am avut șanse egale să dovedim că suntem egalii lor. Ideea cu discriminarea celor din învățământul

particular s-a dovedit a fi o pură ficțiune, 98% dintre colegii mei care au susținut licența au absolvit-o cu brio, fiind cotați cu note de la 8, 9 și 10. Am făcut carte aici, la facultatea noastră. Nu am mimat că învățăm. De aceea, am și fost reținut la catedra de Marketing pe INTERNET, o premieră națională.

Era momentul să ne exprimăm recunoștința față de dascălii noștri care ne-au pregătit cu atâta responsabilitate, cu dragoste. Zis și făcut. Am organizat o reuniune, invitându-ne toți profesorii din anul I până în anul IV și, într-o ambianță de mare încălzire emoțională, le-am oferit, fiecarei, **Diploma de merit** pentru sprijinul acordat, încrederea investită în noi, însoțită de un trandafir roșu. Un gest superb, pe care sperăm să-l repetăm și următoarele promoții. Merită.

Pornim din start cu un deficit de management

Cristina Ștefan, studentă, anul IV, Facultatea de Management Financiar-Contabil:

Încă din start am pornit cu stângul. Managementul pregătirii licenței nu se prea simte. Ni s-a promis un an mai aerisit, mai puțin încărcat. Dar ne-am trezit cu materii în plus care nu ne ajută niciun din perspectiva licenței. De fapt, această predilecție am simțit-o din anii I-II, când s-au introdus materii care interesează mai puțin pe un viitor manager sau contabil – tehnologia industrială sau, mai ales, tehnologia agrară.

Anul IV seamănă cu toți ceilalți ani, orele de curs încheindu-se în iunie și nu în februarie pentru a ne oferi răgazul atât de necesar pentru a pregăti pe

O aberație: se învață după regulile catehismelor laice și numele examinatorului

Prof. univ. dr. Nicolae Radu, decanul Facultății de Sociologie-Psihologie:

Suntem în fața unui nou examen de licență. Pregătirile au început mai de mult, mai avem trei luni pline până în luna februarie, când se va susține acest examen. Accentul se pune acum pe finisarea lucrărilor și pe pregătirea pentru susținerea lor în fața comisiilor de specialitate. Experiența arată – până acum – că atât elaborarea, cât și susținerea acestor lucrări decurg în condiții bune, marile dificultăți fiind întâmpinate la susținerea examenelor ce preced licența, dar numai la psihologie. Faptul acesta este paradoxal și mereu ocolit în analizele ce se fac. În fond, profesorii care „primesc” aceste examene la stat au aceeași calificare ca și cei de la noi, au fost titularizați de aceeași comisie MEN, altfel spus, profesorii sunt diferiți, dar specialitățile și titularizările comune. Faptul că eșecurile numeroase la examenele ce preced licența se produc numai la psihologie, nu și la sociologie, ne-a dat de gândit. Cauzele sunt subiective, ele trebuie căutate în mentalitățile mai vechi foarte prezente la psihologi. În vreme ce sociologii admit, și au admis și în trecut, că și colegii lor de la alte universități, de stat sau particulare, sunt la fel de competenți ca și ei, chiar dacă văd altfel conținutul unui anumit domeniu, în cazul psihologilor intoleranța este totală. Se cere studenților pe care îi examinează (și cărora nu le-au predat) să cunoască exclusiv cursurile lor și să le reproducă aidoma. Avantajele pentru ei sunt: vinderea manualelor și cărților proprii la universitățile particulare, apariția artificială a nevoii unor ore de pregătire suplimentară, plăteite, ținute tot de ei, satisfacerea unor penibile complexe de inferioritate în raport cu colegii lor etc., pentru a nu intra în amănunte. Unul ar fi că, pe un mare număr de studenți îi obligă la repetarea plăților (taxe foarte mari) către universitățile de stat, ceea ce justifică, în opinia unora, ipoteza că CNEAA și MEN transformă încet și sigur aceste instituții în „căpușe” în sfera intelectuală. Nici MEN și nici CNEAA nu au analizat astfel de probleme, cu efecte psihologice negative și pe termen lung.

În raport cu această situație, nu rămâne absolvenților decât instruirea după **cărțile scrise de cei cu care urmează să susțină examenele ce preced licența**, după regulile penibile ale catehismelor laice. Efortul de memorie trece astfel pe primul plan, spre satisfacția unor personalități mediocre pe care hazardul tranziției postcomuniste le-a ridicat deasupra **valului**, transformându-le în **personalități de carton** ale momentului.

Dar licența a fost învățată în timp și soluția firească, din păcate, s-a impus. Azi, în loc de psihologie pentru prelicență se învață, după numele examinatorului: popescologie, ionescologie etc. Ar fi să dăm dovadă de nerealism dacă am ignora faptul că aceasta este problema esențială a pregătirii pentru licență și ei trebuie să îi facem față și noi, și studenții.

îndelete licența, și nu cu suflul la gură. Mai este ceva. Înțeleg că susținerea licenței presupune și o probă practică. Este adevărat că pe parcursul anilor de studenție suntem puși în situația să elaborăm proiecte, referate, monografii, ceea ce ne ajută să intrăm în vâltoarea competiției cu colegii de la ASE cu un atu. Dar, din punct de vedere practic, suntem încă descoperiți. Prea multe ore de teorie afectate informaticii, de pildă, și puține, extrem de puține, ore de lucru efectiv la calculator.

Ajunși în anul IV, blindați cu cunoștințe teoretice, pentru că vreau să vă spun că avem dascăli foarte buni, de excepție, dar nu știți să îi o contabilitate, un registru de casă. Nu este admisibil, nu?

Cred că mă aflu în impas

Alin Mihai Georgescu, student, anul IV, Facultatea de Marketing și Comerț Exterior:

Chiar dacă-mi stric imaginea, mărturisesc că încă n-am demarat travaliul. Cred că mă aflu în impas. Mi-e greu să aleg din 200 de teme una singură. Nu mă laud, însă fiecare m-ar tenta, chiar dacă nu le-aș putea susține cu aceeași convingere, cu același aplomb. Până la urmă cred că mă voi opri la marea mea pasiune – marketingul în publicitate. Mi-a adus noroc. La sesiunea științifică a studenților din acest an am abordat aspecte inedite ale acestei teme și am obținut, nesperat, locul I. Am un atu față de ceilalți colegi, pentru că am absolvit Liceul turistic din Sinaia. Și mă voi bate pentru a-l menține și consolida și cu prilejul acestui examen de licență. O fi mult, o fi puțin – rămâne de văzut.

Pe când și o prelicență?

Andrei Măcuță, student, anul IV, Facultatea de Sociologie – Psihologie:

O stare de incertitudine; nu știm încotro s-o luăm. Așteptăm de mult ca cineva din decanat să se întâlnească cu studenții din anul IV psihologie și să răspundă zecilor de întrebări care ne bântuie. Circulă tot felul de informații, ca să nu le spun zvonuri. Sursele sunt mai mult sau mai puțin oficiale. Problema comunicării între cadrele didactice și studenți este în mare suferință. Ar trebui să se organizeze un fel de prelicență pentru ca să ne recăpătăm încrederea.

Este dificil să faci singur ceea ce ar trebui să faci împreună cu altcineva

Ștefan Chirișescu, student, anul IV, Facultatea de Sociologie-Psihologie:

Marea problemă este aceasta: nu există coordonatori pentru lucrarea de licență. Este o mare rotație de cadre. Or, recuperarea înseamnă sute de ore de stat în bibliotecă. Pragmatic vorbind, faci singur ceea ce ar trebui să faci împreună cu dascălul tău coordonator. În absența lui, am înregistrat un insucces: primul program a fost respins. Motivul? Tema este prea vastă. Recunosc. Motivul ar putea fi valabil, dar m-am înhamat singur la acest car. Așa că nu văd cum i-ar putea fi mai greu decât mie. Mă rog, o reconsider și pace.

Să luăm în serios licența!

Edward Dumitrescu, student anul IV, șef de promoție, Facultatea de Marketing și Comerț Exterior:

Licența? Este primul pas în viața de adult, în contactul nostru cu o realitate atât de deteriorată, de bulversată. Și pentru ca șocul să nu fie prea dur, ar trebui să luăm în serios acest examen de licență dacă vrem să-l absolvim. Cred că este o premisă esențială, care ține exclusiv de noi. Deci, dacă vrem să avem o asemenea carte de vizită nu trebuie să minimalizăm importanța momentului; nu trebuie să ne legănăm cu gândul că, până la urmă, este tot un examen și deci ne vom descurca. În fond, este vorba despre testarea unei activități care se-ntinde pe cei patru ani de studiu. Fiind finalul acestei activități, care se suprapune într-o oarecare măsură cu activitatea noastră curentă de pregătire, iată încă un argument în plus care ne impune să ne gândim cu seriozitate, cu maximă responsabilitate la licență.

Performanță, contraperformanță

Unul din paradoxurile tranziției, care se insinuează nestingherit constă în faptul că, deși în România există foarte mulți programatori, buni profesioniști, totuși programele elaborate de români pentru români sunt destul de puține. Explicația? Pe cât de simplă, pe atât de dureroasă. În România nu există o piață reală pentru asemenea produse de software (programe pe calculator), datorită situației precare a economiei și, în consecință, și numărul utilizatorilor de programe este insignifiant, cu o putere de cumpărare scăzută.

Într-un asemenea mediu nefast, cei care au nevoie de utilizarea unor programe apelează la ele în mod ilegal, pirateria atingând 86%. Pentru a putea supraviețui, firmele de software recurg la așa-numitele soluții integrate, care constau atât în vânzarea programelor, cât și a echipamentelor necesare, unele oferind nu numai programele de contabilitate, de pildă, ci realizând și implementarea și adaptarea lor pentru a răspunde la necesitățile clienților.

Mai inspirate, alte firme au trecut la realizarea programelor pentru beneficiari externi, băncile și societățile de asigurări fiind, de regulă, cele căror li se adresează oferta de programe informatice.

Dar în ciuda acestor eforturi, uneori disperate, vânzările de programe rămân derizorii. Poate și de aceea în România s-a ajuns la o situație limită, în loc să se vândă produse software, să exporte programatori. O situație tristă care nu face nimic

Un altfel de exod al materiei cenușii

altceva decât să prolifereze practic exodul creierelor, exportul de inteligență vie. Există adevărați mercenari care recrutează programatori, îi investesc cu misiuni tentante, extrem de profitabile, în străinătate, unele dintre firmele străine deschizând chiar birouri în țară. Și așa specialiștii noștri părăsesc țara, frustrată de experiența lor, de posibilitatea de a valorifica investiția făcută în pregătirea acestora. În ultimul timp, în producția de software se încearcă să se ofere o

asemenea „șansă” de a lucra pentru străinătate și studenților din România. Aceștia primesc comanda, execută proiectul și apoi îl transferă prin INTERNET firmei din afara țării, onorariile făcându-se prin bănci. Dar fenomenul nu este foarte pregnant și, ca atare, nici nu pot fi evaluate implicațiile acestui gen de „export de materie cenușie”. Cu atât mai mult se simte nevoia adoptării unor programe guvernamentale de dezvoltare a industriei de software, care să stimuleze creșterea interesului pentru extinderea pieței interne de produse de software, să orienteze eforturile programatorilor către necesitățile firmelor interne, și, totodată, spre o deschidere către piața externă, pe

care să se vândă produse și nu să se exporte programatori. Asociația Română pentru Industria Electronică și Soft estimează că astfel exportul românesc de soft ar putea crește într-un an de la 20-30 milioane de dolari la 200-300 milioane de dolari.

În absența acestor programe însă, inițiativele aparțin doar unor investitori străini – firme multinaționale de soft – și unor campanii de asigurări, care și-au anunțat intenția de a investi în companii românești competitive. Ceea ce poate fi chiar profitabil.

ADELA DEAC

O realitate cutremurătoare

Droguri în școli

În pofida diversității opiniilor pe care le exprimă, analiștii se regăsesc în concluzia că una dintre traumele cele mai grave care afectează viitorul societății românești este creșterea continuă a delincvenței juvenile. Proporțiile acestea sunt atât de mari încât oficialitățile adesea ezită să le precizeze, mulțumindu-se cu utilizarea unor expresii precum: înspăimântător, de necrezut, uluitor ș.a.m.d. Iar cauza principală, dar și sfera de manifestare a delincvenței juvenile sunt drogurile.

Înainte de anul 1989, drogurile nu erau cunoscute în România, drept pentru care părinți din țări precum Germania, Grecia, Israel, țările arabe ș.a. preferau să-și înscrie copiii la studii universitare în România inclusiv pentru faptul că aici nu exista flagelul drogurilor. După anul 1990, situația s-a deteriorat atât de mult încât România figurează astăzi drept o placă turnantă a drogurilor. Venite din orientul apropiat sau mijlociu ori chiar din țări mai îndepărtate, precum America latină și Australia, drogurile tranzitează clandestin România și iau calea Europei occidentale, motiv pentru care acordarea vizelor de liberă circulație europeană pentru cetățenii români este condiționată și de securizarea granițelor contra inclusiv a traficantilor de droguri.

Sesizate de faptul că folosirea drogurilor se extinde inclusiv în școli, printre minorii de cea mai fragedă vârstă, toate structurile vizând ocrotirea copilului au intrat în derută și, caz rar la noi, s-au regăsit cu factorii educaționali, elaborând sub conducerea Ministerului Educației Naționale un Program național de prevenire și combatere a delincvenței juvenile și a consumului de droguri. Pe baza acestui program se prevede ca în anul școlar 2000-2001, la orele de dirigenție, să se abordeze teme privind prevenirea și combaterea consumului de droguri, a delincvenței juvenile se va face și în cadrul orelor de consiliere pe teme cum sunt: educație pentru sănătate, educație pentru valori, educație civică. Inspectorii educativi din țară, directorii unităților școlare, consilierii școlari/psihologii se vor implica în depistarea și cunoașterea potențialilor consumatori de droguri din școală și a elevilor care manifestă devieri comportamentale, în vederea stabilirii de măsuri în cadrul cabinetelor de consiliere din fiecare unitate școlară (acolo unde există). Centrele de asistență psihopedagogică vor prelua cazurile identificate în școală, asigurând consilierea și apoi urmărirea evoluției acestora, pe baza colaborării cu unitățile sanitare, cu centrele de dezintoxicare și cu secțiile de poliție, în vederea reintegrării elevilor în unitățile de învățământ. Se mai prevede, de asemenea, ca profesorii diriginți și consilierii școlari să asigure integrarea în școală a elevilor care au beneficiat de asistență medicală de specialitate în vederea dezintoxicării și a celor care provin din centrele de reeducare a minorilor, prin participarea săptămânală a elevilor la întâlnirile cu psihologul școlii. Inspectorii educativi din țară, directorii unităților școlare vor organiza la nivel județean și în școli, întâlniri, conferințe, mese rotunde, prezentări de casete video, pliante, broșuri etc., cu sprijinul medicilor, psihologilor, reprezentanților poliției locale, ai inspectoratelor județene de promovare a sănătății, ai agențiilor județene de protecție a mediului, ai agențiilor județene a amenajării teritoriale, ai mass-mediei, ai organizațiilor neguvernamentale care promovează educația pentru sănătate, educația pentru valori, educația pentru munca de calitate etc., etc.

Chiar și din aceste simple enumerări ale acțiunilor prevăzute și ale factorilor apelați reiese limpede că amintitul Program național de prevenire și combatere a delincvenței juvenile și a consumului de droguri nu poate fi realizat sub conducerea unui singur ministru. Prin amploarea și gravitatea obiectivelor vizate, prin caracterul complementar al inițiativelor necesare, el angajează, în gradul cel mai înalt, statul român. Și drept urmare, desfășurarea amintitului Program se cere a fi patronat de Guvern, de toate guvernele României, indiferent de orientarea lor politică. Dacă acestea încă n-o fac, pricina este lipsa lor de autoritate, ca să nu vorbim de inconștiența celor ce pot privi nepăsători această realitate cutremurătoare din zilele noastre: școala subminată dinlăuntru de consumul de droguri. Observația ca atare este valabilă și pentru posturile de televiziune, publice sau private, cărora le revine o mare răspundere, știut fiind, dintr-o tristă experiență, că toate normele educaționale triumfă, sucombă sau se transformă nu o dată în contrariul lor sub puterea magică a ecranului, a imaginii foto, a cuvântului rostit sau scris.

MIHAI IORDĂNESCU

Harnici condamnați la lenevie

România are cu 3 milioane de salariați mai puțin decât acum 10 ani

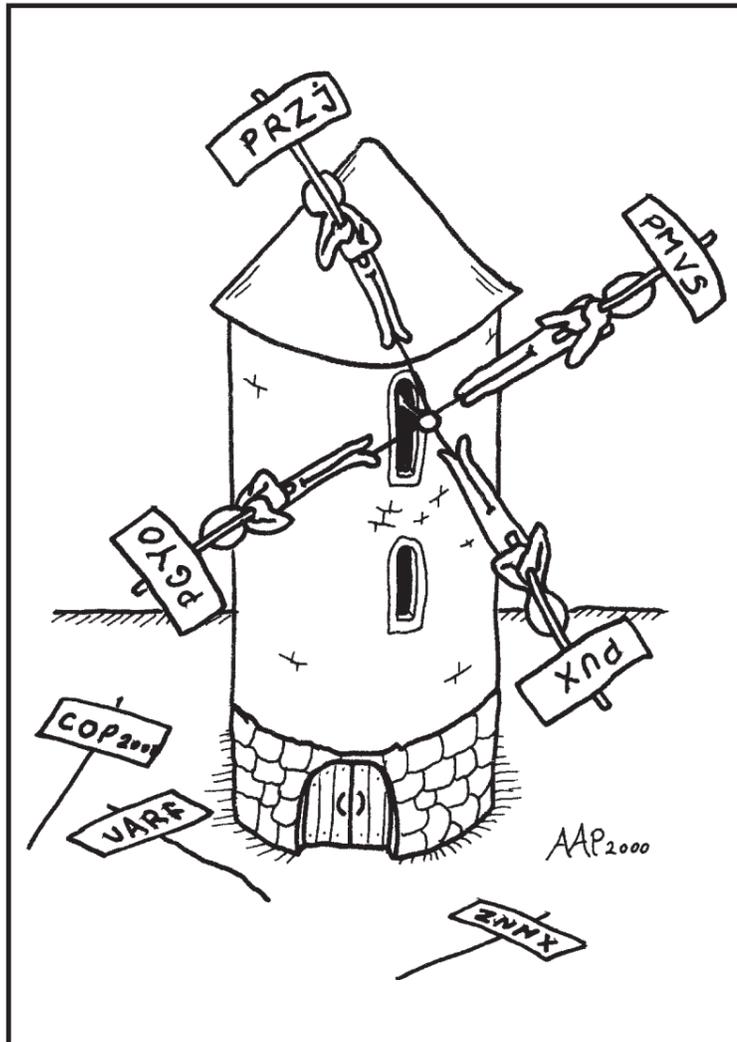
După 11 ani de tranziție, fără sfârșit, de pseudoreformă, România a mai înregistrat o dureroasă contraperformanță, numărul oamenilor care muncesc fiind mai mic decât al celor ce nu muncesc. Adică, așa cum se configurează starea națiunii dintr-un amplu studiu efectuat de Comisia Națională pentru Statistică, aproximativ 10 milioane de români aveau o ocupație, în timp ce, Dumnezeu, 11,3 milioane erau efectiv inactivi. Deci, în România, dramatic restructurată, lucrează acum cu 3 milioane de angajați mai puțin, care sunt plătiți doar la jumătatea salariului real de acum 10 ani, condamnați să poarte în spate povara din ce în ce mai mare a contribuțiilor la fondul de pensie, aflat de mulți ani într-un cumplit deficit, la fondul de șomaj, la fondul de sănătate. Și, paradoxal, la nivel macro rata ocupării este în creștere în România. O simplă confruntare cu realitatea dezvăluie cu totul altă tendință, care nu poate nicicum să fie cosmetizată nici de cele mai subtile statistici.

Lipsa cronică a cererii de locuri de muncă a influențat și numărul populației totale, care an de an a scăzut, în mod sever, prin emigrare – anual 13-14 mii de persoane părăsesc România, care, seduse de ofertele de muncă venite din afară, acceptă și acolo munca la negru –, dar și prin devansarea ratei natalității de cea a mortalității, începând din anul 1992, în România sporul natural a devenit negativ.

În fața unei asemenea crude realități se naște inevitabil întrebarea: cine oare are acest teribil interes de a decima, fără frica lui Dumnezeu, resursele noastre umane, de a îngrași dreptul la muncă unui număr incredibil de oameni – 11,3 milioane?

În nici un caz, o asemenea contraperformanță nu este admisibilă.

ADELA DEAC

(Urmare din pag. 1)

b) Biblioteca este unitate esențială a școlii, alimentată de buget și venituri extrașcolare; reconstituirea statutului celei de-a doua instituții fundamentale a școlii – după cantina școlară – poate fi făcută cvasiinstantaneu, prin amenajarea (sau îmbunătățirea cadrului) unei camere, a unui spațiu din interiorul școlii, unde, alături de rafturile cu reviste și cărți (achiziționate conform unei liste pe care o alcătuiește Consiliul profesoral și Comitetul de părinți) vor sta: PC-ul sau bateria de PC-uri, cu abonament la Internet (plătit de Romtelecom) și colecția de dischete cu programele informatice educaționale, receptorul TV și videocasetofonul, cu colecția de videocasete educaționale, pe care M.E.N. le va achiziționa de la Televiziunea publică prin lege, valorificând uriașul tezaur de imagine și cultură care, „zace” în arhiva SRTV – un singur exemplu: „integrala Caragiale”, circa 5-6 ore pe video, cu opera aproape completă a marelui dramaturg, poate fi achiziționată de orice școală cu echivalentul a 80-100\$; idem, receptorul de radio, cu colecția de casete audio pe care le-ar oferi extraordinara fonotecă a Societății Române de Radiodifuziune; minilibrăria școlii – unitate comercială culturală – va funcționa în cadrul bibliotecii, prin grija bibliotecarului sau a unui profesor care va gestiona mica afacere a vânzării revistelor, cărților, casetelor audio și video, a programelor de computer către elevi ca și, eventual, kiturile de electronică și modelism și a jocurilor logice (pe care le pot oferi Federația Română de Modelism, Federația de Automobilism și Karting, Federațiile de Șah, Bridge etc.) sau a echipamentului sportiv simplu; tot în bibliotecă se va desfășura activitatea nucleului

societății civile a școlii, acel Club 2020, înființat pe vremea când eu lucram la Ministerul Tineretului și Sportului, pentru a le re-crea asociativitatea, spiritul de echipă, care atât de mult îi lipsește societății noastre; și vă rog să luați în considerare că această aparent insignifiantă acțiune de reabilitare a bibliotecii școlii înseamnă, în fapt, o uriașă afacere de dotare a celor 29.400 instituții școlare (nu iau în calcul universitățile, autonome prin lege) cu tot atâtea receptoare de televiziune, radio, peste 100.000 de PC-uri, reviste și cărți în tiraj mare – ceea ce poate trezi interesul celor mai importanți furnizori de echipamente și

cealaltă măsură: obligarea Societății Române de Televiziune și Societății Române de Radiodifuziune să se mențină 100% în sfera – și obligațiile – Radio-ului și Televiziunii Publice; programele lor trebuie construite numai printr-o largă consultare a corpului de pedagogi și educatori ai țării (Institutul de Științe ale Educației, de pildă, trebuie să învețe colaborarea cu SRTV și SRR – ca și Ministerul Educației Naționale, în general), cu Ministerul Culturii, Agenția Națională pentru Știință, Tehnologie și Inovare și cu Academia României; trecerea unei părți a audiovizualului pe educațional înseamnă practic dublarea eficienței

100 de idei pentru România Școala complementară

serviciu din orice țară a lumii! – plus imaginea bună pe care și-o câștigă țara, anunțând modernizarea educației la scară mare; o ultimă observație la această propunere: susținerea părinților (de elevi) va fi totală!

c) Audiovizualul românesc devine parte complementară a educației naționale: impunând, prin amendarea Legii Audiovizualului, un minimum de 20 % din grila de programe a celor 212 posturi de radio, a celor 156 de posturi TV cu antenă și a celor peste 1500 de TV-cabliști, veți fi surprins să constatați că reprezentanții audiovizualului vor accepta amendamentul – dar vor cere să li se ofere, gratuit, radio-lecțiile și telelecțiile (emisiunile educaționale) gata fabricate;

procesului de învățare, educare, formare, punând în lege, de fapt, școala vieții – gândiți-vă, practic dublarea eficienței procesului de învățare, educare, formare, punând în lege, de fapt, școala vieții – gândiți-vă că în orele de școală nu încap nici învățarea economiei de piață și a mecanismelor ei, nici fenomenul de globalizare și, prin contrapunct, de apărare a limbii române, folclorului și tradițiilor, nici dobândirea deprinderilor de poliție obligatorie, nici studiul artelor (vorbesc de gimnaziile și liceele generaliste), sau de deprinderea folosirii mijloacelor și obiectelor electronice care ne înconjoară; lărgind școala prin înglobarea, alături de elementul clasă de școală, a elementului emisiune radio și emisiune TV câștigăm enorm, stârnind și concurență benefică pentru sistemul școlar clasic.

ALEXANDRU MIRONOV

(Va urma)

GOGA

ÎN ACTUALITATE

După un efort continuu de trei decenii, prof. Ion Dodu Bălan izbuteste să ne ofere cea mai bună monografie despre Octavian Goga și totodată pe cea mai profundă dintre cărțile sale de critică și istorie literară: Octavian Goga. *Viața și opera*, București, 1999. Am zis după trei decenii de străduințe, întrucât nu e prima dată când Ion Dodu Bălan se apleacă asupra operei și personalității marelui poet. În 1971 publică prima carte Octavian Goga, primită bine de critica literară: (Nichifor Crainic, Constantin Ciopraga, Ov. S. Crohmălniceanu, Nicolae Manolescu, Edgar Papu etc.)

Ediția a II-a, amplificată, apare în 1975. Lucrarea de azi este o reluare în condiții noi, lipsite de cenzură, a celor anterioare; diferențele sunt însă mari: s-au înlăturat considerațiile de conjunctură, care fuseseră obligatorii în condițiile unei ideologii prezente cu numeroase fobii față de personalitatea, mai ales cea politică, a lui O. Goga; s-au amplificat datele bio-bibliografice; s-a adoptat un stil mai strâns, fără efuziuni simpatetice, un discurs critic obiectiv, precis, concis, totodată penetrant și elocvent. Lectura este coplesitoare: încet, încet, opera și marea personalitate culturală, artistică, socială, a lui Octavian Goga se impune cu pregnanță cititorului. Lumea azi îl cunoaște pe Goga-poetul, adânc înrădăcinat în conștiința poporului; mai puțin își amintește de marele luptător, cu acțiunea și cuvântul pentru eliberarea Transilvaniei și a țării, înainte și în timpul războiului prim mondial; dar mai este oratorul, unui dintre cei mai importanți în epocă; mai e publicistul, mai e dramaturgul, mai e traducătorul din poezia germană, italiană, japoneză și indeosebi maghiară, pe care o cunoștea atât de bine și o prețuia atât de mult: Petofi, Madach, Ady, Endre. Toate cercetate și relevate cu sobrietate, completă informație, fine observații critice și inspirate dezvoltări comparatiste.

Remarcabil în totul este capitolul *Funcția estetică a elementului religios în lirica lui Goga*: după ce întreprinde un excurs în istoria poeziei religioase românești și europene, autorul ajunge la concluzia, bine întemeiată, că Octavian Goga nu este un poet mistic în sensul propriu al cuvântului: „Crezul, Tatăl nostru ... nu reprezentau acte de protecție în transcendent, ci mijloace de proiecție a transcendentului în realitățile imediate, luminate însă de conștiința datinei. La el, elementele religioase nu sunt cele cu caracter idealist, ci cele luate din datină. Fumul de tămâie, cădelnița, smirna etc. sunt mai solicitate decât noțiunile teologice sau abstracțiunile dogmatice în poezia lui Goga, care manifestă în acest sens o atitudine folcloric-rurală”. Dar, dacă nu este un mistic, trebuie adăugat, totuși, că alte elemente creștine au influențat destul de mult concepția și personalitatea lui Goga. Să luăm de pildă cele trei virtuți creștine: poetul a fost capabil de o puternică credință, chiar dacă orientată spre idealul social și național. Cu excepția unor momente scurte de dezamăgire, el a fost susținut de o mare speranță în realizarea visului de veacuri al poporului român, de „nădejdea noastră de mai bine” ... Apoi, dacă citim strofa următoare:

Alungă patimile mele,
Pe veci strigarea lor o frângere
Și de durerea altor inimi
Învață-mă pe mine-a plânge.

Observăm o atitudine fundamental religioasă, în care individul se dezgolește pe sine, se purifică de egoism, de egocentrism ca să-și reverse dragostea asupra altora. Iar dragostea este cea mai înaltă dintre virtuțile creștine; nu o iubire abstractă, ci una orientată spre omul concret din apropiere: țărani, clăcașii, poporul său înrobii și asuprit. Așadar, nu misticism, dar, moral vorbind, un creștinism viu, autentic, întâlnim în poezia și în structura etică a personalității sale.

Deosebit de instructiv este și capitolul intitulat *Coordonate universale*, în care prof. Ion Dodu Bălan ne relevă, cu date și documente numeroase, vasta și variată cultură a bardului de la Râșinari, bun cunosător al literelor clasice, dar și al celor moderne, îndeosebi al celor simboliste. De altfel, așa se și explică marea audiență a poeziei sale în toate zonele românești, dar și în afară. În fine, prof. Ion Dodu Bălan ne-a dat o carte admirabilă, care incită și predispozează la noi și noi comentarii: la sfârșitul lecturii se desprinde în toată complexitatea și adâncimea ei, pregnant conturată, figura incomparabilă în epocă a celui care a fost Octavian Goga.

MARIAN VASILE

Ponciful

drepte naționaliste: nașterea unei erori

Am urmărit performanța d-lui Adrian Păunescu din primul număr al noii serii a «Opinie»: aceea de a transforma un titlu într-o realitate vie, redând prin vers și proză vorbe «opinie» tâlcul său inițial, din aceeași sămânță cu divergență, contradicție ori răzvrătire. Excitat de această subtilă scamatorie cu noimele, îmi propun în cele ce urmează să iau de bună propunerea de deschidere spre opinie a d-lui Păunescu și să opiniez în răspăr cu nimeni altul decât cu directorul «Opinie naționale».

Mi-a fost dat să aud nu o dată, din partea unor persoane publice sau private, dar având în comun o anumită soliditate intelectuală și de caracter, exprimarea în varii forme a următorului declarat paradox: «eu sunt de felul meu un om de stânga, dar în problema națională sunt de dreapta». Printre persoanele publice autodeclarat răstignite spiritual între stânga insului de rând și «dreapta» românismului se numără și oameni de cultură ori talent incontestabile, precum și dnii Adrian Păunescu ori C.V.Tudor.

Ei bine, în ciuda calităților, meritelor și staturii lor, acești oameni greșesc și se lasă absorbiți de o prejudecată! Îmi propun să argumentez în cele ce urmează că naționalismul NU este o atitudine de dreapta, el este o atitudine organică a Stângii, dar care a fost apropiată de Dreapta într-un moment precis determinat al istoriei, în conjunctură cu un eveniment istoric precis determinat, și a rămas atașat opțiunii prin mecanismul uzual de formare a ideilor preconceptuate: abandonarea principiilor și lenea de gândire. Aceasta în ciuda unor evenimente și evoluții istorice ulterioare care tipau în gura mare afinitatea naționalismului cu Stânga.

Să pomim deci de la principii. Stânga este atitudinea care acordă preponderență comunității față de individualitate, interesului comunității față de interesul individual, valorii colective față de valoarea individuală (care este văzută ca o

sublimare a celei dintâi și subordonată interesului colectiv); de aici tema specifică ei, a protecției sociale. Dreapta preamărește individul în raport cu comunitatea; de aici tema specifică ei, a competiției necruțătoare care să scoată la suprafață indivizii cei mai bine dotați, și în subsidiar tema proprietății individuale ca premiu al competiției. În formele lor benigne, Stânga și Dreapta văd, cel puțin declarativ, prioritatea colectivă, respectiv individualistă, drept *căi* privilegiate pentru atingerea unui obiectiv comun: bunăstarea atât a individului cât și a comunității.

Bineînțeles că atât Stânga cât și Dreapta au cunoscut și forme aberante, în care mijloacele se substituie scopurilor și în care se propagă iluzia că binele comunității ar putea funcționa ca substitut pentru binele individual, ori că bunăstarea câtorva indivizi ar echivala cu bunăstarea comunității.

Aceasta este matricea în care s-au forjat cele două noțiuni la începutul lor **priceps** o dată cu Revoluția franceză care opunea Națiunea (comunitatea) Regelui (individului) în competiția lor pentru suveranitate, care opunea poporul (masa colectivă) aristocrației (indivizilor aleși) în competiția lor pentru putere. Aceasta este matricea în care ele au evoluat, printre restaurații și revoluții, timp de un secol. Secol în care lucrurile au fost limpezite ca lumina zilei: a fi naționalist înseamnă a fi cu națiunea, cu poporul, cu comunitatea, adică a fi de stânga, și a nu fi de dreapta, adică cu regele, cu aristocrația (deci cu internaționalismul aristocrat de la Koblenz), cu episcopii și cu Roma, simbol al internaționalismului catolic. Această stare de lucruri naturală, primordială, principială, a dăinuit până la evenimentul istoric cunoscut sub numele de Afacerea Dreyfuss. Să amintim faptele: un cetățean francez alogen – căpitanul evreu Dreyfuss – este un condamnat în baza unor probe îndoielnice pentru lezarea interesului național al Franței, recte pentru spionaj.

BA NU, domnule Adrian Păunescu!

Societatea se polarizează în jurul unei probleme, în fapt, *strict juridice* – sunt probele împotriva lui Dreyfuss convingătoare, sau nu – și partida de stânga a vremii se plează de partea acuzatului, iar partida de dreapta, împotriva lui. Mai precis, Stânga opinează că infracțiunea de spionaj este absolut condamnată, că apărarea interesului național prin condamnarea spionilor, fie ei francezi sau alogeni, trebuie să se facă cu toată severitatea, dar că interesul național nu e mai bine apărat prin condamnarea unui fals vinovat, ci dimpotrivă, *această* atitudine e antinațională. Dreapta însă hipersimplifică lucrurile: Dreyfuss-evreu; noi-francezi; prin urmare Dreyfuss dușman, spion, vinovat, bun de pus la zdup; noi, partida de dreapta – apărători ai interesului național, ai Franței, prin urmare naționaliști.

Acesta este momentul istoric în care, în chip contra naturii, Drepte i s-a asociat atributul naționalismului, în legătură cu un caz punctual! Nimic din ceea ce a urmat nu a contat: nici faptul că s-a dovedit fără tăgadă inocența lui Dreyfuss, nici descoperirea adevăratului vinovat, a cărui activitate partida de dreapta o acoperise în mod implicit, și nici măcar faptul că acesta era, întâmplător, un alt alogen: contele maghiar Esterhazy. Eticheta de **naționalist** s-a lipit atât de bine pe borcanul Drepte încât «amănuntul» că partida de dreapta susținuse o eroare juridică, fapt ce a lezat interesul național permițând continuarea activității de spionaj a unui inamic al Franței – contele Esterhazy – nu a mai putut să o înlăture. De la acea eroare juridică, dublată de o enormă eroare de percepție, ni se trage ponciful că dreapta ar fi echivalentă cu naționalismul, căruia i se adaugă și o «sănătoasă» tușă antisemită.

VICTOR NIȚELEA

Ortodoxia noastră zâmbitoare

Recenta vizită în România a Patriarhului ecumenic al Constantinopolului, Bartolomeu I, efectuată la invitația Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, a readus în actualitate un adevăr fundamental al spiritualității noastre. Ca de atâtea ori în istorie, și de astă dată, în manifestările prilejuite de amintita vizită, a fost evidențiat faptul că fără pavăza creștinismului ortodox, care a constituit un puternic liant spiritual, poporul român ar fi fost de multă vreme deznaționalizat, în veșnică luptă regională, așa cum se înfășează astăzi Peninsula Balcanică. Presiunea anexionistă a celor trei imperii vecine românilor a rupt vremelnice părți din trupul țării noastre, dar n-a reușit să ne sfășie sufletul în care am păstrat nestins sentimentul unității de credință, de limbă, de neam și de teritoriu.

Iar această rezistență românească se datorește tocmai fuziunii organice dintre Stat și Biserică, fuziune mereu întărită până la stadiul în care, chiar și în cuprinsul capitulațiilor celor mai grele pentru voievozii români, atotputernicia otomană n-a putut obține niciodată dreptul mult râvnit de a se amesteca în rânduiala religioasă a Țărilor Române. Și tot astfel panslavismul țarist, cu biserica lui nutrinde ambiții imperiale, ca pretinsă singură moștenitoare a strălucirii Bizanțului, nu putea să-și exercite influența lui deznaționalizatoare, de vreme ce vocația larg socială a creștinismului românesc repudia orice emfază și orgoliu stăpânitor, iar esența lui naturală îi conferea aderență și caracter exponențial față de aspirațiile tuturor celor păstoriți. „Nici ortodoxie grecească, nici ortodoxie rusească! Ortodoxia noastră este zâmbitoare, amabilă, populară, strâns legată cu viața cea mai adâncă a poporului nostru – preciza Nicolae Iorga. Eu am enunțat cândva o formulă pe care o mențin: noi ținem la ortodoxie nu pentru ce ne-a dat ortodoxia nouă, ci pentru ce am dat noi ortodoxiei. Ortodoxia noastră este o creațiune a maselor populare ale acestui neam și de aceea catolicismul este foarte greu de implântat la noi. Din cauza aceasta, și când a pătruns el, i-am spus: bine, dar oprește-te întâi în prag și îmbracă-te ca noi, cântă ca noi și atunci te primim. Dar din

catolicismul dezbrăcat de formele sale și îmbrăcat în formele românești, ce mai rămâne?”

Pe bună dreptate scria Eminescu, cu admirație și recunoștință despre „biserica lui Matei Basarab și a lui Varlaam, maica spirituală a neamului românesc, care a născut unitatea limbii și unitatea etnică a poporului, ea care domnește puternică dincolo de granițele noastre și este azilul de mântuire națională a țării unde Românul nu are stat”. Și tot el se întreba: „ce va deveni ea în mâna tagmei patriotice? Un instrument politic”. Intuiția lui genială avea să se adevărească în zilele noastre, când asupra Bisericii Ortodoxe Române se abat atacurile a tot felul de grupuri și grupuscule cu adânc substrat politic, aliați ai ocultismului ori ai trufiei pretins elitiste, dar păcătoase până în măduva oaselor și de agresivă esență antinațională, antiromânească. Acuzele îndreptate asupra „maicii spirituale a neamului românesc” privesc nu eventuale scăderi, erori sau anacronisme, ci virtutea ei fundamentală, aceea de a fi astăzi principala, dacă nu chiar singura instituție care solidarizează națiunea și-i întreține duhul rezistenței față de agresiunile prezentului. Tocmai această virtute unionistă, de esență divină prin vocația ei de comuniune spirituală, de regăsire în duhul creștinismului a tuturor amăgiților și rătăciților sub imboldul mercantilismului cotidian, globalist, tocmai această lumină călăuzitoare și catalizatoare a ortodoxismului românesc îi supără pe adepții regionalizării forțate, pe cultivatorii sectelor confuze și pulverizante, pe propovăduitorii individualismului anarhic și pe dușmanii structurilor în dimensiuni naționale.

Din această perspectivă sunt foarte grăitoare, pe de o parte, recentele atacuri asupra Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, numai pentru că el, „și-a permis” să atenționeze opinia publică românească asupra pericolului rezultat din scoaterea articolului 200 din Codul Penal, iar, pe de altă parte, retragerea din Parlament a proiectului Legii Cultelor numai pentru faptul că, în acest text, Biserica Ortodoxă Română era recunoscută, după îndelungi obstrucționări și amânări, drept **biserică națională**. Deși prevederea ca atare nu implică nici un fel de avantaj material din partea statului, comparativ cu celelalte 15 culte recunoscute oficial și dintre care nu puține sunt masiv finanțate din afara

granițelor. Iar această retragere a proiectului de lege este cu atât mai respingătoare cu cât reprezintă nu doar o abjectă lepădare de sine, dar și o rușinoasă capitulare în fața unor presiuni din afara României și străine chiar esenței creștinismului. O știrbire a suveranității naționale, o dezerțune care vor da apă la moara prozelitismului agresiv, adânc înfipt în sufletul românesc pe calea condiționărilor de tot soiul impuse României și acceptate în disprețul demnității.

Și în disprețul oricărui înțelepciuni, pentru că, dacă toți guvernămii noștri ar fi cât de cât cunoscători ai istoriei și psihologiei poporului român, și-ar da seama că tocmai asemenea gesturi de abjurare, de lepădare de sine creează o stare de spirit potrivnică tuturor trădătorilor, abjurațiilor, călcătorilor de legi și datini, și favorabilă tocmai aceluia ideal național ce le stă în ochi ca un spin, inclusiv pentru faptul că Biserica Ortodoxă Română, „maica spirituală a neamului românesc”, întreține o nobilă stare de veghe în rândurile românilor.

MIHAI IORDĂNESCU

Din limbajul epocii defuncte ne-a rămas o expresie „oameni de cultură” extrem de aproximativă, pe care intelectualii români o îngăduie. În realitate, când ne gândim la omul de carte, avem în vedere pe omul care gândește, adică omul capabil să aibă autonomie de gândire și de atitudine. După o apreciere sociologică, statistic vorbind,

Frontal

România are vreun milion și jumătate de intelectuali. Este un mod cuprinzător de a evalua și desigur generos. Dar și această clasă intelectuală are piramida ei, adică vârful ei. Orice elită își are elita ei. Fenomenul cel mai izbitor petrecut din decembrie 1989 încoace este felul în care un mic grup de intelectuali s-a detașat programatic de ceilalți, autodesemnându-se singura conștiință lucidă și de viitor a societății românești. Gesturile acestei grupări au fost rapide și convergente, iar urmarea este că ei au ocupat locuri importante la suprafața vieții sociale, jucând roluri vizibile, menite să producă influență, polarizare. Fără un acord secret, de culise, cu alte forțe sociale, lucrul n-ar fi fost posibil. Autoselecția și-a avut rolul ei, dar ea a avut un sprijin. Proclamându-se drept singurii oameni care gândesc, singurii care gândesc bine,

singurii care pot oferi o orientare justă celor din jur, acești intelectuali au rostit implicit o judecată de valoare asupra celorlalte categorii intelectuale, asupra altor cercuri intelectuale. După zece ani este evident pentru toată lumea că această operație elitistă nu s-a întemeiat pe substanță și pe calitate, oamenii ei fiind purtătorii unor lozinci care s-au tocit în fața realităților, cu atât mai mult cu cât purtătorii lor le-au contrazis prin conduita lor. Acești oameni de cultură sau oameni de carte știutori ca ghicitoarea Omida de leacurile privind societatea românească s-au dovedit a fi gânditori slabi.

Omul care gândește cu adevărat e greu de găsit printre ei. Poza a pălit și pâlște. De cele mai multe ori s-au dovedit mimetici, purtători de sloganuri agresive fără viabilitate. Tot ceea ce au susținut s-a dat peste cap și nu mai prezintă interes. Soldați ai unei cauze frumoase: modernizarea României în stil occidental, acești „oameni de carte” au uitat că nu doar atracția Vestului contează, contează teribil și realitățile românești. Confruntarea de idei de acest tip e mai veche, traversează istoria culturii moderne și și-a oferit de mult roadele și concluziile. Ele sunt străine acestei categorii la care ne referim. Știința de carte a acestor oameni este discutabilă, pentru că ține de ultima carte citită sau auzită. E o știință care rezistă o vreme, dar niciodată prea multă vreme. Aceste persoane nu sunt interesate de adevăr, ci de stil. Colegul mai preocupat, de adevăr, mai lucid, mai pragmatic, mai

implicat, se poate trezi miruit cu vorbe scârțâite, privind maniera, privind stilul. Societatea are nevoie de oameni ai adevărului și nu de „stilisti”, care dincolo de piruete verbale, de gesticulație snoabă, nu pot produce nimic durabil. Lipsa științei de carte a acestor personaje s-a dovedit prin reaua interpretare a situațiilor prin care trece România. Experiența trecutului ne-a arătat că există o dialectică a mersului înainte a lucrurilor. Suntem siguri că unii dintre ei strâmbă din nas la auzul cuvântului dialectică numai pentru că au vânturat prea des un profesor de socialism științific. Dar dialectica a existat și în lumea românească au funcționat întotdeauna doi factori complementari, din care s-au ivit apoi viitorul. Acești domni, uneori și domnișoare, nu admit această posibilitate fiind marcați de chemarea unei singure opinii, a unui singur discurs, eventual divers stilizat, un fel de monolog fără sfârșit. Ei lipsesc România de alternativele naturale.

În România a existat pe vremuri, și uneori chiar în regimul comunist, un spirit critic dezvoltat, o critică a inițiativei politice și economice celei mai energice. Liberalii s-au plâns că n-au fost susținuți în demersul lor de cea mai inteligentă ca clasei culturale. Acest punct de vedere critic, exprimat uneori strălucit, a fost conservator. Tradiția lui rămâne impunătoare.

După 1990, prin împrumut de idei, prin mimetism, clasa culturală care s-a crezut și s-a proclamat singura valabilă, a declarat război puterii politice. Ideea era că orice putere politică trebuie criticată. În plus, funcționa și amintirea unei tradiții românești a spiritului critic față de clasa politică. Aici începe însă comedia, o comedie cu dublu aspect. Această tradiție critică românească a fost întotdeauna a spiritelor conservatoare și nu a imitatorilor înnoirii.

A doua situație provine din renunțarea la orice critică și la orice opoziție, când cercurile politice simpatizante au ajuns la putere. Falimentul acestei elite de pospai s-a putut vedea mai ales din 1996 încoace. O dată cu largile cercuri de politicieni compromise, sunt compromiși și acești reprezentanți ai intelectualității, care și-au jucat cartea mimetic și mîluit. Este o categorie care ține mai puțin de omul care gândește, fiind caracterizată mai ales de lipsa autonomiei de gândire și de jocul intereselor. Nu numai politicienii s-au dovedit imorali, verosi, acest lucru se poate spune și despre o falsă categorie de lideri intelectuali, care și-au cântat cântecul, dar vor să rămână în scenă. Sunt de fapt cei care au făcut întotdeauna politică ascunși după perdelele lumii literare și artistice.

Între infra și ultra

Expresia provine dintr-o poveste a lui Hans Christian Andersen. Pentru cei ce nu o știu, acest împărat din povestea lui

Andersen era foarte preocupat de toaleta sa, dorindu-și mereu cele mai noi și mai frumoase haine. În cetatea sa au sosit într-o bună zi doi străini ce spuneau că sunt țesători și pot să țesă o stofă care era nu doar mult mai frumoasă decât oricare alta, dar avea și proprietatea miraculoasă de a fi invizibilă pentru cei proști și pentru cei nedemni de poziția pe care o ocupă sau statutul pe care îl au. Împăratul, doritor a avea și acele nemaipomenite de frumoase haine, dar și de a afla care din demnitarii lui nu își merită rangul, i-a angajat.

Șarlatanii au cerut cantități mari de mătase și fir de aur, și-au instalat două războaie de țesut la care au început să lucreze – nimic – de dimineața până seara. Împăratul și-a trimis cel mai credincios ministru să vadă cum avansează lucrul. Acesta, nevăzând țesătura, a înghețat de spaimă, dar neîndrăznind să recunoască. A declarat că admira frumusețea țesăturii ale cărei calități cei doi i le lăudaseră. Al doilea emisar a făcut același lucru și împăratului însăși, de asemenea. Când hainele au fost gata, împăratul le-a îmbrăcat, iar curtenii s-au întrecut în lingușeli admirând hainele cele noi ale împăratului. Dar așa cum cei doi au tăiat aer și l-au împuns cu acul fără ață, tot așa se vedea și împăratul, gol, în oglindă.

”Dar ce frumoase sunt! Ce bine îi stă majestății sale cu ele!” și procesiunea imperială a pornit prin cetate cu împăratul în frunte, urmat de șambelanii cu mâinile ridicate pentru a-i ține „trena”. Nimeni nu vrea să se creadă despre el că e prost, așa că nici poporul n-a făcut excepție, cu zel emițând „judecăți estetice”, deși nu vedea decât lenjeria împăratului. Când un copil a strigat că împăratul n-are haine pe el, toți s-au gândit că acestea s-ar putea, într-adevăr, să nu existe, dar reputația trebuia păstrată și procesiunea și-a continuat drumul.

Pentru a nu fi considerați înapoiți, prăfuiți, obtuși, mulți se grăbesc să cadă în extaz în fața a ceea ce este declarat mo-

Debut studentesc

Hainele cele noi ale împăratului

dem. Pentru a fi „chic” ei trebuie să fie printre primii care să recunoască o operă cu mari promisiuni. Însă, de când forma în artă s-a perimat, creația artistică nu mai reprezintă, ci impune, este foarte dificil să faci distincția între valoare și non-valoare. Așa se face că interpretul – critic beneficiază de un credit imens. În povestea lui Andersen, primii doi din cei trei actori ce joacă pe această scenă (creatorul, criticul și publicul), se confundă, forța lor de persuasiune, altoită pe dorințele și așteptările consumatorului, fiind extraordinar de puternică. Să fie oare adevărat că avem arta pe care o merităm?

Opera de artă modernă folosește tentația spiritului uman de a conferi unitate, de a întregi ceea ce nu este decât prefigurată, disimulată, neterminată sau chiar inexistent. Nu mai există un mesaj unic pe care receptorul îl înțelege sau nu, conform pregătirii sale, ci acesta se construiește pe măsură ce comunicarea are loc. Aceasta presupune participarea și recreare din partea consumatorului de artă, generând o mulțime eterogenă de interpretări și o alta de opțiuni. Fiecare ajunge să urmărească un anumit stil ce răspunde personalității sale, însă dictonul „de gustibus non disputandum” nu se referă la toată lumea. El se referă doar aceluia care au o educație estetică, în desăvârșirea căreia gusturile au putut și chiar au trebuit să fie discutate.

Cât privește creația vestimentară de azi, „șarlatanii” își pot face mai greu loc pentru că le este mai aproape imposibil să trișeze „what you see is what you get”. Forma de artă materializată în obiecte vestimentare este o formă interesată și nu dezinteresată cum sunt pictura, sculptura, muzica. Cel ce o privește este interesat de existența reală a obiectului și îl dorește pentru sine în măsura în care îl admiră, considerând că îi satisface cerințele. Creația vestimentară implică atât arta ce vizează frumosul, cât și activitatea tehnică cu preocupări utilitare. Cumpărătorul trebuie să țină seama, pe lângă aparența estetică a obiectului și de unele date tehnice (croială, materiale etc.). Am putea crede că receptarea unei astfel de creații este un act extrem de personal, având în vedere mulțimea de factori ce trebuie luați în considerare (pe lângă cei enumerați, preferințele înrădăcinate și specificul constituției corporale). Dar în peisajul presei de specialitate există multe publicații ce prezintă – foarte firesc, de altfel – tendințele pentru sezonul următor, bazate pe intuiții privind comportamentul, în viitorul apropiat, al consumatorului. Se creează astfel un cerc vicios: publicul va aprecia și va cumpăra acele modele pentru că era de așteptat să o facă sau pentru că a fost convins că doar astfel va fi în pas cu moda? Compromisul este cu atât mai mare atunci când, pentru a fi la modă, îți sacrifici look-ul propriu, armonios și atât de greu de găsit (armonioasa adaptare a îmbrăcămintei la corp, a accesoriilor între ele și cu cele două).

Și-atunci de ce să nu recunoști că nu vezi „hainele cele noi ale împăratului”, ba chiar că nici nu le-ai purta?!

GABRIEL LEOVEANU

Nota redacției: Gabriel Leoveanu este student în anul IV la Facultatea de Filosofie și Jurnalistică a Universității Spiru Haret

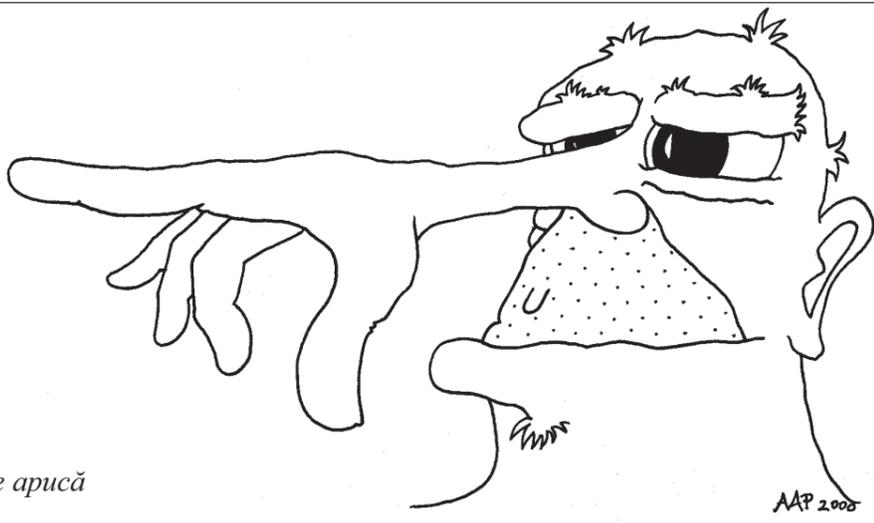
ELITA CLIENTELARĂ

exprimat uneori strălucit, a fost conservator. Tradiția lui rămâne impunătoare.

După 1990, prin împrumut de idei, prin mimetism, clasa culturală care s-a crezut și s-a proclamat singura valabilă, a declarat război puterii politice. Ideea era că orice putere politică trebuie criticată. În plus, funcționa și amintirea unei tradiții românești a spiritului critic față de clasa politică. Aici începe însă comedia, o comedie cu dublu aspect. Această tradiție critică românească a fost întotdeauna a spiritelor conservatoare și nu a imitatorilor înnoirii.

A doua situație provine din renunțarea la orice critică și la orice opoziție, când cercurile politice simpatizante au ajuns la putere. Falimentul acestei elite de pospai s-a putut vedea mai ales din 1996 încoace. O dată cu largile cercuri de politicieni compromise, sunt compromiși și acești reprezentanți ai intelectualității, care și-au jucat cartea mimetic și mîluit. Este o categorie care ține mai puțin de omul care gândește, fiind caracterizată mai ales de lipsa autonomiei de gândire și de jocul intereselor. Nu numai politicienii s-au dovedit imorali, verosi, acest lucru se poate spune și despre o falsă categorie de lideri intelectuali, care și-au cântat cântecul, dar vor să rămână în scenă. Sunt de fapt cei care au făcut întotdeauna politică ascunși după perdelele lumii literare și artistice.

MIHAI UNGHEANU

Un nas care apucă

Improvizația care sufocă

Ministerul Educației Naționale este primul departament care și-a formulat opțiunile specifice, derivate din Strategia de dezvoltare economică a României pe termen mediu, pe care Guvernul a prezentat-o Comisiei Europene în cadrul negocierilor de aderare a țării noastre la U.E. Opțiunile educaționale astfel formulate vizează etapa 2001-2004 și, în baza lor, vor fi elaborate o seamă de programe cu sprijin european, inclusiv de natură financiară.

Însemnătatea acestor opțiuni strategice departamentale nu mai are nevoie să fie subliniată. Este suficient să amintim că ele au în vedere obiective fundamentale ale întregii societăți românești și nu-i pot fi nimănui indiferente conținutul și, mai cu seamă, destinul lor. Dintre obiectivele pentru care a optat M.E.N. amintim: asigurarea educației de bază pentru toți cetățenii țării, dezvoltarea învățământului în zona rurală, continuarea reformei calitative a întregului sistem de învățământ, dezvoltarea educației permanente. Toate au ca finalitate asigurarea cadrului de dezvoltare a unei economii de piață funcționale, compatibile cu principiile, normele, mecanismele, instituțiile și politicile Uniunii Europene, la care aspiră și România. Așadar, toate aceste obiective configurează România de mâine și analiza lor lucidă facilitează calea spre viitor.

Și oricând analizează acest demers cu luciditate nu poate să nu remarce faptul că o seamă dintre acțiunile pe care se sprijină obiectivele strategice asumate de Ministerul Educației Naționale au un caracter formal, de la sine înțeles. „Decât o școală proastă, este mai bine ca aceea școală să nu existe deloc!” – afirma

Titu Maiorescu acum 125 de ani, când învățământul românesc pășea, ca și acum, într-o nouă fază a dezvoltării sale, sub conducerea acestui mare ctitor. Și ceea ce la vremea respectivă putea trece drept o concepție restrictivă, din perspectiva istoriei se dovedește a fi fost o poziție realmente pozitivă. Pentru motivul hotărâtor că învățământul face parte dintre activitățile sociale care nu îngăduie forme goale, improvizație și nici chiar jumătăți de măsură. Din păcate, tocmai asemenea atribute sunt surprinzător de frecvente în conținutul opțiunilor strategice adoptate recent de M.E.N.

Asigurarea educației de bază pentru toți cetățenii țării reprezintă, de pildă, primul dintre obiectivele strategice amintite și el se sprijină, în planul de acțiune al M.E.N., pe generalizarea clasei pregătitoare în grădinițe, în vederea accederii tuturor copiilor în învățământul primar. Documentația M.E.N. ne spune că procentul de cuprindere a copiilor de 6-7 ani în grădinițe era de aproape sută la sută prin anii '80, apoi a scăzut drastic după 1990 și regenerarea clasei pregătitoare întâmpină și azi mari greutăți din cauza sărăcirii populației. Cum va fi generalizată pregătirea preșcolară a copiilor de 6-7 ani, de vreme ce asistența socială a statului s-a diminuat, iar măsuri punitive nu mai sunt posibile? Abia de la acest punct critic înainte s-ar fi convenit să schițeze o soluție planul de acțiune al M.E.N. și el, din păcate, nu o face.

Dar asigurarea educației de bază pentru toți cetățenii țării presupune nu doar generalizarea clasei pregătitoare în grădinițe, ci și o durată și un conținut al învățământului general și obligatoriu, pe măsura exigențelor

contemporane. Care exigențe, se știe, au condus la generalizarea învățământului cu durata de cel puțin 10 ani în aproape toate statele europene. Și România a avut un învățământ general, gratuit și obligatoriu de 10 ani, fiind pe punctul de a generaliza învățământul de 12 ani. Așa se și explică valoarea remarcabilă a resurselor umane din România de astăzi, printre puținele atu-uri în efortul de aderare la U.E. Dar una dintre primele măsuri neghioabe ale guvernanților postdecembriști a fost să restrângă acest învățământ la 8 ani. De ce, nimeni dintre autorii acestei grave erori n-a putut da o explicație. Destul că, peste numai câțiva ani, au venit în fața Parlamentului cu o falsă alură de reformatori și au cerut prelungirea duratei învățământului general și obligatoriu cu încă un an. Numai că generalizarea acestui învățământ de 9 ani a fost pusă pe seama viitorului care, în România, este mai improvizabil decât oriunde.

Alte acțiuni precum: eficientizarea programelor educaționale, adaptarea educației la tendințele societății, armonizarea politicilor și practicilor educaționale, diversificarea și extinderea ofertei de educație au un evident caracter elementar, sunt de la sine înțeles, intră, așadar, în însăși rațiunea de a fi a școlii. Dacă ele au ajuns să configureze obiective strategice ale școlii românești, înseamnă că o asemenea școală, vorba lui Maiorescu, a ajuns rău de tot. Ceea ce, să sperăm, nu este cazul în România anulului 2000.

Dar această speranță nu scuză formalismul, improvizația și jumătățile de măsură care caracterizează, în unele privințe, amintitul plan de acțiune al M.E.N.

MIHAI IORDĂNESCU

Opiniile unor parlamentari privind înființarea a 20 de instituții particulare de învățământ superior

Proiectul legislativ privind înființarea universităților particulare a fost adoptat de Senatul României, cu unanimitate de voturi, în ședința din 20 mai 2000. Este vorba de înființare și nu de acreditare, această din urmă acțiune fiind de competența Consiliului Național de Evaluare și Acreditare Academică. De jumătate de an, proiectul legislativ se află la Camera Deputaților, la Comisia de învățământ și se pare că nu va fi adoptat în această sesiune legislativă, dat fiind ritmul de lucru cu turaj redusă al parlamentarilor.

În cele ce urmează vă prezentăm opiniile a trei parlamentari aparținând unor partide diferite. Opiniile acestora nu sunt neapărat diferite, ci nuanțate, în sensul că se afirmă necesitatea unei exigențe sporite în judecarea universităților ce urmează a fi înființate. Pare ciudat, dar aceasta este realitatea – universitățile particulare abia de acum vor fi în deplină legalitate, deși ele există de 10 ani. Și tot de 10 ani pregătesc specialiști în cele mai variate domenii.

Cu promisiunea că vom reveni și cu opiniile altor personalități implicate, iată alăturat părerile celor trei legiuitori, sub lupa cărora s-au aflat sau se află, încă, universitățile particulare – prof. univ. dr. Emil Tocaci, medicul primar Ion Crețu din Arad și profesorul de liceu Petre Bejinariu din Suceava.

„La început, m-am opus învățământului superior particular, dar acum îl susțin”

Profesor universitar Emil Tocaci, doctor în științe tehnice, senator UFD de București membru al Comisiei de învățământ a Senatului:

Ar trebui ca, în acest moment, în care se nasc o mulțime de universități particulare, să mulțumim Consiliului Național de Evaluare și Acreditare Academică pentru modul în care și-a făcut datoria. Să nu uităm că acum câțiva ani, universitățile particulare erau foarte slabe. Acesta este și motivul pentru care mulți dintre noi s-au opus modului în care se înțelegea atunci învățământul superior particular. Astăzi, ele sunt bune și eu, care sunt printre cei care s-au opus atunci, astăzi le susțin, pentru că au devenit cu adevărat universități. Dar faptul că au devenit cu adevărat universități, în mare măsură se datorează Legii 88/1993, precum și Consiliului Național de Evaluare și Acreditare Academică, organism care a reușit, în virtutea legii, să trieze universitățile și să le accepte, să le înainteze pentru a fi acreditate, doar pe cele care merită titlul de universitate. Prin urmare, să nu uităm să mulțumim celor care și-au făcut, în această ordine de idei, datoria.

O șansă pentru ca și alte orașe să devină centre universitare

Medic primar Ioan Crețu, senator PD de Arad, membru în Comisia pentru sănătate, ecologie și sport a senatului

Înființarea universităților particulare în România a dat o șansă și Aradului să redevină

centru universitar. În 1955, când Aradul a trecut la Regiunea Crișana, s-a transferat de la Arad la Timișoara Universitatea arădeană – Agronomie, Zootehnie, Veterinară. După revoluție, Aradul a redevenit, cum era și firesc, și normal, centru universitar. S-a reînființat Universitatea de Stat „Aurel Vlaicu” și s-a înființat prima universitate privată, să zic așa, din România – „Vasile Goldiș”. Universitatea de Vest, cu Facultate de drept, marketing, după aceea medicina generală, stomatologie și educație fizică. Era o repartiție după 5 de ani, când Aradul a redevenit centru universitar. Printr-o fericită cooperare între primăria locală, municipalitate, consiliul județean, prefectură și alte persoane juridice și fizice, s-a înființat această fundație „Aurel Vlaicu”, care a creat o bază importantă acestei universități, astfel că Facultatea de medicină și stomatologie a fost prima facultate privată din România, care a primit autorizație provizorie de funcționare. Baza tehnică pe care o deținea stomatologia depășea centrul universitar vecin timișorean și orădean. Este un motiv – deși nu singurul – pentru care și eu, ca membru al grupului parlamentar democrat am votat proiectul de lege la Senat, privind înființarea celor 20 de universități particulare.

Învățământul superior particular – o alternativă reală la cel de stat

Profesor Petru Bejinariu, deputat PDSR de Suceava

Învățământul din România are o mare și valoroasă tradiție, bucurându-se încă de o bună apreciere în Europa și în lume. Începând cu anul 1990, au început să se organizeze universitățile

particulare, inițial, pornind pe baza legii de înființare a societăților comerciale. La această dată, după 10 ani, 20 de universități particulare și-au întocmit dosarele și le-au înaintat la Consiliul Național de Evaluare și Acreditare Academică urmărind ca Parlamentul României să voteze legea înființării lor. Încă 49 de universități, care au avizul de funcționare, vor parcurge calea spre obținerea recunoașterii legii de înființare.

Recent, comisia de specialitate a Camerei Deputaților a audiat 19 rectori de universități pe această temă, Universitatea ecologică din București fiind amânata de la audiere, din cauza inițierii lanțului de falsuri în eliberarea diplomelor de medic stomatolog. Iată doar trei opinii personale:

1. În ultimii ani, în opinia nu numai a mea, asistăm la proliferarea învățământului superior particular, învățământ promovat atât de activ și/sau numai pe motive economice. Astăzi, în București, sunt în activitate 31 de universități particulare, iar în fiecare județ cel puțin o universitate. Spun „proliferare”, deoarece facultățile și specializările nu reflectă nici cerințele societății românești și nici în perspectivă. Există în pregătire, bunăoară, un număr exagerat de juriști și economiști, așa încât mai mult de jumătate din acești absolvenți nu vor putea, nici teoretic, să fie absorbiți pe piața muncii. Și mai spun „proliferare” întrucât puține au rămas universitățile care nu au filiale răspândite în mai toate orașele țării, probabil, urmează comunele mari. Este adevărat că, prin dezvoltarea bazei materiale, unele universități au devenit o reală alternativă la învățământul de stat și chiar mai mult.

2. Sunt și universități și colegii particulare care nu vor deveni niciodată o alternativă reală la învățământul de stat. Multe colegii pentru institutori, de exemplu, cu un mod nou de organizare a concursului de admitere, fără probe pentru muzică și dicție, cu învățământ doar sâmbăta și duminica, fără școală de aplicații și fără asistența psiho-pedagogică competente, nu au cadrul corespunzător pentru formarea de învățători. La un memoriu adresat Ministerului Educației Naționale, după ce mi se comunică precum că: „Aspectele sesizate de dumneavoastră în mare parte sunt adevărate”, în final, se scrie: „Absolvenții acestor instituții vor face față exigențelor pe care le presupune munca de

învățător și de educator”. Iată cât de puțin cunoaște domnul ministru Andrei Marga cum se formează acum învățătorii!

3. Constat o oarecare manipulare a opiniei publice și, mai cu seamă, a tineretului. O universitate face un anunț și citez direct din acesta: „Înscrierile se fac în Hotelul Dobrogea, în Satul de vacanță Constanța, capătul tramvaiului nr. 100. Acte necesare: diplomă de bacalaureat sau adeverință de absolvire” – deci, fără bacalaureat. Iată un motiv pentru care Ministerul Educației Naționale, Consiliul Național de Evaluare și Acreditare Academică, Guvernul au datoriat de a redimensiona învățământul superior particular și de a adopta măsuri clare și foarte ferme, menite să-l așeze în zona de autentică competență, de reală profesionalitate, pentru formarea specialiștilor mileniului trei.

Grupaj realizat de
FLORIAN POPA MICȘAN

O PRECIZARE NECESARĂ

Aflu, cu plăcere, din grupajul de opinii alăturat, că parlamentari români, de diverse orientări, unii dintre ei vechi adversari ai învățământului particular, s-au reorientat și, pe bună dreptate, îl sprijină. În Senatul României, în perioada 1992-1996, am avut teribile polemici cu domniile lor, pe această temă. Mă stupefia, atunci, nonșalanța cu care niște liberali (l-am numit, de exemplu, pe puternicul și autenticul intelectual, care este domnul Emil Tocaci) susțineau privatizarea economiei naționale, dar nici prin gând nu le trecea să favorizeze învățământul particular. Eu credeam (și cred și acum) că economia națională trebuia și trebuie privatizată, numai în măsura în care faptul produce performanță economică, locuri de muncă și nivel de trai, dar învățământul particular, făcut serios și responsabil, de profesioniști ai educației și instrucției, este mai urgent decât vânzarea comisionară și demolatoare a unor obiective industriale înfloritoare. Ziceam atunci (și susțin și astăzi) că un vânzător inteligent trage în locul unde pasărea va veni, nu în locul în care pasărea a fost și a lăsat, eventual, niște urme, din metabolismul ei zburător. Mă bucur că rațiunea a învins. Și n-aș vrea să fie uitați înaintemergătorii. (Adrian Păunescu)

Capra Vecinului

Mai mare gust decât carnea caprei tale, pe limba ta, are absența ei de pe limba vecinului, care n-ajunge să-și gătească propria-i capră.

Psihologie de avantațaji

Și milogii au psihologie de avantațaji considerând că toată lumea trebuie să-i compătimească.

Parabola cocoșului de munte

Nici nu aș mai intra în amănunte, dar mi se pare tragică și sfântă parabola cocoșului de munte care, atunci când cântă, nu aude. Și de aceea cântă.

Scenă dintr-un restaurant

El e mare pentru că stă la masă și bea, ei sunt mici, pentru că stau în picioare și cântă.

Patria lui Bogdaproste

Că, până la urmă, tot fără de rost e să tulburi Patria lui Bogdaproste.

Luna

Luna peste codru răsări ca un punct pe fiecare „i”.

Răsplată

Panica? Dobândă negativă!

Voltaj

Totdeauna zgomotul e mai prezent decât tăcerea.

Didactic

Grosul noii generații se formează în recreații.

Destin

Vai, în fiecare an și pe fiecare deal, se nasc fete de țaran în tipar voievodal.

Îndeletniciri

Cum poate fi considerată acea nație care-și mănâncă urechile, crezând că, după un timp, în acest fel, va auzi mai bine?

Nopti, cu greieri cântând

Vor trece anii, vor muri curând și chinurile minții, până când or să se-audă blând, de oarecând, aceste nopti, cu greierii cântând.

Paradox

Vitejii generali ai vremii noi ce nu au câștigat nici un război.

Blestem

Ce grabnic vine clipa morții în orice nuntă de români, ei pleacă tineri dimineața și seara se întorc bătrâni.

Amenințare

Se-arată semne amenințătoare, s-a rupt zăvorul dintre noi și soare.

Nihilism

Precum ploaia nu produce nimic, nu e sămânță de nimic, dar are rolul ei, pentru semințele existente, se poate vorbi despre rolul benefic al negativistilor, fertilizat ori prin reacție.

Blestem

Mereu m-ating de pernă prea târziu, de parcă ațipirea mă omoară, căci eu, ca-ntr-un blestem, de când mă știu, nu pot să dorm în nopțile de vară.

Argumente

Din nefericire, mereu vor exista suficiente argumente pentru a construi lumea și argumente suficiente, pentru a o dărâma. dar, vai, mereu vor exista numai argumente, nu și lumea.

Interese

Pe sol și în aer, ne conduc interese, pe acolo se intră, pe acolo se iese.

ADRIAN PĂUNESCU

**Continuăm
marea provocare**

OPINIA - TOP 2000

Înceiem, în scurtă vreme, anul 2000. El este un an semnificativ prin sine însuși, dar poartă și o încărcătură mai bogată, decât oricare alt an, de la 1900 încoace. **Asistăm, în acest an 2000, la finalul unui deceniu bogat în evenimente, și aici, în România și pretutindeni, în lume. Dar finalul de an și de deceniu este și finalul veacului 20. Și este, vai, ultima respirație a mileniului 2.** A venit, așadar, și n-avem voie s-o lăsăm să treacă, vremea bilanțurilor definitive, a socotelilor simetrice, e vremea recensămintelor și a inventarelor, a tragerii – opriți-vă, țintași! –, a tragerii liniei, pentru a se afla totalul.

De aceea, publicația **Opinia națională** lansează, printre studenții **Universității „Spiru Haret”** și printre profesorii ei, printre studenții și profesorii bucureșteni și, de fapt, printre toți studenții și toți profesorii universităților din România, printre învățăceii și dascălii tuturor formelor de învățământ, din această țară, printre intelectuali, țărani și muncitori, printre întreprinzători și funcționari, printre șomeri și printre pensionari, printre **toți** cititorii noștri, inițiativa **Opinia – Top 2000**.

Dorim să aflăm **adevărul despre anul, despre deceniu, despre secol și despre mileniul, care se încheie.** Vom recurge și la ajutorul profesorilor și studenților în sociologie, spre a ajunge, prin anchetele lor de specialitate, la **Opinia națională**, cu privire la toate subiectele puse în discuție.

Iată întrebările noastre, la care vă rugăm să meditați și să ne trimiteți răspunsurile, pe adresa redacției, semnând descifrabil aceste opțiuni, pentru ca la sfârșitul anchetei să putem premia pe cei mai interesanți dintre participanții la **Opinia – Top 2000**.

Vom oferi premii în bani, în obiecte și excursii în România și în străinătate.

Vă așteptăm la marele concurs **Opinia – Top 2000**.

OPINIA – TOP 2000

	Anul 2000	În România	În lume
1.	Personalitatea anului		
2.	Evenimentul anului		
3.	Plusurile anului		
4.	Minusurile anului		
5.	Gesturile de eroism și solidaritate umană		
6.	Nenorocirile și lașitățile anului		
7.	Oamenii de știință, descoperirile și invențiile lor		
8.	Poezii anului și operele lor		
9.	Prozatorii anului și operele lor		
10.	Dramaturgii anului și operele lor		
11.	Regizorii anului și operele lor		
12.	Actorii anului și operele lor		
13.	Muzicienii anului și operele lor		
14.	Plasticienii anului și operele lor		
15.	Sportivii anului și rezultatele lor		
16.	Ziaristii anului și operele lor		
17.	Teleaștii anului și operele lor		
18.	Politicienii anului și faptele lor		
19.	Care e societatea omenească în care v-ar plăcea să trăiți?		
20.	Mesajul dv. personal pentru anul care urmează!		

	Deceniul 1991-2000	În România	În lume
1.	Personalitatea deceniului		
2.	Evenimentul deceniului		
3.	Plusurile deceniului		
4.	Minusurile deceniului		
5.	Gesturile de eroism și solidaritate umană		
6.	Nenorocirile și lașitățile deceniului		
7.	Oamenii de știință, descoperirile și invențiile lor		
8.	Poezii deceniului și operele lor		
9.	Prozatorii deceniului și operele lor		
10.	Dramaturgii deceniului și operele lor		
11.	Regizorii deceniului și operele lor		
12.	Actorii deceniului și operele lor		
13.	Muzicienii deceniului și operele lor		
14.	Plasticienii deceniului și operele lor		
15.	Sportivii deceniului și rezultatele lor		
16.	Ziaristii deceniului și operele lor		
17.	Teleaștii deceniului și operele lor		
18.	Politicienii deceniului și faptele lor		
19.	Care e societatea omenească în care v-ar plăcea să trăiți?		
20.	Mesajul dv. personal pentru deceniul care urmează!		

	Secolul 20	În România	În lume
1.	Personalitatea secolului		
2.	Evenimentul secolului		
3.	Plusurile secolului		
4.	Minusurile secolului		
5.	Gesturile de eroism și solidaritate umană		
6.	Nenorocirile și lașitățile secolului		
7.	Oamenii de știință, descoperirile și invențiile lor		
8.	Poezii secolului și operele lor		
9.	Prozatorii secolului și operele lor		
10.	Dramaturgii secolului și operele lor		
11.	Regizorii secolului și operele lor		
12.	Actorii secolului și operele lor		
13.	Muzicienii secolului și operele lor		
14.	Plasticienii secolului și operele lor		
15.	Sportivii secolului și rezultatele lor		
16.	Ziaristii secolului și operele lor		
17.	Teleaștii secolului și operele lor		
18.	Politicienii secolului și faptele lor		
19.	Care e societatea omenească în care v-ar plăcea să trăiți?		
20.	Mesajul dv. personal pentru secolul care urmează!		

	Mileniul 2	În România	În lume
1.	Personalitatea mileniului		
2.	Evenimentul mileniului		
3.	Plusurile mileniului		
4.	Minusurile mileniului		
5.	Gesturile de eroism și solidaritate umană		
6.	Nenorocirile și lașitățile mileniului		
7.	Oamenii de știință, descoperirile și invențiile lor		
8.	Poezii mileniului și operele lor		
9.	Prozatorii mileniului și operele lor		
10.	Dramaturgii mileniului și operele lor		
11.	Regizorii mileniului și operele lor		
12.	Actorii mileniului și operele lor		
13.	Muzicienii mileniului și operele lor		
14.	Plasticienii mileniului și operele lor		
15.	Sportivii mileniului și rezultatele lor		
16.	Ziaristii mileniului și operele lor		
17.	Teleaștii mileniului și operele lor		
18.	Politicienii mileniului și faptele lor		
19.	Care e societatea omenească în care v-ar plăcea să trăiți?		
20.	Mesajul dv. personal pentru mileniul care urmează!		

* Toți doritorii de colaborare cu publicația noastră sunt rugați să sune la telefoanele 410.39.11 și 410.39.13, interioare 117 sau 122, și să înainteze propunerile lor redactorului șef al revistei, Andrei Păunescu.

* Bun venit, cu publicistică, în paginile noastre, distinșilor noștri colegi universitari și profesori din toate categoriile de școli. O probă de profesionalism, dinamism și solidaritate, în gazetărie, parcă ar fi așteptată de cititori.

* Inițiem o rubrică largă de scrisori ale cititorilor, **„Opinia la dispoziția dumneavoastră”**. Scrieți scurt și la obiect. Evitați ornamentele inutile! Spuneți concis ce vreți. V-așteptăm!

* Căutăm oameni de vocație, pentru lansare în cariera gazetărească. Veniți cu reportaje, interviuri, știri, comentarii, cronici, fapte de creație.

* Nu e obligatoriu să reluați și să menajați opiniile noastre. Veniți cu ale dumneavoastră. Nu descurajați, polemicele civilizate sunt posibile.

* Vor fi bine primiți la redacție oamenii cu umor, în scris ori în plastică. Veniți, în numele lui I.L. Caragiale!

* Studenții rămân categoria cea mai dorită în paginile noastre. Nu se condamnă talentul. Adresați-vă cu încredere la **„Opinia națională”!**

* Angajăm redactori, reporteri, fotoreporter, conform zicalei **„Nici pâine fără, nici muncă fără!”**, în vremea în care abundă **pâinea fără și munca fără**.

* Și în acest număr, ne-am bucurat de sprijinul firmei **„New Star Foto”** (Bd. Ștefan cel Mare, nr. 33), care, prin bunăvoința d-nei Dana Doroftei și a artistului fotograf Cristian Pascale, a contribuit la mai frumoasa prezentare grafică a revistei.

La realizarea **„Opinie naționale”** din această săptămână, au contribuit: **Eugen Simion**, președintele Academiei Române, acad. **Mihai Drăgănescu**, acad. **Radu Voinea**, poetul **Grigore Vieru** (membru corespondent al Academiei Române), prof. **Răzvan Theodorescu** (membru corespondent al Academiei Române), scriitorul **Dumitru Radu Popescu** (membru corespondent al Academiei Române), scriitorul **Dinu Săraru**, poetul și cărturarul **Romulus Vulpescu**, scriitorul și senatorul **George Pruteanu**, fostul ministru de externe **Ștefan Andrei**, prof.univ.dr. **Victor Crăciun**, președintele Ligii Culturale pentru Unitatea Românilor de Pretutindeni, poetul, gazetarul și teleaștul **Marius Tucă**, poezii **Leonida Lari** și **Vasile Târâțeanu**, cărturarul prof.univ. **Dan Zamfirescu**, dr. **Gabriel I. Năstase**, prof. **Mihai Ungheanu**, gazetarul și teleaștul **Alexandru Mironov**, gazetarul **Florian Popa Micșan** scriitorul și gazetarul **Hajdu Gyózo** (președintele Asociației de prietenie „Együtt – Împreună”), caricaturistii și gazetarii **Mihai Pânzaru PIM** și **Dorin Postolache**, ziaristul **Florin Condurățeanu**, ziaristii **Victor Nițelea** și **Sorin Gherghinescu**, studentul **Gabriel Leoveanu**, precum și componenții echipei noastre: **Dezideriu Szilágyi**, **Mihai Iordănescu**, **Adela Deac**, **Ana Ifrim**, **Andrei Păunescu**, **Tatiana Stepa** și **Adrian Păunescu**.

Culegere text: **Apostol Mihaela**, **Mina Elena**, **Chirișescu Mariana**, **Busuioceanu Mariana**, **Camelia Golu**.

Tehnoredactare computerizată: **Sander Răzvan**, **Gurlui Marilena**, **Drăgan Jeanina**, **Gireadă Claudia**, **Prodan Cornelia**, **Olaru Lidia**, **Dinescu Brândușa**, **Tudose Cozma**, **Ilie Magdalena**.

Scanare, prelucrare imagine: **Sander Răzvan**.

**Opinia
națională**

Revista se poate procura prin abonament la toate oficiile poștale din țară. În Catalogul RODIPET, revista se regăsește la poziția 2.256.

Redactor șef:
Andrei Păunescu

Telefoane:
410.39.11 și
410.39.13,
interioare:
117, 122
Fax: 411.33.84

Solicitări de abonamente se pot adresa redacției, cu plata prin mandat poștal sau dispoziție de plată pe adresa: *Opinia națională*, Splaiul Independenței nr. 313, Sectorul 6, București, Cont 2511.1-23.1/rol-B.C.R.-Sucursala Unirea.

ISSN 1221-4019

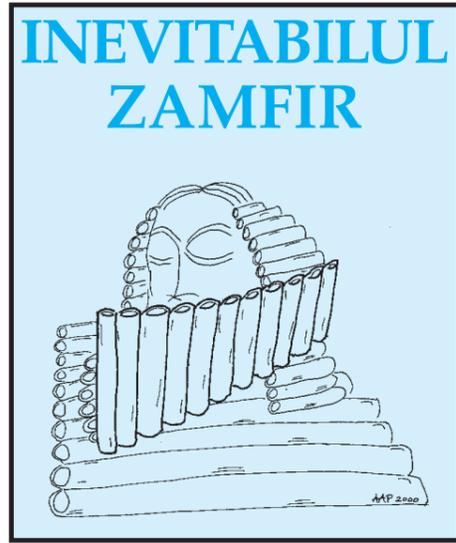
**Machetarea computerizată și tiparul executate de
LABORATORUL DE TEHNOREDACTARE
ȘI TIPOGRAFIA
FUNDAȚIEI ROMÂNIA DE MÂINE**

Publicația **OPINIA NAȚIONALĂ** este înregistrată la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci la nr. 24.000/7.090.672 din 3 septembrie 1997.

Relațiile dintre mine și Gheorghe Zamfir sunt, la această oră, reci. Și nu din vina mea. Așa cum mi-am făgăduit, însă, nu răspund nedreptăților pe care el mi le-a făcut, după ce eu i-am făcut numai bine. Și anume, acel bine pe care nu i l-am făcut, deocamdată, nimeni dintre compatrioți. Și, deși sunt trist, de ceea ce marele muzician a spus, cu superficialitate, la un moment dat, despre mine, rup tăcerea și sar în apărarea lui. Citesc în VIP o foarte interesantă anchetă, pornită de la niște acuzații aberante, într-adevăr aberante, despre așa-zisul anisemitism al lui Zamfir, dar și de la alte acuzații, la fel de aberante, precum că Zamfir este un eretic, în raport cu ortodoxia. Pe Regele Naiului îl atacă simultan un ziar elvețian, deștept ca un uger și doi ortodocși valahi, largi la spirit ca piulița la arat carii dentare. Totuși, convergența acestor insulte grosolane mă înspăimântă.

Știu pe pielea mea ce înseamnă conjugarea de forțe oculte, împotriva unei personalități. Am trecut eu însumi, prin moarte, de câteva ori, ca să pot spune acum că mizeria agresivă nu mă mai doare, cum mă durea. Dar punerea sub acuzare a celui mai cunoscut român din lume, pe motiv că ar fi cântat într-o biserică antisemită, că rugăciunea sa pentru mama pământ ar suna new age, precum și că, atenție, gărzi financiare, acum douăzeci de ani, Gheorghe Zamfir ar fi concertat într-o biserică și n-ar fi plătit chiria, dar și din pricină că, așa cum s-ar fi exprimat un preot paroh, "Zamfir este sub lucrarea unor duhuri malefice" sau, așa cum s-ar fi exprimat un specia-

list în ortodoxie, "Zamfir ar fi avut atingeri cu erezia, reîntorcându-se la păgânism", reprezintă niște probe de delir uscat și de darwinism la nivel de placentă:

ăștia care-l înjură pe Zamfir au maimuța în ei, pe dinăuntru și, pentru că au mâncărimi, se scarpină

la închiderea ediției

ÎNTR-O ȘCOALĂ ROMÂNEASCĂ, ÎN ARDEAL, ANUL 2000

Am fost, zilele trecute, într-un sat din Ardeal. Un sat vechi, atestat de pe la etc. etc. Eram invitat la un „Bal al Bobocilor”, bobocii fiind niște proaspăt intrați la o școală profesională. Ghirlande, confetti, muzici, veselie. Sala plină cu săteni, părinți, profesori, elevi. După un lung moment, în care vreo 7-8 cupluri elev-elevă au fost întrebat de

Doar o vorbă de năduf

ADRIAN PĂUNESCU

prezentator „care e idolul lor preferat” (și ei răspundeau că idolul lor preferat e Madonna sau formația locală „Hali” sau unul Ricki Nuștiucum), a apărut pe scenă un alt elev, care ne-a anunțat că ne va spune glume.

Contorsionându-se, strâmbându-se și răsând de ceea ce zicea, elevul a emis la microfon următorul banc (il citez... textual):

„- Mărie, vino să te regulez în ureche! - Ba nu, că oi rămâne surdă! - Da’ ce, după ce am făcut ieri, ai rămas mută?”

Sala (părinți, profesori, profesoare, elevi, săteni) se prăpădește de râs.

Încurajat de succesul orbitor, elevul de pe scenă continuă, hâțându-se și bălângându-se mereu, cu un fel de scheci, al cărui text era cam așa:

„Mărie, tu să mă apuci de pu... lpana de la palton, și să mă tragi de coa... te, și eu am să te caut la pi... tpalac într-un copac, și după aia am să te fu... găresc prin curte” etc.

Sala (părinți, profesori, profesoare, elevi, săteni) se prăpădește de râs.

Eu scriu acest text, mă întreb pe ce pume trăiesc și am sentimentul că n-am să fiu crezut. Și totuși asta s-a întâmplat deunăzi, în octombrie 2000, în România, într-un sat, în Ardeal. Într-o școală de țară, în Ardeal.

GEORGE PRUTEANU

N.R. Teribil și trist articol! Dar colaboratorul nostru nu trebuia să facă, neapărat, drumul până-n Ardeal, ca să cunoască și să descrie această mizerie ce începe să nu mai fie observată. Dacă se uita la „Vacanța Mare”, pe Pro TV, ar fi aflat imediat și de unde vine această stare de spirit, această complicitate cu jegul, dintr-un sat, din Ardeal. Și dintr-o țară din Europa. Mulțumim, în orice caz, pentru bijuteria dumitale gazetărească, George Pruteanu!

Poetul Vasile Tărățeanu de la Cernăuți în vizită la Opinia Națională:

- Cu doar câteva săptămâni înainte de începutul noului mileniu, spuneți-ne ce fac românii din Bucovina?

- Se zbat în chingile economiei de piață, ca și ucrainenii, neprimind salariile și pensiile la timp, căutând să-și câștige o bucată de pâine, vânzând ce mai au pe lângă casă, pentru a acoperi cheltuielile de întreținere a caselor și speră că bunul Dumnezeu le va da un viitor mai bun decât prezentul. Că vor fi și ei egali în drepturi cu națiunea majoritară, dispunând de condiții egale de dezvoltare spirituală. Or, noi, românii, din regiunea Cernăuți și nu numai, nu avem condiții egale cu ucrainenii. Copiii noștri nu au posibilitatea să-și continue studiile la instituțiile de învățământ superior în limba maternă. Nu au posibilitatea să privească un film, un spectacol în limba română, să aibă cărțile necesare în bibliotecă, să vizioneze emisiuni la televiziune în limba română pentru a deveni adevărate personalități sau, pur și simplu, oameni cu un orizont spiritual larg. Și principalul lucru pe care îl fac e că doresc să-și păstreze ființa lor națională și limba română, coloana ei vertebrală.

- Câți români mai sunt în Bucovina românească aflată sub administrație ucraineană?

- Potrivit datelor recensământului din 1989, în actuala regiune Cernăuți, unde eram, cândva, 87%, circa 20% din populație o reprezintă românii, dar și ei sunt împărțiți în 2 categorii: în români și moldoveni, în concepția actualilor guvernanți ca ...

- E o ridicolă glumă...

- ... Un paradox extraordinar și o minciună sfruntată. Vă dau doar un simplu exemplu: pe o placă comemorativă instalată cu vreo zece ani în urmă pe fostul liceu german scrie (numai în limba ucraineană): În această clădire în perioada anilor 1860-1863 a învățat clasicul literaturii popoarelor român și moldovenesc, Mihai Eminescu. Mai vreți alte exemple?

- Statisticile sunt, adeseori, măsluite. Care este realitatea?

- Aveți perfectă dreptate. Iarși voi da un singur exemplu. În satul Valea Cosmin a locuit până nu demult un țaran, Ion Frunză. Am avut documentele lui în mână, chiar le-am și publicat în ziarul „Plai românesc”, pe când eram redactor. În certificatul de naștere, eliberat în 1942, scria că e născut din părinți ortodocși români. Când a fost încorporat în armată, în perioada sovietică, prin anii 60, în

În Ucraina, nouă, românilor din Bucovina de Nord, ni se schimonosesc până și numele

livretul militar la capitolul naționalitate scria: moldovean. În anii 70, când s-a făcut schimbarea buletinelor de identitate, a fost scris ca ... ucrainean, același om, român, din moși strămoși. Și acest caz nu e unic. Avem familii în care copiii având aceiași părinți, sunt reprezentanți ai diferitelor naționalități. Cât privește schimonosirea numelor noastre de familie și de botez, nici nu mai vorbim, deși, conform legislației, avem dreptul la înregistrarea numelor de familie și a celor de botez, conform tradițiilor încetățenite de-a lungul istoriei neamului nostru.

- Ba haideți să vorbim. Ne puteți da alte exemple?

- Da. Deși nu o fac cu plăcere. Toți Ionii noștri sunt înscrși în toate documentele ca Ivani, Vasile în Vasili, Elena a devenit Olena,

ILUZIA LIBERTĂȚII

Prin haosul diurn - statuia libertății înclină-ntr-o parte balanța dreptății.

Se gudură mulți deschis ne-ncetat se dau în spectacol inutil și ingrat

Și cad în păcate mândrii căpușite dorinți fulgerate-n prea multe ispite

Cetățeni cu de-a sila la porți cu Gulag se-agită-n restriște o Țară de faj.

VASILE TĂRĂȚEANU

Viorica a devenit Vera, Nicolae devine Mikola, Mihai - Mihailo și tot așa înainte, după aceste nume urmând și numele după tată tot, în Ivanovici, Vasilevici, Mikolaevici și tot așa, deși în tradiția noastră nu se obișnuiește a te adresa omului în acest fel. Foarte multe nume de familie au fost și sunt schimonosite la înregistrarea lor în diferite condiții. Și ca să revii la normal este aproape imposibil. Există câteva cazuri când unii dintre colegii noștri mai curajoși și mai perseverenți au reușit să obțină să fie înregistrați în certificate și în buletine de identitate conform dorinței lor: Ilie, Ion, Tudor, Marin, Gheorghe, dar numărul lor este foarte mic. Mulți dau a lehamite din mână, descurajându-se după primele confruntări cu burocrăția ucraineană și cu dorința funcționarilor de a ne scrie așa cum doresc ei, în stil ucrainean. Doamna Elena Pilat din satul Valea Cosmin a trebuit să umble, și pe la procuratură, și pe la poliție, pe la diverse arhive, adunând fel de fel de hârtogae pentru a demonstra că o cheamă așa cum o cheamă, adică Elena și să fie înregistrată în toate actele

ca Elena, și nu Olena. Nu știu dacă i-a ajuns răbdarea să-și atingă scopul nobil. Alt exemplu ni-l dă profesorul Ion Postecă, din satul Stănești, care a dorit, acum la bătrânețe, să revină la numele său din tinerețe, numele adevărat. Despre peripecțiile lui am scris, în „Arcașul”, o pagină întregă, semnată chiar de Domnia sa și intitulată „Cât costă o literă sau cum a trebuit să demonstrez că eu sunt eu”. Or, numele în documente era înregistrat ba Postivco, ba Postevco, ba Postivca. Și ca să obțină un document, de care avea nevoie, că numele din tinerețe e și cel de la bătrânețe, adică tot Postecă, Ion Postecă a parcurs un adevărat drum al pătimirilor, fiind, nu o dată, dat afară de ușă, el intrând din nou pe fereastră, ca să restabilească adevărul, pentru a obține un spor la pensie, confirmându-și stagiul de muncă. Dar ce să vorbesc despre alții, când pot aduce și eu personal asemenea exemple? Când mi s-a născut cel de-al doilea fecior, pe care l-am botezat Alexandru Gheorghe, la Oficiul de înregistrare a nou-născuților, de unde urma să mi se dea certificatul de naștere l-am găsit înregistrat în documentul respectiv ca fiind Olexandr Gheorghii. Am renunțat să ridic certificatul, timp de un an de zile, până nu l-am scris așa cum îi zic eu pe românește. La fel am procedat și când am înregistrat-o pe mezină, adică pe Ana Cristina, funcționari de acolo înscriind-o Anna Hristina. Dar rar cine are timp și curajul de a pierde luni în șir pentru a-și apăra identitatea. La fel a procedat și poetul Ilie Tudor Zegrea, care era scris în buletinul de identitate Zegrea Ilia Tudorovici. Cred că exemple pot fi aduse din fiecare familie de români din regiunea Cernăuți, și nu numai. Eu îmi închipui ce se întâmplă cu românii din regiunile Odesa, Herson, Nicolaev, Kirovograd, care nu mai pot avea o conștiință națională. Căci ei nu dispun nici măcar de condițiile pe care cât de cât le avem noi, cei din regiunea Cernăuți. Cei din regiunile Kirovograd, Herson nu mai au nici o legătură cu limba română, ei neavând nici școli în limba maternă, nici ziare, nici reviste, nici emisiuni radio sau televiziune. Ei sunt cu totul dați uitării. Limba română o mai cunosc doar bătrânii și aceia, acum, o vorbesc cu dificultate. Mă tem să nu ajungem și noi la o asemenea situație, în câteva decenii, dacă ucrainenii vor promova politica pe care au început s-o promoveze față de minoritatea românească din regiunea Cernăuți.

- Câteva decenii? Nu mai avem nădejdea să fim împreună mai repede?

- Eu n-am vorbit de a fi împreună. În această privință, există un Tratat, prin care partea română a declarat, certificând prin semnătura președintelui țării, Emil Constantinescu, că nu are și nu va avea pe viitor pretenții teritoriale la Ucraina. Eu m-am referit la ființa noastră națională, la existența noastră ca etnie în aceste teritorii strămoșești. Or, dacă va dispărea limba română, prin ce vom mai putea noi demonstra lumii că suntem români?

- A fost vreedată mă rău pentru români în Bucovina decât este acum?

- Cred că da. Spunând aceasta, am în vedere perioada deportărilor staliniste, când mii de familii de români erau ridicate din locurile lor de baștină și duse în neagra Siberie, de unde nu s-au mai întors. Dacă existam atunci și așa fi afirmat lucrurile pe care și le-am spus în acest interviu sau în altele, de mult aș fi fost declarat „dușman al poporului” și executat pe loc sau pe drumul înspre vreun GULAG din Siberia. Acum, slavă Domnului, măcar putem să ne spunem durerile, aducându-le la cunoștința opiniei publice. Desigur, numai atâta cred că e prea puțin. Noi am vrea ca situația noastră să se schimbe, ca între legislația în vigoare a Ucrainei și între starea reală de lucruri să nu existe această discrepanță, această diferență ca de la cer la pământ. Noi vrem să ne apărăm dreptul la viață, la ființă națională, la istorie, la cultura românească. Dreptul de a avea legături neîngrădite de nimeni și de nimic cu Țara, cu Patria noastră istorică. Cât privește restul, Dumnezeu e mare și cred că va avea el grijă. Nedreptățile aduse unui popor nu pot continua la nesfârșit.

ANDREI PĂUNESCU,
31 octombrie 2000

Poetul luptător a fost prezent la cursul de „Texte fundamentale” al lui Adrian Păunescu, unde s-a întâlnit și a dialogat convingător și cald cu studenții anului IV al Facultății de Jurnalistică și Filozofie a Universității Spiru Haret.

Miss România de Măine

Studente ale Universității Spiru Haret!

Vă așteptăm începând de astăzi, la concursul nostru Miss România de Măine. Cum adică? Nu puteți dumneavoastră concura cu dânsa, care reprezintă frumusețea de ieri?

Aduceți la sediul redacției fotografiile dumneavoastră color, însoțite de scurte note biografice și de răspunsuri la următoarele întrebări:

1. Care este propria dumneavoastră opțiune feminină?
2. Este cultura un impediment în calea frumuseții naturale?
3. Care sunt prioritățile mileniului III, care va începe și pentru dumneavoastră?